

การศึกษาเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็กและบทบาทในการป้องกัน
และช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
ราณี อาษาเจริญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2544
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร. นันทา สุริक्षा)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร. นันทา สุริक्षा)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทศพร มณีศรีขำ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ ..7.. เดือน ..สิงหาคม.. พ.ศ. 2544

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่าน โดยเฉพาะ อาจารย์ ดร. นันทา ผู้รักษา ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขอย่างใกล้ชิด นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ และรองศาสตราจารย์ พญ.คุณหญิง สำนหิ จิตตินันท์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทศพร มณีศรีขำ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ดร. เดโบรห์ ดาโร แพททรีเซีย ลีวินท์ และ อาจารย์ กรลักษณ์ พันธุ์เกษมสุข ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ดันฉบับแบบสอบถามเกี่ยวกับการทารุณกรรมเด็ก แก่ผู้วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณบุคลากรสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในด้านข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผลให้เครื่องมือวิจัยมีความสมบูรณ์และได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ จิตวิทยาการแนะแนวที่ได้ให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณ คุณปราณี อาชาเจริญ คุณมลิวลย์ แซ่จ้ง และคุณโยฮัน อาชาเจริญ ที่ให้ความช่วยเหลือและเอื้ออาทรต่อผู้วิจัยเสมอ อันเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่บิดา มารดาของผู้วิจัย ตลอดจนคุณครู - อาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนร่วมสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย

ราณี อาชาเจริญ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	คำนำ.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	10
	เจตคติ.....	11
	ความหมายของเจตคติ.....	11
	องค์ประกอบของเจตคติ.....	14
	การเกิดเจตคติ.....	14
	การเปลี่ยนแปลงเจตคติ.....	15
	การวัดเจตคติ.....	17
	การทารุณกรรมเด็ก.....	19
	ความหมายของการทารุณกรรมเด็ก.....	19
	อุบัติการณ์การทารุณกรรมเด็ก.....	22
	รูปแบบของการทารุณกรรมเด็ก.....	23
	สาเหตุการทารุณกรรมเด็ก.....	28
	ผลกระทบของเด็กที่ถูกทารุณกรรม.....	34
	บทบาทของครู.....	37
	ความหมายของบทบาทครู.....	37
	บทบาทของครูด้านการป้องกันการทารุณกรรมเด็กและการช่วยเหลือเด็ก... ..	40
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทารุณกรรมเด็ก.....	47

เอกสารและงานวิจัยต่างประเทศ.....	47
เอกสารและงานวิจัยในประเทศ.....	53
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับเจตคติ.....	62
เอกสารและงานวิจัยต่างประเทศ.....	63
เอกสารและงานวิจัยในประเทศ.....	63
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับบทบาท.....	64
เอกสารและงานวิจัยต่างประเทศ.....	65
เอกสารและงานวิจัยในประเทศ.....	65
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	69
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
ประชากร.....	69
กลุ่มตัวอย่าง.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	71
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	72
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	79
วิธีจัดกระทำกับข้อมูล.....	80
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า.....	83
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า.....	84
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	85
5 บทย่อ – สรุปผล – อภิปรายผล – และข้อเสนอแนะ.....	98
บทย่อ.....	98

บทที่	หน้า
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	98
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	98
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	98
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	99
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	99
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	100
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	108
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	108
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	109
บรรณานุกรม.....	110
ภาคผนวก.....	121
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	138

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียนและเขตที่ตั้งโรงเรียน.....	70
2	แสดงจำนวนและร้อยละของครูโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่.....	85
3	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติของครูต่อการทารุณกรรม....	88
4	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทครูในการป้องกัน และ ช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม.....	91
5	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล กับเจตคติของครู ต่อการทารุณกรรม และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูก ทารุณกรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	94
6	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อเจตคติของครูต่อการทารุณกรรม.....	95
7	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อบทบาทในการป้องกัน และช่วยเหลือของ ครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	96
8	แสดงตัวแปรที่สามารถทำนายบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูก ทารุณกรรม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise.....	96
9	แสดงค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถาม เจตคติของครู ต่อการทารุณกรรมเด็ก.....	136
10	แสดงค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถาม บทบาทในการป้องกัน และช่วยเหลือของครู.....	137

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อสังคม ที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นอนาคตของชาติและมวลมนุษยชาติ ถ้าเราต้องการให้สังคมและประเทศของเราเต็มไปด้วยผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เราก็จะต้องเริ่มด้วยการเลี้ยงดูเด็กในทุกครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ได้รับการศึกษาเพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต (ฐานิต อิศรเสนา และ คนอื่นๆ. 2539 : 1)

สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกลับพบว่า เด็กจำนวนมากถูกทอดทิ้งให้หิวโหย ถูกทุบตีอย่างรุนแรง ถูกใช้แรงงานอย่างไร้ความปราณี แม้กระทั่งตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทางเพศที่ประทุษร้ายทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันสืบเนื่องมาจากสภาพสังคมในประเทศไทยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะความเป็นเมืองเอกของกรุงเทพมหานครและการเติบโตเป็นเมืองซึ่งแผ่กระจายออกไปรกร้างกับไม่มีขีดจำกัด กรุงเทพมหานครจึงเป็นศูนย์กลางของความเจริญทุกอย่าง ประกอบกับความยากจนที่มีอยู่ในชนบทจึงทำให้ประชาชนต้องอพยพเข้าเมืองเพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าทั้งโอกาสในการทำงานและการศึกษา เมื่อมีประชาชนอพยพเข้าสู่เมืองมากขึ้น การบีบรัดทางเศรษฐกิจมีมากขึ้นส่งผลให้หัวหน้าครอบครัวต้องทำงานหนัก ทั้งครอบครัวโดยเฉพาะลูกๆให้ดูแลตนเอง เมื่ออยู่ด้วยกันน้อยลงความสัมพันธ์ก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย บิดามารดารู้จักวิธีการเลี้ยงลูกที่เหมาะสมน้อยลง ไม่เข้าใจความเปลี่ยนแปลงของลูกตามวัยและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสังคมและสภาวะแวดล้อม (สายสุรี จุติกุล. 2539 :140 -142) ศูนย์กลางของความเจริญจึงกลับกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรมก่อปัญหาต่างๆมากมายและปัญหาวิกฤตที่มีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อเยาวชนของชาติ ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆในกรุงเทพมหานครก็คือ ปัญหาการทารุณกรรมเด็ก

จากการศึกษาของเกลส์ (Gelles. 1982 : 28) พบว่า ในสหรัฐอเมริกาเด็กจำนวน 46 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้มีเด็กประมาณ 1.4 ถึง 1.9 ล้านคน มีอายุระหว่าง 3 -17 ปี และอาศัยอยู่กับบิดามารดา ได้ถูกบิดามารดาทำร้ายร่างกาย เบอร์เกสส์และบอลด์วินท์ (Burgess and Baldwin. 1981 : 244) กล่าวว่า ระหว่างปี ค.ศ.1973 และ 1976 มีรายงานว่าจำนวนเด็กในครัวเรือนนิวออร์คถูกทารุณกรรมเพิ่มจาก 18,000 ราย เป็น 30,000 ราย โดยในแต่ละปีมีเด็กเสียชีวิตจากการถูกทารุณทางร่างกายประมาณ 83 คน

ในประเทศไทย การทารุณกรรมเด็กเป็นเหตุการณ์ที่พบได้เสมอ แต่การศึกษาวิจัยเพื่อหาอุบัติการณ์และความชุกที่แท้จริงยังไม่ทราบแน่นอน แต่ก็มีปรากฏในรายงานของกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กหรือสื่อมวลชนต่างๆ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่ม

สูงขึ้น เด็กที่ถูกทารุณกรรมทุกราย โดยเฉพาะที่ถูกกระทำทารุณทางร่างกายและการล่วงละเมิดทางเพศ จะมีผลกระทบทางด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา และการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก เด็กจะมีอาการซึมเศร้า เฉยเมย ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม หงุดหงิด โกรธง่าย วิตกกังวล มีแนวโน้มที่จะฆ่าตัวตายสูง มีอัตมโนทัศน์ต่ำ มีภาพลักษณ์ของตนเองต่ำ ขาดความตั้งใจและมานะพากเพียรในการเรียน มีปัญหาผลการเรียนตกต่ำลงมาก รู้สึกตนเองไม่มีค่า ขาดความไว้วางใจผู้อื่น มีแนวโน้มที่จะกระทำผู้อื่นในลักษณะที่ตนเองเคยได้รับ มีแนวโน้มติดสารเสพติด และที่สำคัญที่สุดคือ เด็กเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือแล้ว นอกจากจะมีปัญหาทางด้านจิตใจ สติปัญญา และการพัฒนาบุคลิกภาพแล้ว ยังทำให้เด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ที่มีแนวโน้มเป็นปัญหามหาคุณ ต่อต้านสังคมสูงมาก และยังมีแนวโน้มที่จะละเมิดสิทธิเด็กและผู้อื่นอีกต่อไป (อัมพลสุอำพันธ์. 2530 : 315 -316) ซึ่งสัมพันธ์กับงานวิจัยของ เกลส์และคอร์เนล (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. 2531:2 ; อ้างอิงมาจาก Gelles and Cornell. 1985) ศึกษาพบว่าผู้ที่เคยถูกข่มเหงทารุณในวัยเด็ก คู่ันเคยต่อความรุนแรง มีแนวโน้มกลายเป็นผู้นิยมความรุนแรงในการแก้ปัญหา มีอัตราการติดยาเสพติด และดื่มสุราสูงกว่าผู้ที่ไม่เคยถูกข่มเหงทารุณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชา มหาคุณ และวัชรินทร์ บัจเจกวิญญูสกุล (2533 : 85) ศึกษาพบว่าเด็กที่มีประสบการณ์ถูกกระทำทารุณกรรมในวัยเด็ก จะเป็นคนเก็บกด ความรู้สึกรุนแรงจะถูกสะสมไว้ เมื่อเติบโตขึ้นจะใช้วิธีที่รุนแรงกับบุคคลที่ด้อยกว่า และมักจะแก้ปัญหาด้วยวิธีรุนแรงมากกว่าการใช้เหตุผล

จากข้อมูลดังกล่าว ก็เป็นเครื่องที่ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาการทารุณกรรมเด็กเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น มีอยู่จริงในสังคมไทย และเป็นปัญหาที่ไม่ควรเพิกเฉย เพราะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต พัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ ทักษะ และจิตใจของเด็ก ในโลกของเด็กเราทราบกันว่า เด็กไม่มีอำนาจ ไม่สามารถพูดเพื่อตนเองได้ แต่จะต้องให้ผู้ใหญ่ช่วยพูดแทน โดยเฉพาะเรื่องเด็กถูกกระทำทารุณ เพราะบางรายผู้กระทำทารุณเด็กคือบิดามารดา ฉะนั้นการช่วยเหลือเด็กต้องรีบกระทำ ไม่มีอะไรเลวร้ายไปกว่าการทอดทิ้งเด็กที่กำลังเติบโต เพราะผู้ใหญ่อาจรอได้ แต่การให้เด็กรออาจเป็นมหันตภัย เพราะทุกวินาทีกระดูกของเด็กกำลังก่อตัว เม็ดเลือดกำลังสร้าง ประสาทกำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เด็กไม่อาจรอถึงวันพรุ่งนี้ (สำหรับ จิตตินันท์. 2537 : 13)

โดยแท้จริงแล้วปัญหาการทารุณกรรมเด็กไม่ได้เป็นปัญหาเฉพาะในสังคมไทยเท่านั้น หรือไม่ได้เป็นปัญหาเฉพาะในสังคมตะวันตกหรือตะวันออกแต่เพียงแห่งเดียว การทารุณกรรมเด็กเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแทบทุกสังคมในโลก ความคิดความเชื่อในสังคมหลายสังคมที่ว่า จะต้องทำโทษลูกเพื่อให้ลูกประพฤติดีในสังคมไทยก็เช่นกัน มีคำพังเพยโบราณกล่าวไว้ เช่น “ รักวัวให้ผูก

รักลูกให้ดี “ เป็นต้น แต่ขอบเขตของการลงโทษจะเป็นอย่างไร เช่น การลงโทษด้วยการ “ตีลูก” “ตี” ขนาดไหนถึงจะเรียกว่าเป็นการทารุณหรือเกินขอบเขตของการ “ตี” ด้วยความรัก การใช้ อุปกรณ์ เช่น ด้วยไม้เรียวขนาดเล็ก หรือไม้เรียวขนาดใหญ่ ก็ยังเป็นเรื่องความแตกต่าง บางคนใช้อุปกรณ์หรืออาวุธด้วยเช่นกัน จากการศึกษาของเลวินสัน (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. 2531 : 23 ; อ้างอิงมาจาก Levinson. 1981) ศึกษาพบว่า สังคมใดชอบลงโทษบุตรแบบตีให้เจ็บกาย สังคมนั้นก็จะมีปรากฏการณ์การข่มเหงทารุณบุตรภรรยาอย่างมากด้วย

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กที่ถูกทารุณกรรมดังกล่าวข้างต้น องค์การต่างๆทั้งภาครัฐบาล และเอกชนเริ่มให้ความสนใจในการดูแลป้องกัน และช่วยเหลือไม่ให้เด็กตกเป็นเหยื่อของการถูกทารุณกรรม แต่อย่างไรก็ตามองค์การเหล่านี้ยังมีไม่มาก ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมยังต้องอาศัยความร่วมมือในระดับสหวิชาชีพ จากงานวิจัยของ กิติพัฒน์ นนทบุรีมธุลย์ (2528 : 174 -175) เรื่องปัญหาการทารุณกรรม และการปล่อยปละละเลยเด็ก แนวคิดและความตระหนักต่อปัญหาของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง พบว่า ครูมีการยอมรับว่าตนเองมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทารุณกรรมและการปล่อยปละละเลยเด็ก โดยที่ครูเคยได้รับแจ้งหรือขอความร่วมมือ ให้ช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมคิดเป็นร้อยละ 20 ซึ่งสูงเป็นอันดับสองรองจากตำรวจ และครูเคยพบเห็นเด็กที่ถูกทารุณกรรมมากที่สุดถึงร้อยละ 46.6 จากข้อมูลเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า สถานบันการศึกษาเปรียบเสมือนเป็นบ้านที่สองของเด็กและเยาวชน ครูเปรียบเสมือนเป็นบิดามารดาคนที่สองของเด็ก ครูเป็นผู้ที่พบเด็กทุกวันและมีความรู้เรื่องการดูแลเด็ก เป็นผู้ที่ใช้เวลามากกว่าใครๆ และจากการที่ครูเป็นผู้ที่ได้ใกล้ชิดกับเด็ก จึงมีโอกาสเห็นและมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับปัญหาการทารุณกรรมเด็ก สามารถสังเกตเห็นความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก และมีบทบาทในการดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กได้เป็นอย่างดี (สำหรับ จิตตินันท์. 2537 : 19) โดยครูเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับครอบครัวให้มีขึ้น ซึ่งจะช่วยป้องกันการทำทารุณกรรมซ้ำที่อาจเกิดกับเด็กหรือสมาชิกคนอื่นๆในอนาคต หากครูไม่ได้ตระหนักถึงปัญหาการทารุณกรรมเด็กที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว อาจกลับก่อให้เกิดผลเสียต่อเด็ก ซึ่งส่วนใหญ่จะมีปัญหาด้านสุขภาพจิตเมื่อเติบโตขึ้น เด็กที่ถูกทารุณกรรมจัดเป็นกลุ่มเด็กที่เสี่ยงต่อการเกิด ความเจ็บป่วยทางด้านจิตใจ การที่สามารถแยกแยะปัญหาการทารุณกรรมเด็กและให้การช่วยเหลือแก่เด็กที่ถูกทารุณกรรมจึงเป็นการแก้ไขปัญหาแต่แรกเริ่ม จากการศึกษาของแพทริเซียพบว่าเด็กที่ถูกทารุณกรรมที่มีอายุเฉลี่ย 3-5 ปี มีร้อยละ 24 อายุเฉลี่ย 6-8 ปี มีร้อยละ 31.6 อายุเฉลี่ย 9-11 ปี มีร้อยละ 17.7 และต่ำกว่า 3 ปี มีร้อยละ 11.5 (Patricia.1985 : 5 - 12) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเด็กที่ถูกทารุณกรรมส่วนใหญ่เป็น “เด็กวัยเรียน” โดยเฉพาะเด็กวัยเรียนใน

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนเมืองหลวง ซึ่งสังคมเมืองหลวงมีสภาพแวดล้อมและความแตกต่างกันอย่างมากในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนเมืองหลวงนี้มีผลโดยตรงต่อเด็ก แนวโน้มในการเกิดการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจึงมักเกิดขึ้นได้สูง ครูเป็นผู้ที่ได้อยู่ใกล้ชิดกับเด็กวัยนี้ จึงน่าจะเป็นผู้ที่สามารถให้การวินิจฉัยปัญหา และให้การช่วยเหลือแก่เด็กได้ดีที่สุด

จากประเด็นความสำคัญของปัญหาที่กล่าวข้างต้นนั้น ประกอบกับผู้วิจัยเองปฏิบัติงานด้านให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตและมีส่วนร่วมในการสืบพยานเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 20 พ.ศ. 2542 จึงต้องการศึกษาถึงเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็ก โดยศึกษาในครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเป็นผู้ที่ดูแลและพบเห็นเด็กวัยที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนมากที่สุดว่า ครูมีเจตคติ และบทบาทไปในทิศทางใด ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ อีกทั้งจะเป็นการกระตุ้นให้ครูตลอดจนหน่วยงานต่างๆ เกิดการตื่นตัวในการหาแนวทางร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างแนวความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม อันเป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันปัญหาการทารุณกรรมเด็กต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเจตคติของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อการทารุณกรรมเด็ก
2. เพื่อศึกษาบทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม
4. เพื่อหาคำแนะนำนักวิจัยสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ที่มีต่อเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่ มีความสัมพันธ์กับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

2. ตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล มีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวมีค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ต่อเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทของครูทั้งในด้านการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งของการให้ความช่วยเหลือเด็กแบบทิมสหวิชาชีพ รวมทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับ ปัญหาการทารุณกรรมเด็กให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครูระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 12,727 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครูระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 405 คน ตามสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2540 : 71; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1973:725) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกเป็น

3.1.1 เพศ

3.1.2 อายุ

3.1.3 สถานภาพสมรส

3.1.4 จำนวนบุตร

3.1.5 ภูมิลำเนาเดิม

3.1.6 วุฒิการศึกษา

3.1.7 ประสบการณ์ในการสอน

3.1.8 ตำแหน่งหน้าที่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 เจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก

3.2.2 บทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ครู หมายถึง ผู้ที่ทำการสอน หรือให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศหญิงและเพศชาย
2. การทารุณกรรมเด็ก หมายถึง การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด หรือการดเว้นการกระทำ ที่มีผลทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนกระทบต่อการพัฒนาการของเด็ก โดยมีสาเหตุได้แก่ การกระทำทารุณกรรมทางร่างกาย การกระทำทารุณกรรมทางจิตใจ และการละเมิดสิทธิทางเพศ

การกระทำทารุณกรรมทางร่างกาย คือ การกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายของเด็กเป็นผลทำให้เกิดร่องรอยฟกช้ำดำเขียวทั้งเก่าและใหม่ รอยไหม้ของผิวหนัง กระตุกหัก รอยแผลฉีกขาด หรือบวมพองของผิวหนัง รวมถึงการกระทำที่ไม่ปรากฏร่องรอยของการทำร้ายร่างกาย ได้แก่ การกักขัง การผูกข้อมือโยงกับต้นไม้หรือเสาไม้ การจับเด็กกดน้ำ การให้เด็กอดนมหรือน้ำจนอาจเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต การไม่เอาใจใส่ในการเลี้ยงดู ให้อาหารไม่เพียงพอ ไม่ให้ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ไม่ดูแลสุขภาพอนามัยของเด็ก ปล่อยให้เด็กให้เร่ร่อนจรจัด ปล่อยให้ละเลยเด็กให้ไปในสถานที่ต่างๆที่ไม่ปลอดภัย

การกระทำทารุณกรรมทางจิตใจ คือ การแสดงด้วยกิริยาท่าทางต่อเด็กในลักษณะที่กระทำบ่อยๆ ได้แก่ การดูดำ ทุบตี ทุบตี ทุบตี การมองด้วยสายตารังเกียจไม่เป็นมิตร ขู่บังคับให้เด็กปฏิบัติในสิ่งที่เด็กไม่เต็มใจจะกระทำ หรืออาจบังคับด้วยวิธีการต่างๆให้สารเสพติด ให้ดมกาว หรือบังคับให้ไปขอทาน รวมถึงการปฏิเสธที่จะให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก ไม่สนใจเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของเด็ก ไม่ให้กำลังใจแก่เด็ก บิดามารดารังเกียจว่าเป็นเด็กพิการ หรือรังเกียจว่าเกิดมาแล้วทำให้บิดามารดาตกต่ำจะปฏิเสธว่าไม่ใช่ลูกตน

การละเมิดสิทธิทางเพศ คือ การกระทำใดๆต่อเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เด็กเป็นเครื่องมือตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำ และเด็กที่ถูกกระทำยังไม่เจริญเติบโตถึงวุฒิภาวะพอที่จะเข้าใจการกระทำหรือตกลงยินยอมร่วมในการกระทำ การกระทำดังกล่าวอาจมีการใช้ความรุนแรงหรือมิได้มีการใช้ความรุนแรงบังคับเด็ก ได้แก่ การลวนลามอวัยวะเพศหรือก้น

หรือหน้าอกของเด็ก การให้เด็กจับคำอวัยวะเพศเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของผู้กระทำ การปลุกปล้ำขึ้นใจเด็ก

การกระทำหรืองดเว้นการกระทำดังกล่าว เป็นอันตรายหรือคุกคามต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพของเด็ก โดยบิดามารดา ผู้ปกครอง พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือต่างบิดามารดากัน ครู พี่เลี้ยง รวมถึงญาติใกล้ชิด อันได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ผู้อุปการะเด็กหรือบุคคลอื่น

3. เด็กที่ถูกทารุณกรรม หมายถึง เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี ที่ได้รับการทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และทางเพศ หรือการถูกละเลยจากบิดามารดา ผู้ปกครอง พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือต่างบิดามารดากัน ครู พี่เลี้ยง รวมถึงญาติใกล้ชิดอันได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ผู้อุปการะเด็กหรือบุคคลอื่น จนทำให้สุขภาพและสวัสดิภาพของเด็กตกอยู่ในภาวะอันตราย

4. เจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก หมายถึง ความคิดเห็น หรือความเข้าใจของครูต่อสถานการณ์การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดของบิดามารดา ผู้ปกครอง พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือต่างบิดามารดากัน ครู พี่เลี้ยง รวมถึงญาติใกล้ชิดอันได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ผู้อุปการะเด็กหรือบุคคลอื่น ที่มีผลทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนกระทบต่อพัฒนาการของเด็กโดยมิใช่อุบัติเหตุ ความคิดเห็น ความเข้าใจดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือการได้ประสบการณ์ และจะเป็นตัวกำหนดให้ครูแสดงพฤติกรรม หรือมีแนวโน้มของการตอบสนองต่อปัญหาการทารุณกรรมเด็กในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นทางสนับสนุนหรือได้แย้งคัดค้านก็ได้ เจตคติต่อการทารุณกรรมเด็กมีหลายด้าน ได้แก่ เจตคติต่อการกระทำทารุณกรรมทางร่างกาย เจตคติต่อการกระทำทารุณกรรมทางจิตใจ และเจตคติต่อการละเมิดสิทธิทางเพศ

เจตคติของครูดังกล่าววัดโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของลีวินท์ (Levin. 1983)

5. บทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม หมายถึง พฤติกรรม การแสดงออกของครูในการป้องกันการทารุณกรรมเด็กและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

การป้องกันเด็กถูกทารุณกรรม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของครูในการคุ้มครองเด็กโดยมีความใส่ใจรับฟังเด็ก สอนเด็กให้รู้จักป้องกันตนเองจากการถูกทารุณกรรม จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องแก่ผู้ปกครอง ได้แก่ แนะนำบิดามารดาถึงผลเสียของการลงโทษเด็กอย่างรุนแรง จัดประชุมผู้ปกครองถึงผลกระทบของการแก้

ปัญหาด้วยความรุนแรง จัดประชุมครูพิจารณาไม่ใช้การลงโทษทางกายด้วยการเขียนตีในชั้นเรียน ไม่พูดเหน็บแนมประชดให้เด็กเกิดความอับอายในชั้นเรียน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างการไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และหมั่นสังเกตอาการแสดงและพฤติกรรมของเด็กได้แก่ มีบาดแผลตามร่างกาย ปวดท้องโดยไม่มีสาเหตุ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผลการเรียนต่ำลง ไม่ร่วมกิจกรรมสังคมที่โรงเรียน ขาดเรียนบ่อยๆ ซึมเศร้า นั่งเหม่อลอย ชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน

การช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของครูในการหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขเด็กในความรับผิดชอบเมื่อพบเด็กมีร่องรอยการถูกทำร้าย ให้กำลังใจ ปลอบโยนเด็ก ทำหน้าที่เป็นบิดามารดาทดแทนกรณีเด็กถูกทารุณกรรมจากครอบครัว ให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่ทำทารุณกรรมเด็ก ให้คำปรึกษาเด็กและครอบครัวที่ทำทารุณกรรมเด็ก ร่วมหามาตรการแก้ไขครูที่ชอบลงโทษเด็กด้วยการเขียนตี จัดหาอาหารกลางวันให้เด็กเมื่อพบเด็กไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน ลงบันทึกพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหาเนื่องจากการถูกทารุณกรรม รายงานผู้บริหารโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อสงสัยเด็กถูกทารุณกรรม ติดต่อนักสังคมสงเคราะห์หรือศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กให้ช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองเป็นพยานในศาล และส่งต่อเด็กที่ถูกทารุณกรรมไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของครูดังกล่าววัดโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแนวคิดของ อับราฮัมส์ เคซี และดาโร (Abrahams, Casey and Daro. 1992)

6. ปัจจัย หมายถึง ตัวแปรที่มีผลต่อเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กจากการถูกทารุณกรรม ได้แก่

6.1 ตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัวบางประการของครู จำแนกเป็น

6.1.1 เพศ หมายถึง ลักษณะความเป็นชายและหญิงของครู

6.1.2 อายุ หมายถึง อายุของครูนับถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม เป็นจำนวนปี และเศษเป็นเดือน หากเกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี

6.1.3 สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพการสมรสที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันของครู โดยแบ่งเป็น

6.1.3.1 มีครอบครัว

6.1.3.2 อื่นๆ

6.1.4 จำนวนบุตร หมายถึง จำนวนบุตรของครูที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

6.1.5 ภูมิลำเนาเดิม หมายถึง ภูมิลำเนาที่ครูอาศัยอยู่ก่อนปฏิบัติอาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

6.1.6 วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด ที่ได้รับการศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือทบวงมหาวิทยาลัย โดยแบ่งเป็น

6.1.6.1 ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

6.1.6.2 ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

6.1.6.3 ระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า

6.1.7 ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอน นับตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันของครู โดยแบ่งเป็น

6.1.7.1 ประสบการณ์ 1-5 ปี

6.1.7.2 ประสบการณ์ 6-10 ปี

6.1.7.3 ประสบการณ์ 11-20 ปี

6.1.7.4 ประสบการณ์ 20 ปีขึ้นไป

6.1.8 ตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง ตำแหน่งที่ปฏิบัติอยู่ปัจจุบัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็น

6.1.8.1 ครูประจำชั้น

6.1.8.2 ครูอื่นๆ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กจากการถูกทารุณกรรม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. เจตคติ
 - 1.1 ความหมาย
 - 1.2 องค์ประกอบ
 - 1.3 การเกิดเจตคติ
 - 1.4 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ
 - 1.5 การวัดเจตคติ
2. การทารุณกรรมเด็ก
 - 2.1 ความหมาย
 - 2.2 อุบัติการณ์
 - 2.3 รูปแบบของการทารุณกรรมเด็ก
 - 2.4 สาเหตุการทารุณกรรมเด็ก
 - 2.5 ผลกระทบของเด็กที่ถูกทารุณกรรม
3. บทบาทของครู
 - 3.1 ความหมาย
 - 3.2 บทบาทของครูด้านการป้องกันการทารุณกรรมเด็กและการช่วยเหลือเด็ก
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทารุณกรรมเด็ก
 - 4.1 เอกสารและงานวิจัยต่างประเทศ
 - 4.2 เอกสารและงานวิจัยในประเทศ
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับเจตคติ
 - 5.1 เอกสารและงานวิจัยต่างประเทศ
 - 5.2 เอกสารและงานวิจัยในประเทศ
6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับบทบาท
 - 6.1 เอกสารและงานวิจัยต่างประเทศ
 - 6.2 เอกสารและงานวิจัยในประเทศ

1. เจตคติ

1.1 ความหมาย

ได้มีผู้ให้ความหมายเจตคติไว้หลายท่าน ผู้วิจัยรวบรวมได้ดังนี้

อลลพอร์ต (Allport. 1935:810) ได้กล่าวเสนอไว้ว่า เจตคติ คือ สภาวะความพร้อมทางจิตและประสาท ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็นตัวกำหนดทิศทางหรือเป็นตัวกระตุ้นปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งต่างๆ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

กิลฟอร์ด (Guilford. 1950:336) ได้ให้ความหมายเจตคติว่า เป็นอารมณ์ที่สลับซับซ้อนของบุคคลที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบ เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เช่น บุคคล สถาบันหรือเรื่องราวต่างๆ ทางสังคม

นิวคอมบ์ (Newcomb. 1950:128) ได้ให้ความหมายเจตคติว่า เป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ ซึ่งคนเราได้รับอาจมากหรือน้อยก็ได้ เจตคติแสดงออกได้ทางพฤติกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ การแสดงออกในลักษณะพึงพอใจ ชอบ หรือเห็นด้วย ลักษณะนี้เรียกว่า เจตคติทางบวก หรือ เชิงนิมาน (Positive Attitude) อีกลักษณะหนึ่ง คือ การแสดงออกในลักษณะที่ไม่พึงพอใจ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย เบื่อหน่าย ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า เจตคติทางลบ หรือ เชิงนิเสธ (Negative Attitude)

แคทซ์ (จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2538:1;อ้างอิงมาจาก Katz. 1960) ได้ให้คำจำกัดความเจตคติว่า เป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งในรูปแบบของความชอบหรือไม่ชอบ เจตคติจะรวมความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ และความรู้หรือความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งนั้น คุณลักษณะของมันและส่วนที่สัมพันธ์กับสิ่งอื่น

ไทรแอนดิส (Triandis. 1971:3) ได้ให้ความหมายเจตคติว่า เป็นความคิดอย่างหนึ่งซึ่งมีอารมณ์เป็นตัวนำ ทำให้บังเกิดจิตใจโน้มเอียง ก่อให้เกิดการกระทำแบบหนึ่งต่อสถานการณ์ทางสังคมเฉพาะอย่างหนึ่ง

กู๊ด (Good. 1973:49) ได้ให้ความหมายเจตคติไว้ในพจนานุกรมว่า คือความเอนเอียงหรือความชอบของบุคคลที่แสดงผลเฉพาะไปสู่วัตถุ สิ่งของ สถานการณ์หรือคุณค่า ตามปกติจะประกอบไปด้วยความรู้สึกและอารมณ์

เคนด์เลอร์ (Kendler. 1974:671) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความพร้อมของแต่ละบุคคล ที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสังคม ครอบครัว หรือแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในทางที่จะสนับสนุน หรือต่อต้านประสบการณ์บางอย่าง บุคคล สถาบัน หรือแนวคิดบางอย่าง การแสดงออกในลักษณะพึงพอใจเรียกว่า เจตคติทางบวก และแสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจเรียกว่า เจตคติทางลบ และเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

อนาตาซี (Anastasi. 1988:548) ได้ให้ความหมายเจตคติว่า เป็นความโน้มเอียงที่แสดงออกในทางชอบ หรือ ไม่ชอบต่อสิ่งต่างๆ เช่น เชื้อชาติ ประเพณี หรือสถาบันต่างๆ เจตคติไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่อ้างอิงได้จากพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกมาทางภาษา และไม่ใช้ภาษา

เคแกน (Kagan. 1995:670-671) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความเอนเอียงของจิตใจที่มีประสบการณ์ที่คนเรารับไว้ ซึ่งทำให้มีความรู้สึกต่อสิ่งใดในทางบวกหรือทางลบอย่างใดอย่างหนึ่ง และเจตคติเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ

เชดคักดี โฆวาสินธุ์ (2520:38) ได้ให้ความหมายเจตคติว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521:22) ได้ให้ความหมายเจตคติว่า เป็นจิตลักษณะที่เกิดขึ้นจากการได้รับผลดีหรือผลเสียในเหตุการณ์หนึ่ง หรือเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนึ่ง ทำให้บุคคลสามารถคาดถึงประโยชน์หรือโทษที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกจากเหตุการณ์ชนิดเดียวกัน หรือพฤติกรรมชนิดเดียวกันที่จะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคต เจตคติเป็นรากฐานของพฤติกรรม การทราบเจตคติของบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นทางลัดในการที่จะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลนั้นในสถานการณ์ต่างๆ

ฐิติพ อ่อนโคกสูง (2522:60) ได้ให้ความหมายเจตคติ คือ ความพร้อมที่จะแสดงหรือตอบสนองความรู้สึกต่อวัตถุสิ่งของ คน หรือสิ่งๆอื่น ๆ ตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งความรู้สึกหรือการตอบสนองดังกล่าว อาจเป็นไปในทางชอบหรือไม่ชอบ

สมบุรณ์ ชิตพงศ์ (2523:111) ได้ให้ความหมายเจตคติว่า เป็นความรู้สึกโน้มเอียงทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งของ เรื่องราว และปรากฏการณ์ต่างๆ พฤติกรรมด้านเจตคตินี้เป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล เจตคติไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่อาศัยการตีความพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกให้ปรากฏว่า บุคคลนั้นจะมีเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปในทางบวกหรือทางลบมากน้อยขนาดไหน

ธวัชไชย แสงจักร์ (2525:ไม่มีเลขหน้า) ได้ให้ความหมายเจตคติว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะแสดงออกมาในลักษณะเจตคติที่ดีหรือเจตคติทางบวก (Positive Attitude) ได้แก่ การแสดงออกในลักษณะที่พึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ เป็นต้น เจตคติไม่ดีหรือเจตคติทางลบ (Negative Attitude) ได้แก่ การแสดงออกในลักษณะที่ไม่พอใจ

ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ เป็นต้น ส่วนเจตคติแบบกลางๆ (Indifferent Attitude) ได้แก่ การแสดงออกในลักษณะที่เฉยๆ ไม่ถึงกับชอบหรือเกลียด

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526:3) กล่าวว่า เจตคติเป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

ไพศาล หวังพานิช (2526:146) ได้ให้ความหมายเจตคติว่า เป็นความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเป็นผลมาจากประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น และความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มของการตอบสนองต่อสิ่งนั้น ในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นในทางสนับสนุนหรือได้แย้งคัดค้านก็ได้ เจตคติสามารถแยกออกได้ดังนี้

1. เจตคติเป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกทางด้านจิตใจ ที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งในทางสังคม
2. เจตคติเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งหมายถึงว่าบุคคลใดจะมีเจตคติอย่างไร ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้ บุคคลนั้นจะต้องเคยพบเห็น ู้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน
3. การแสดงออกของเจตคติ หรือการตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดๆ จะเป็นไปในรูปของการสนับสนุนคัดค้านตาม ซึ่งเรียกว่า เป็นไปในเชิงบวก (Positive) หรือในรูปการโต้แย้ง คัดค้าน ซึ่งเรียกว่า เป็นไปในเชิงลบ (Negative) หรืออาจรู้สึกเฉยๆ (Neutral) ต่อสิ่งเร้านั้น

สมเกียรติ สุริยะกุล (2527:31) ได้ให้ความหมายเจตคติ คือ ท่าที ความรู้สึก ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะเชิงนิมิต (Positive) คือ ชอบ พอใจ เห็นด้วย สนับสนุน หรือในลักษณะนิเสธ (Negative) คือ ไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุน และเจตคติที่มีต่อสิ่งหนึ่งนั้นสามารถสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528:231) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของเจตคติดังนี้ คือ

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือการได้รับประสบการณ์ มิใช่สิ่งที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด
2. เจตคติเป็นดัชนีที่จะชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีเจตคติที่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหา หรือแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ตรงกันข้ามถ้ามีเจตคติที่ไม่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหา โดยการถอยหนี หรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ
3. เจตคติสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งได้ เช่น บิดา มารดาไม่ชอบบุคคลหนึ่ง ย่อมมีแนวโน้มทำให้เด็กไม่ชอบบุคคลนั้นด้วย

4. เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากเจตคติเป็นสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ หรือ ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้หรือประสบการณ์นั้นเปลี่ยนแปลงไป เจตคติดีย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าเจตคติ หมายถึง ความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือการได้รับประสบการณ์ และความคิด ความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรม หรือมีแนวโน้มของการตอบสนองต่อสิ่งนั้น สถานการณ์นั้นในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นทางสนับสนุนหรือได้แย้งคัดค้านก็ได้ เจตคติสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งได้ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้

1.2 องค์ประกอบ

เจตคติสามารถแยกได้ 3 องค์ประกอบดังต่อไปนี้ (ปรากฏพิญ สุวรรณ.2526:3-4)

1.2.1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด ความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า

1.2.2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก (Affective Component) เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นตัวเร้าความคิดอีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีสภาวะความรู้สึกดีหรือไม่ดีขณะที่คิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจออกมาในรูปลักษณะที่แตกต่างกัน(รู้สึกดีหรือไม่ดี) แสดงว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกด้านบวก (Positive) และมีความรู้สึกด้านลบ (Negative) ตามลำดับต่อสิ่งนั้น

1.2.3. องค์ประกอบทางการปฏิบัติ (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดการปฏิบัติหรือปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันมาก บางครั้งแยกกันไม่ออกอย่างเด็ดขาด

1.3 การเกิดเจตคติ

เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล ออลพอร์ท (คักดี สุทธเสณี 2531:4;อ้างอิงมาจาก Allport. 1985) เสนอความคิดเห็นว่า เจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล เกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข 4 ประการ คือ

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่างๆ เช่น เจตคติจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอน และอื่นๆ

2. ประสบการณ์ส่วนตัว ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่ต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของบุคคลจะสะสมขึ้นเรื่อยๆแล้ว ยังทำให้มีรูปแบบเป็นของตนเอง

ด้วย ดังนั้นเจตคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล แล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของบุคคลนั้นๆ

3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดเจตคติของบุคคลบางคนได้มาจากการเลียนแบบเจตคติของบุคคลอื่นที่ตนพอใจ เช่น บิดามารดา พี่น้อง และบุคคลอื่นๆ

4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม บุคคลย่อมมีเจตคติคล้ายตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น เจตคติต่อศาสนา สถาบันต่างๆ เป็นต้น

ลัดดา กิติวิภาค (2523:238-240) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า เจตคติไม่ใช่สิ่งที่มีมาแต่กำเนิด เจตคติของบุคคลเกิดขึ้นได้จากสิ่งต่างๆต่อไปนี้

1. จากการเรียนรู้เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่ตอนที่เป็นเด็ก และเนื่องมาจากการเอาอย่างบุคคลที่ตนชื่นชอบ

2. จากประสบการณ์ที่สะสมกันมาของบุคคล

3. จากประสบการณ์ที่เป็นผลทำให้เราจดจำไปนาน เป็นประสบการณ์ที่อาจเกิดขึ้นทันทีทันใด หรือเกิดขึ้นอย่างแทบไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นไปได้

4. จากบุคลิภาพที่อยู่รอบตัว เช่น อาจชอบบุคคลที่มีบุคลิภาพขรึม เป็นต้น

5. จากสื่อมวลชนต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ

6. จากความต้องการที่จะสมปรารถนาในสิ่งนั้น บุคคลจะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้นที่ทำให้ความต้องการของเขาสมปรารถนา

เจตคติของบุคคลสามารถแสดงออกในรูปของพฤติกรรมได้ 2 ลักษณะ (William. 1969: 155-156) คือ

1. เจตคติเชิงนิมาน (Positive) แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะพึงพอใจ เห็นด้วยหรือชอบ จะทำให้บุคคลอยากกระทำ อยากได้ อยากใกล้ชิดสิ่งนั้น

2. เจตคติเชิงนิเสธ (Negative) แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วยหรือไม่ชอบ จะทำให้บุคคลเกิดความเบื่อหน่าย ซิงซัง ต้องการหนีให้ห่างสิ่งนั้น

อาจกล่าวได้ว่าเจตคติของบุคคลสามารถแสดงออกได้สองแบบคือ ในทางบวกและในทางลบ ได้แก่ ความพอใจและไม่พอใจ

1.4 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

เจตคติของบุคคลเมื่อเกิดขึ้นแล้วแม้จะคงทน แต่ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยตัวบุคคล สถานการณ์ ข่าวสาร การชวนเชื่อ และสิ่งต่างๆที่ทำให้เกิดการยอมรับในสิ่งใหม่ แต่จะต้องมี

ความสัมพันธ์กับค่านิยมเดิมของบุคคลนั้น นอกจากนี้อาจเกิดจากการยอมรับโดยการบังคับ เช่น กฎหมาย ข้อบังคับ

การเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล มีกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 ประการ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526:122-124; อ้างอิงมาจาก Kelman. 1958) คือ

1. การยินยอม (Compliance) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อเขา และมุ่งหวังให้เกิดความพึงพอใจแก่บุคคลที่มีอิทธิพลนั้น การที่บุคคลยอมรับกระทำตามสิ่งที่บุคคลที่มีอิทธิพลอยากให้ทำนั้นเพราะ เขาคาดหวังว่าเขาจะได้รับรางวัล หรือการยอมรับเจตคติที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ การยินยอมนี้อธิบายได้ในแง่ของการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของบุคคลในสังคม เจตคติที่เปลี่ยนจากกระบวนการยินยอม ขึ้นอยู่กับความสำคัญของผลที่คาดว่าจะได้รับหลังการยอมรับนั้นๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า การยอมรับทำตามเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ซึ่งเป็นพลังที่ผลักดันให้บุคคลยอมรับทำตาม จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความมากน้อยหรือความรุนแรงของรางวัล และการลงโทษ เคลแมนกล่าวว่า บุคคลจะยอมทำตามในบางสิ่งบางอย่างก็ต่อเมื่อเขาอยู่ในภาวะที่ผู้มีอิทธิพลจะบังคับได้ ดังนั้นความหวังที่จะให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงของเจตคติที่ถาวรนี้ย่อมเป็นไปได้

2. การเลียนแบบ (Identification) เป็นภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น และเป็นผลมาจากการที่บุคคลต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรือที่พึงพอใจระหว่างตัวเขากับบุคคลหรือกลุ่มอื่น ความสัมพันธ์นี้อาจออกมาในรูปการรับเอาบทบาททั้งหมดของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมาเป็นของตน และ/หรือเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน บุคคลจะเชื่อในสิ่งที่เขารับมาหรือปฏิบัตินั้น เป็นความต้องการที่จะให้เกิดสัมพันธภาพตามที่ต้องการ เจตคติจะเปลี่ยนไปมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเลียนแบบนั้น อีกนัยหนึ่ง การเลียนแบบเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ซึ่งผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความดึงดูดใจ (Attractiveness) ของสิ่งเร้าที่มีต่อบุคคลนั้น การเลียนแบบจึงขึ้นอยู่กับพลัง (Power) ของแหล่งข่าวสารนั้น

เคลแมนอธิบายว่า เมื่อบุคคลยอมรับหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆโดยใช้กระบวนการเลียนแบบแล้ว บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะกระทำสิ่งดังกล่าวเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่จะดำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพบางอย่างในสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เจตคติที่เปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความต้องการที่จะดำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในสังคมด้วย

3. ความต้องการที่อยากจะเปลี่ยน (Internalization) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับในสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่า เนื่องจากสิ่งนั้นตรงกับความต้องการภายในและค่านิยมของเขา พฤติกรรมที่

เปลี่ยนแปลงไปโดยกระบวนการนี้ จะสอดคล้องกับค่านิยมที่เขามีอยู่เดิม ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นกับเนื้อหารายละเอียดของพฤติกรรมแบบนั้นๆ

นอกจากนี้ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527:203) ยังพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเจตคติอีกหลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. โดยการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง บุคคลได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างไร ย่อมมีเจตคติตามผู้อบรมเลี้ยงดู ดังนั้นถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติของผู้อบรมเลี้ยงดูด้วย
2. โดยการเรียนรู้และการเพิ่มประสบการณ์ให้กว้างขวางขึ้น เพื่อให้มีโอกาสได้ทราบถึงผลดีหรือผลเสียต่อการเกิดเจตคติต่างๆ
3. โดยการถูกชักชวนหรือถูกชักจูง จากกลุ่ม หรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้ถูกเปลี่ยนเจตคติ หรือเป็นบุคคลที่ผู้ถูกเปลี่ยนเจตคติรัก ศรัทธา ชอบ หรือเชื่อฟัง
4. โดยการเปลี่ยนกลุ่ม ถ้าบุคคลอยู่ในกลุ่มหนึ่งหรือสังคมหนึ่งแล้ว มีเจตคติอย่างหนึ่ง เมื่อเขาต้องเปลี่ยนไปอยู่อีกกลุ่มหนึ่งหรือสังคมหนึ่ง ที่มีเจตคติตรงกันข้ามหรือไม่เหมือนกับเจตคติของกลุ่มเดิม ถ้าบุคคลต้องการอยู่ในกลุ่มใหม่ให้มีความสุขสบายใจ ย่อมจะต้องเปลี่ยนเจตคติตามกลุ่มใหม่ไปด้วย

กล่าวโดยสรุปการเกิดเจตคติเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นเกิดได้หลายวิธี เช่น อาจเกิดจากการเลียนแบบบุคคลที่เขาเคารพ หรือนิยมชมชอบ จากประสบการณ์ซึ่งนำความพอใจหรือความทุกข์ใจมาให้ จากการสังเกตการกระทำของบุคคลอื่นและดูผลว่าจะเกิดอะไรขึ้น จากการได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆ จากเพื่อนในกลุ่มอายุเดียวกัน จากการได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จากประสบการณ์ต่างๆ ฯลฯ ในการเปลี่ยนแปลงเจตคติ หรือให้เกิดเจตคติใหม่ขึ้นในบุคคลหรือกลุ่มที่เราจะเข้าถึงนั้น จะต้องอาศัยระยะเวลาและกระบวนการหลายอย่าง ซึ่งแต่ละกระบวนการจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง และสร้างให้เกิดเจตคติแตกต่างกัน เมื่อบุคคลได้รับข่าวสารต่างๆ ซึ่งข่าวสารนั้นอาจจะมาจากบุคคลอื่นหรือจากอุปกรณ์สื่อมวลชนต่างๆ หรือได้รับประสบการณ์ตรงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบของเจตติด้านความรู้หรือการรับรู้แล้ว ก็มีแนวโน้มทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

1.5 การวัดเจตคติ

สมบุญ ชิตพงศ์ (2523:107) กล่าวว่า การสร้างเครื่องมือวัดเจตคติมีหลายวิธี เช่น แบบการจัดอันดับคุณภาพของ ลิเคิร์ต (Likert) แบบ Semantic Differential ของ ออสกู๊ด (Osgood) และแบบสถานการณ์ ส่วน ฐิณี อ่อนโคกสูง (2518:117) กล่าวว่า การวัดเจตคติ

ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งต่อวัตถุ คน สิ่งกับ หรือสถานการณ์ต่างๆ เป็นอย่างไร ควรมีวิธีการต่อไปนี

1. ใช้แบบทดสอบถาม
2. สังเกต สัมภาษณ์ และบันทึก
3. ใช้สิ่งคัมมิต
4. การให้สร้างจินตนาการ

เครื่องมือวัดเจตคติที่ใช้กันอย่างแพร่หลายนั้น สุชา จันทน์เอม (2524:13-14) กล่าวว่าแบบทดสอบเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ท (The Likert Technique) มีผู้นิยมใช้กันแพร่หลายที่สุด มาตราส่วนชนิดนี้ประกอบด้วยประโยคต่างๆมากมาย โดยใช้แสดงความพึงพอใจและไม่พึงพอใจต่อสิ่งต่างๆหรือเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้ตอบเลือกแสดงความรู้สึกของตนออกมาตามมาตราส่วนแบบ Five point scale และมีการคิดคะแนนตามวิธีการโดยเฉพาะ ก็จะทราบเจตคติของผู้ตอบได้

การศึกษารัชนี ผู้วิจัยได้สร้างมาตรวัดเจตคติแบบจัดอันดับคุณภาพ (Summated Ratings) ตามหลักการของ ลิเคอร์ท ซึ่ง ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526:46-51) และ เชิดศักดิ์ ใมวลสินธุ์ (2520:50-56) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างดังนี้ คือ

1. พิจารณาว่า ต้องการวัดเจตคติของใครที่มีต่ออะไร และให้ความหมายของเจตคติและสิ่งที่จะวัดนั้นให้แน่นอน

2. เมื่อตีความหมายของสิ่งที่จะวัดแน่นอนแล้ว ก็สร้างข้อความในแต่ละข้อของหัวข้อนั้นๆ โดยให้คลุมเนื้อหาในหัวข้อเหล่านั้น โดยข้อความเหล่านั้นจะมีลักษณะถามความรู้สึกของผู้ตอบ ซึ่งผู้สร้างเครื่องมืออาจเขียนขึ้นเอง หรือนำมาจากที่อื่นหรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านนั้นๆก็ได้ แต่ต้องมีลักษณะดังนี้

2.1 ต้องเป็นข้อความที่เขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อ หรือความตั้งใจที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ใช่เป็นข้อเท็จจริง (Fact)

2.2 ข้อความที่บรรจุลงในมาตราวัด (Scale) จะต้องประกอบด้วยข้อความที่เป็นทั้งด้านบวก (Positive) และด้านลบ (Negative) คละกัน

2.3 แต่ละข้อความนั้นจะต้องสั้น เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่กำกวม จำนวนข้อความที่สร้างขึ้นครั้งแรกควรมีประมาณ 30 ข้อความขึ้นไป เพราะจะต้องเลือกข้อความให้เหลือประมาณ 20 – 25 ข้อความ ในแต่ละหัวข้อของสิ่งที่จะวัด

3. เมื่อได้ข้อความเพียงพอแล้วก็บรรจุลงในมาตราวัด โดยให้มีข้อเลือก 5 ข้อ ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. กำหนดน้ำหนักในการตอบข้อเลือกต่างๆ ของแต่ละข้อความ ซึ่งในการกำหนดน้ำหนักข้อเลือกใด ควรจะให้น้ำหนักเท่าใดนั้น มีวิธีการอยู่ 3 วิธี แต่ที่นิยมใช้กันมากที่สุด คือ วิธี Arbitrary Weighting Method ซึ่งกำหนดให้แต่ละข้อเลือกมีน้ำหนัก 5 , 4 , 3 , 2 และ 1 หรือ 1 , 2 , 3 , 4 และ 5 ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับชนิดของข้อความว่า จะเป็นด้านบวก หรือ ด้านลบ

2. การทารุณกรรมเด็ก

2.1 ความหมาย

ได้มีผู้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็กไว้หลายท่าน ผู้วิจัยรวบรวมได้ดังนี้

เคมพ์ (Kempe. 1962:75) ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็กว่า เป็นการทารุณกรรมหรือทรมานเด็ก จนได้รับอันตรายแก่กายโดยบิดามารดาหรือผู้ดูแลเด็กนั้น ผลจากการกระทำทารุณกรรมทำให้เด็กได้รับอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ ในบางรายถึงกับไร้ความสามารถอย่างถาวร (Permanent Disability) หรือถึงแก่ความตาย

ฟอนทาน่า (Fontana. 1962:86) ให้คำจำกัดความว่า การทารุณกรรมเด็ก คือ การเลี้ยงดูเด็กโดยมิชอบ (Maltreatment) เช่น การไม่ยอมรับเด็ก การทอดทิ้งเด็ก และการให้เด็กขาดสารอาหาร จนเป็นเหตุให้เด็กนั้นได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ

ไซมอนด์ (Symonds. 1965:63) ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็กว่า เป็นการที่บิดามารดาชอบดุด่า จู๊กับเด็กจนเกินไป หรือไม่ให้โอกาสเด็กได้เรียนตามสภาพวัยอันสมควร ทำโทษเหวี่ยงตีรุนแรงเกินไป หรือเข้มงวดกวดขันเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กจนเกินไป

กิล (Gil. 1974:43) ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็กว่า การกระทำการใดๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อความสามารถของเด็กทางร่างกาย หรือกระทบต่อศักยภาพทางจิตใจ

โคลแมน (Coleman. 1976:130) ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็กว่า การที่บิดามารดาไม่ให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก ขาดความสนใจในความเป็นอยู่ของเด็ก ไม่มีเวลาให้กับเด็ก ไม่ให้ความสำคัญในสิทธิของเด็ก หรือไม่ยอมรับว่าเด็กเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว

ชมิทท์ (Schmitt.1978/79:47) กล่าวว่า การทารุณกรรมเด็กหมายถึง การที่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็กกระทำด้วยประการใดๆต่อเด็ก และยังผลให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของเด็กนั้น

แม็กฟาร์แลนด์ (สายันตร์ แสงวณิช. 2535:5;อ้างอิงมาจาก McFarland. 1981) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็ก คือ การทำให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้รับบาดเจ็บทางร่างกายหรือจิตใจ หรือการทำประโยชน์จากเพศของเด็ก การปฏิบัติกับเด็กแบบละเลยและไม่ถูกต้อง โดยผู้เลี้ยงดูเด็กหรือรับผิดชอบในการเลี้ยงดู ทำให้สุขภาพและสถานภาพของเด็กอยู่ในภาวะอันตราย

บาฮารี (Bahari. 1983:125) ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็กว่า เป็นการกระทำ (Act of commission) หรืองดเว้นการกระทำ (Act of omission) ยังผลให้เกิดความบกพร่องในการพัฒนาร่างกายและจิตใจของเด็ก

อีเวท (Evatt. 1986:43) ผู้พิพากษาศาลครอบครัวออสเตรเลียอธิบายคำว่า การทารุณกรรมเด็ก หมายถึง การที่บิดามารดา ผู้ปกครอง ตลอดจนญาติใกล้ชิด กระทำอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ การทอดทิ้ง ตลอดจนการประทุพทุฏทางเพศกับเด็ก

พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก แห่งมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย (1987:2) ในหมวดที่ 1 มาตรา 3 (1) บัญญัติว่า การทารุณกรรมเด็ก หมายถึง การทำร้ายร่างกายรวมถึงการกระทำทางเพศต่อเด็ก หรือการเลี้ยงดูเด็กในสภาพที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดครองธรรมให้เด็กกระทำการใดๆ ที่ไม่เหมาะสมกับวัยวุฒิของเด็ก การกระทำความดังกล่าวนั้นเป็นเหตุให้ เด็กได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือมีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กนั้น

ที่ประชุมอาเซียนครั้งที่ 2 เรื่อง “ การทารุณกรรม และทอดทิ้งเด็ก ” (1988:19) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็ก หมายถึง เด็กที่มีร่างกายปกติและเด็กพิการ ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ถูกกระทำทารุณกรรมทางด้านร่างกาย จิตใจ ทางเพศ และทางสังคม ได้แก่ การใช้เด็กในสนามรบ เป็นต้น

ฟลอลเลอร์ (จรรย์ยา นิตยสุวรรณ. 2537:15; อ้างอิงมาจาก Faller. 1988) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็กว่า เป็นการทำอันตรายหรือคุกคามต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพของเด็ก โดยบุคคลซึ่งต้องดูแลรับผิดชอบต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพของเด็ก ด้วยการทำให้เด็กบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจที่ไม่ใช่อุบัติเหตุ ด้วยการกระทำทารุณทางเพศ หรือด้วยการกระทำทารุณต่อเด็กอย่างทารุณ

ดวงใจ กสณติกุล (2527:316) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็กว่า เป็นการทารุณทางร่างกายหรือจิตใจต่อผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เช่น การเพิกเฉย ละเลยรุนแรงเกินไป ทอดทิ้งไม่ให้การเลี้ยงดูเอาใจใส่ที่เหมาะสม หรือทำมีดมีร้ายทางเพศ

สุวนีย์ เกียวกิ่งแก้ว (2527:135) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมและการละเลยทอดทิ้งเด็กว่า การทำให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้รับบาดเจ็บทางร่างกายหรือทางจิตใจ หรือทำประโยชน์จากเพศของเด็ก ปฏิบัติกับเด็กแบบละเลยและไม่ถูกต้อง โดยผู้เลี้ยงดูเด็กทำให้สุขภาพและสวัสดิภาพของเด็กตกอยู่ในภาวะอันตราย

กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์ (2528:9) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็ก หมายถึง การทำอันตรายหรือคุกคามต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพ โดยบุคคลซึ่งต้องดูแลรับผิดชอบต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพของเด็กด้วยการทุบตี ทำร้ายโดยวิธีการต่างๆ รวมถึงการกระทำทารุณทางเพศ มีผลทำให้เด็กต้องบาดเจ็บทั้งทางกายและใจที่พบว่าไม่ใช่อุบัติเหตุ

อัมพล สุอำพัน (2530:310) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็กว่า เป็นอาการที่เด็กได้รับการทารุณ ทำร้าย ทอดทิ้ง ละเลยให้ต้องได้รับทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (2532:67) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็กว่า หมายถึง บิดา มารดา ผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองกระทำด้วยประการใดๆ ต่อเด็กซึ่งอยู่ในความปกครองดูแลของตน ด้วยวิธีผิดธรรมดาหรือโดยใช้อารมณ์ หรือด้วยความโกรธแค้นจนเป็นเหตุให้เด็กนั้นได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ เช่น ให้อดอาหาร ให้ทำงานหนักจนเกินกำลังความสามารถของเด็ก จับผูกโยงไว้กับข้อเท้า คั้นเยียนตีจนเลือดออก ใช้เตารีดนาบตัว ฯลฯ และให้หมายถึง การทอดทิ้งเด็ก หรือประพฤติดุร้ายทารุณกับเด็กด้วย

ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็ก (2532:46) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็ก หมายถึง การที่เด็กถูกทำร้ายด้วยความรุนแรง ปราศจากความเมตตา ในที่นี้ผู้กระทำต่อเด็ก หมายถึง ผู้ใหญ่

วิชา มหาคุณ และ วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (2533:11) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็ก หมายถึง เด็กที่ถูกบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก กระทำทารุณกรรมจนได้รับอันตรายแก่กายและจิตใจ หรือได้รับอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและสุขภาพจิต

ประสงค์ ตูจินดา (2534:64) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็ก หมายถึง การกระทำอย่างโหดร้าย ซึ่งรุนแรงกว่าการที่เด็กถูกรังแก

วราภรณ์ วงศ์กุลพิศาล (2534:10) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็กว่า เป็นกลุ่มอาการที่เด็กได้รับการทำร้าย การทารุณ ทอดทิ้ง ละเลย หรือคุกคามต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพ ของเด็ก โดยมีไม่ใช่เป็นอุบัติเหตุโดยบิดามารดา บุคคลที่ให้การดูแลรับผิดชอบเด็ก ด้วยการทำให้บาดเจ็บทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ ด้วย

จรรย์ยา นิตยสุวรรณ (2537:15) ได้ให้ความหมายการทารุณกรรมเด็ก หมายถึง การที่บิดามารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ผู้ดูแลเด็ก หรือบุคคลใดก็ตาม เลี้ยงดูอบรมเด็กอย่างไม่เหมาะสม ปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่ต่อเด็ก และมีการกระทำทารุณต่อเด็กด้วยวิธีการต่างๆ รวมถึงการกระทำผิดทางเพศ อันส่งผลให้เด็กได้รับความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ฐานิต อิศรเสนา (2537:20) กล่าวว่า การทารุณกรรมเด็ก หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองกระทำต่อเด็กอย่างผิดๆ ด้วยกาย วาจา ใจ การล่วงเกินทางเพศ การกระทำที่มีผล ต่อสังคมและพัฒนาการของเด็ก เช่น การใช้แรงงานเด็ก ตลอดจนการละเลยหน้าที่ที่จะต้องดูแล เด็ก ไม่จัดให้เด็กได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ปกติตามมาตรฐานของคนทั่วไป และขาดสิ่งที่เป็นปัจจัย สำคัญต่อการดำรงชีวิต

ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยมีบัญญัติว่าการทารุณกรรมเด็กไว้ในมาตรา 398 ความว่า “ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดๆ อันเป็นการทารุณต่อเด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ซึ่งต้องพึงผู้ นั้นในการดำรงชีพหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพัน บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการทารุณกรรมเด็ก หมายถึง การกระทำใดๆ หรืองดเว้นการกระทำ อันเป็นการทำอันตรายหรือคุกคามต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพของเด็ก โดย บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้มีหน้าที่ดูแลเด็ก มีผลทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิต ใจตลอดจนกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก โดยมีสาเหตุ และหมายรวมถึงการกระทำทารุณ ทางเพศเด็กด้วย

2.2 อุบัติการณ์

การทารุณกรรมเกิดขึ้นได้ทั้งในครอบครัวที่มีฐานะดี และในครอบครัวยากจน ทั้งในครอบครัวที่อยู่ในเมือง และครอบครัวในชนบท เชื่อกันว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจนจะถูกทารุณ กรรมมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่สมบูรณ์ (Millor.1979:78;Gelles.1982:34;Hoff.1984:231) จากการศึกษาพบว่า ในสหรัฐอเมริกาจำนวนของเด็กที่ถูกทารุณกรรม และถูกทอดทิ้ง ประมาณ 200,000 ราย ถึง 400,000 รายต่อปี ซึ่งในจำนวนนี้ได้เสียชีวิตถึง 2,000 ราย ถึง 4,000 รายต่อ ปี โดยพบว่า ผู้ที่ทำทารุณกรรมเด็กส่วนใหญ่เป็นบิดามารดา ผู้เลี้ยงดูเด็ก หรือญาติพี่น้องร่วม บิดามารดาเดียวกัน และพบว่าผู้หญิงในสหรัฐอเมริการ้อยละ 18 ถึง ร้อยละ 25 เคยมีประวัติถูก ทารุณกรรมทางเพศจากผู้ชายในครอบครัวเดียวกัน (Hoff. 1984:231) ซึ่งการทารุณกรรมเด็กใน แต่ละด้านนั้นพบว่า เป็นการทารุณกรรมทางวาจา (Verbal Abuse) ร้อยละ 77 การทารุณกรรม ทางร่างกาย (Physical Violence) ร้อยละ 53 การทารุณกรรมทางอารมณ์ (Emotional Abuse) ร้อยละ 43 การปล่อยปละละเลยทางอารมณ์ (Emotional Neglect) ร้อยละ 28 การ ปล่อยปละละเลยทางร่างกาย (Physical Neglect) ร้อยละ 7 และการทารุณกรรมทางเพศ (Sexual Abuse) ร้อยละ 4 (Leff. 1991:490)

มีผู้กล่าวว่าประเทศไทยไม่ค่อยมีปัญหาการทารุณกรรมเด็กเพราะเป็นเมืองพุทธศาสนา แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่า ประเทศไทยมีสถิติอาชญากรรมค่อนข้างสูงประเทศหนึ่ง แต่การที่ไม่ค่อยพบเห็นภาวะนี้เป็นเพราะ ไม่ตระหนัก ไม่ทำการศึกษา และไม่เห็นความสำคัญในปัญหา (ดวงใจ กษานติกุล. 2527:314-315) ตลอดจนยังไม่มีการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักในปัญหาเหล่านี้ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อสถิติที่แสดงระดับการทารุณกรรมเด็ก (กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. 2528:26;อ้างอิงมาจาก อัมพร สุคันธวิช. 2527) ดังนั้นตัวเลขของอุบัติการณ์หรือความชุกที่มีอยู่จะต่ำกว่าความเป็นจริงมาก ข้อมูลจากศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กที่ได้ให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม ซึ่งได้เริ่มดำเนินงานในปี พ.ศ.2524 พบว่า เด็กที่ได้รับความช่วยเหลือมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ.2538 มีเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางด้านร่างกายถูกล่วงละเมิดทางเพศ และถูกทอดทิ้งจำนวน 164 ราย ปี พ.ศ.2539 มีจำนวน 165 ราย ปี พ.ศ.2540 มีจำนวน 142 ราย และปี พ.ศ.2541 มีจำนวน 118 ราย ซึ่งในจำนวนเด็กที่ถูกทารุณกรรมเหล่านี้บางรายรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต และได้ค้นพบว่าผู้ที่กระทำการทารุณกรรมเด็กเป็นบิดามารดาเด็ก 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 ผู้ปกครองเด็ก 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 53 คนแปลกหน้า 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 7 จากตัวเลขดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่องค์กรภาคเอกชนได้ให้ความช่วยเหลือเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการทารุณกรรม ซึ่งเชื่อว่าในแต่ละปีมีเด็กที่ถูกทารุณกรรมโดยบิดามารดา ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลเด็กเป็นจำนวนมากกว่าที่ได้กล่าวมาหลายเท่าตัว แต่เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาอย่างเป็นระบบระเบียบ ไม่มีสถิติชัดเจน ทำให้สังคมขาดความตระหนักต่อปัญหาที่เกิดขึ้น จึงมีผลกระทบทำให้เด็กที่ถูกทารุณกรรมได้รับความช่วยเหลือน้อยกว่าความเป็นจริงในปัจจุบัน

2.3 รูปแบบของการทารุณกรรมเด็ก

ตามความเห็นของ ชมิตท์ (Schmitt. 1978/79) และ บาฮารี (Bahari. 1983) เกี่ยวกับลักษณะของการทารุณกรรม ซึ่งตรงกับการอ้างอิงในหนังสือ Child Abuse Prevention Handbook (1982:33) ได้สรุปไว้ 5 ประเด็นดังนี้

1. การกระทำทารุณกรรมทางร่างกาย (Physical Abuse) เป็นการกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายของเด็ก เป็นผลทำให้ร่องรอยฟกช้ำดำเขียว รอยแตกของผิวหนัง หรือบวมพองของผิวหนัง เป็นต้น โดยมากมักจะเกิดจากการทำโทษ เช่น เฆี่ยนตีอย่างรุนแรง (Excessive Corporal Punishment) นักวิชาการบางกลุ่มเห็นว่า การลงโทษเฆี่ยนตีนั้น ถือว่าเป็นการกระทำทารุณกรรมทั้งหมด แต่นักวิชาการบางคนเห็นว่า การทำโทษเฆี่ยนตี ถ้ากระทำพอสมควรแก่เหตุ ถือว่าเป็นการอบรมสั่งสอน การอบรมสั่งสอนเด็กมีวัตถุประสงค์มุ่งให้เด็กเรียนรู้วิธีการควบคุมตน

เอง เพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม ในขณะที่เดียวกันวิธีการทำโทษเสียย่นตี จะสอนให้เด็กเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีการรุนแรง และชอบใช้กำลังความรุนแรงเข้าแก้ปัญหามากกว่าการใช้เหตุผล

เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณกรรมทางร่างกาย อาจสังเกตจากอาการที่พบเห็นได้ดังต่อไปนี้ (อัมพล สุอำพัน. 2530:314)

1.1 ลักษณะของบาดแผลเป็นลักษณะที่ไม่น่าเกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ กล่าวคือ ลักษณะของบาดแผลบางอย่างเป็นสิ่งที่ยังชี้ว่าเด็กอาจถูกทำร้าย เช่น แผลจากบุหรี่ รอยเยียนตีด้วยเข็มขัด ปากและเหงือกบวมซ้ำจากการถูกตบ แผลบวมพองจากการถูกเตารีดนาบ เป็นต้น

1.2 แผลฟกช้ำที่เกิดขึ้นมีทั้งเก่าและใหม่ แสดงว่าถูกลองโทษหรือทำร้ายมาตลอด

1.3 เด็กไม่เจริญเติบโต

1.4 แสดงอาการหวาดกลัวเมื่อบิดามารดาเข้าใกล้

จากลักษณะอาการที่บ่งชี้ว่าเด็กถูกทำร้ายตามร่างกายแล้ว พฤติกรรมของผู้ปกครอง ก็สามารถทำให้คาดเดาได้ว่า ได้ลงมือทำร้ายต่อเด็กเช่นกัน กล่าวคือ บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่สามารถอธิบายการเกิดบาดแผลกับเด็กได้ ทั้งแสดงท่าทีรำคาญหรือโกรธเมื่อถูกซักประวัติการเกิดบาดแผล (ดวงใจ กษานติกุล. 2527:319) นอกจากนี้ยังมีท่าทีไม่กระตือรือร้น หรือแสดงความกังวลต่อการบาดเจ็บของเด็กเท่าที่ควร

2. การทอดทิ้ง (Physical Neglect) การทอดทิ้งไม่ถือเป็นการกระทำต่อเนื้อตัวร่างกาย แต่เป็นการกระทำที่มีลักษณะบ่อยครั้งมาก ในการทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ไม่เอาใจใส่ มีความหมายแตกต่างจากคำว่า ละทิ้ง เพราะคำว่า ละทิ้ง หมายถึง การที่เด็กถูกบิดามารดาทิ้งไว้ในที่ต่างๆ เช่น ในโรงพยาบาล หรือที่สาธารณะ แต่การทอดทิ้ง หมายถึง การที่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ที่มีภาระหน้าที่ดูแลเด็ก ละเลย ไม่เอาใจใส่ในการเลี้ยงดู ให้อาหารไม่เพียงพอ ไม่ให้ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ไม่ดูแลสุขภาพอนามัยของเด็ก หรือกรณีปล่อยปละละเลยเด็กให้ไปในสถานที่ต่างๆที่ไม่ปลอดภัย เช่น บริเวณบ่อน้ำหรือที่ก่อสร้างอันจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ หรือกรณีขังเด็กให้เด็กอยู่ในบ้านตามลำพัง ตามห้องน้ำ หรือห้องเก็บของ พฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นการทารุณกรรมเด็กเช่นเดียวกัน

ภาวะที่บ่งชี้ว่าเด็กอาจอยู่ในสภาพที่ถูกทอดทิ้ง อาจสังเกตจากสภาพแวดล้อม ดังนี้ (กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. 2528:72)

2.1 สภาพภายในบ้านไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น เต็มไปด้วยอุจจาระ ปัสสาวะ หรือขยะ

2.2 ที่อยู่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายอื่นๆ เช่น บ่อน้ำ หลุมลึก ท่อไม่มีฝาปิด เป็นต้น

2.3 ลักษณะโภชนาการภายในบ้านอยู่ในระดับต่ำ

2.4 เด็กมีอาการง่วงและหิวตลอดเวลา

2.5 เด็กไม่ได้นุ่งห่มให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในขณะที่อากาศหนาว

2.6 เด็กมีสภาพขาดอาหาร หรือเจ็บป่วยเรื้อรัง

3. การกระทำทารุณกรรมจิตใจเด็ก (Emotional Abuse and Neglect) หมายถึง การแสดงด้วยกิริยาท่าทางต่อเด็กในลักษณะที่กระทำบ่อยๆ เช่น การดุด่า ชูตะคอก การมองด้วยสายตารังเกียจ ไม่เป็นมิตร ขู่บังคับให้กระทำการในสิ่งที่ไม่ชอบ หรือให้กินข้าวกับแมลงสาบ เด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมทางจิตใจมักมีพฤติกรรมถดถอย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าติดต่อสมาคมกับผู้อื่น เบื่อบ้าน และทำให้เด็กปรับตัวยาก

อาการที่บ่งชี้ให้เห็นว่าเด็กตกอยู่ในภาวะถูกทารุณกรรมจิตใจ สามารถสังเกตอาการจากเด็กดังต่อไปนี้ (กิติพัฒน์ นนทบุรีมะดุลย์, 2528:72)

3.1 เด็กมักมีอาการเก็บตัว เก็บกด และเชื่องซึม

3.2 เด็กมักมีอาการต่อต้านอย่างรุนแรงต่อคำสั่งของผู้ใหญ่คนอื่นๆ (ที่ไม่ได้ทำร้ายจิตใจเด็ก) ก้าวร้าว หรือหวาดระแวง

3.3 เด็กอาจมีพฤติกรรมที่แสดงปัญหาทางอารมณ์ เช่น การเคลื่อนไหวโยกตัวไปมา การไม่สามารถใช้สมาธิในรายละเอียด ไม่พูดจากับใคร เป็นต้น

3.4 เด็กเบื่ออาหารและเริ่มผ่ายผอม ไม่มีพัฒนาการตามอายุ เช่น การเดิน การพูด

3.5 เรียกร้องความรักหรือการโอบกอดจากผู้อื่น

4. การไม่ยอมรับหรือให้ความสนใจแก่เด็ก (Emotional Deprivation) หมายถึง การที่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็ก ไม่สนใจเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของเด็ก ไม่ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็ก ไม่ให้กำลังใจแก่เด็ก ไม่ให้สิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ไม่ให้ความปลอดภัย เด็กที่ถูกบิดามารดาปฏิเสธไม่สนใจ มักจะมีพฤติกรรมทำลายตนเองโดยการติดสุรา ยาเสพติด มีจิตใจไม่มั่นคง มีปัญหาด้านบุคลิกภาพ การเจริญเติบโตไม่เป็นไปตามวุฒิภาวะ เด็กเหล่านี้จะมีพฤติกรรมแสวงหาความสนใจหรือความรัก โดยการแสดงพฤติกรรมแปลกๆ เด็กบางคนจะมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม และเสี่ยงต่อการกระทำผิด (Delinquent Behaviors) สูงมาก

5. เด็กถูกระงำละเมิดสิทธิทางเพศ (Sexual Abuse) หมายถึง กรณีที่เด็กถูกระงำทารุณทางเพศ อาจจะเป็นบุคคลอื่นๆ หรือบุคคลในครอบครัวเดียวกัน เช่น บิดามารดา ญาติใกล้ชิด พี่น้องร่วมบิดามารดา หรือ ต่างบิดามารดา กัน รวมถึงผู้ปกครอง หรือผู้อุปการะเด็ก กระงำต่อเด็กที่อยู่ในความปกครองของตน การล่วงเกินทางเพศ แม้เพียงชั้นอนาจารแก่เด็ก หรือเป็นการกระงำระหว่างเพศชายต่อเพศชาย หรือเพศหญิงต่อเพศหญิง ก็ถือว่าเป็นการกระงำทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กเช่นเดียวกัน กล่าวได้ว่าการทารุณทางเพศมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมทางเพศทุกชนิดระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ อาจจะทำให้บาดเจ็บหรือไม่ก็ได้ และเด็กที่ถูกล่วงเกินทางเพศเหล่านี้มักมาพบแพทย์ด้วยอาการของระบบทางเดินปัสสาวะอักเสบบ่อยๆ หรือมีอาการช่องคลอดอักเสบ ตกขาว ถ้าตรวจพบว่าเด็กเป็นเชื้อกามโรค ให้สงสัยว่าเด็กอาจถูกล่วงเกินทางเพศ เพราะนี่เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กติดเชื้อกามโรคที่พบบ่อยที่สุด (ดวงใจ กสณติกุล. 2527:318)

การทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กนับว่าเป็นปัญหาที่หาหนทางป้องกันแก้ไขได้ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากเมื่อเกิดเหตุขึ้นโดยมากเด็กมักจะปกปิดเอาไว้ รวมทั้งคนในครอบครัวหรือในสถาบันการศึกษามักจะไม่ยินยอมให้เปิดเผย เพราะกลัวเสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล หรือสถาบันการศึกษาของตน อีกทั้งเด็กเองโดยมากจะหวาดกลัว ไม่กล้า หรือเกิดความสงสาร ไม่ต้องการให้ผู้กระงำผิดต่อตนต้องรับโทษ การทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ตรวจสอบกันยาก แต่ก็มีข้อสังเกตหลายประการที่พอสันนิษฐานได้ว่า เด็กอาจถูกทารุณกรรมทางเพศ (กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. 2528:75) คือ

5.1 เด็กบอกกล่าวด้วยตนเองว่า บิดาหรือญาติหรือเพื่อน หรือผู้ใหญ่คนอื่นกระงำผิดทางเพศต่อตัวเอง

5.2 เด็กมีการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ทางเพศมากเกินไป และมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ รุกเร้าต้องการ หรือไม่ก็มีความหวาดกลัวการใกล้ชิดสนิทสนมจนผิดปกติ

5.3 มีบาดแผล รอยฟกช้ำที่บริเวณปากหรือทวารหนักหรืออวัยวะเพศทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย

5.4 มีอาการติดเชื้อทางเพศ ที่ปากหรือตา หรืออวัยวะต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.5 เด็กหญิงเกิดตั้งครรภ์ หรือแสดงอาการหวาดผว หวาดกลัว และเก็บกดอย่างรุนแรง

5.6 อาบน้ำทำความสะอาดร่างกายด้วยบ่อยผิดปกติ เพราะคิดว่าตนเองสกปรก

จากแนวความคิดดังกล่าว สามารถสรุปการกระทำทารุณกรรมเด็ก โดยจัดเป็นกลุ่มได้ 5 กลุ่ม คือ

1. การทารุณกรรมทางด้านร่างกาย ได้แก่ การทารุณด้วยวิธีรุนแรง จนปรากฏร่องรอยให้เห็นเด่นชัด เช่น การเขียนตีด้วยวัตถุต่างๆ เช่น ไม้ ลวด สายไฟ แล้ สากหิน สากไม้ ตะหลิว มีด หรือการใช้ไฟลน เป็นต้น ตลอดจนการกักขัง ผูกข้อมือยึดโยงกับต้นไม้ หรือเสาไม้ การจับกดน้ำ หรือการทารุณที่ไม่ปรากฏร่องรอยของการทำร้ายร่างกาย เช่น การให้เด็กอดนมหรือน้ำจนขาดใจตาย ซึ่งการกระทำเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการกระทำทารุณต่อเด็กทั้งที่เกิดบาดแผลหรือไม่เกิดบาดแผลก็ตาม และอาจจะถึงแก่การเสียชีวิตในเวลาต่อมา

2. การทอดทิ้ง แม้มิใช่เป็นการกระทำทางร่างกาย แต่การทอดทิ้งไม่เอาใจใส่ดูแลก็เป็น การกระทำทารุณทั้งทางร่างกายและจิตใจ การทอดทิ้งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

การทอดทิ้งแบบถาวร หมายถึง การทอดทิ้งแบบยาวนาน ขาดการติดต่อ การดูแล และเลี้ยงดู เช่น กรณีเด็กที่ถูกทอดทิ้งตามโรงพยาบาล ข้างถนน หรือกองขยะ เป็นต้น

การทอดทิ้งแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การเลี้ยงดูแบบไม่เอาใจใส่ ไม่สนใจในตัวเด็กว่า จะกินอยู่หลับนอนหรือเล่นซุกซนที่ไหน จะเกิดอุบัติเหตุอย่างไร

3. การกระทำทารุณจิตใจเด็ก หมายถึง การปฏิบัติต่อเด็กด้วยความเกลียดชัง จงใจ กระทำบ่อยๆ ด้วยกิริยาท่าทาง คำพูด หรือสิ่งที่เด็กเกลียดกลัว ชู ตะคอก บังคับให้เด็กปฏิบัติใน สิ่งที่เด็กไม่เต็มใจจะกระทำ เป็นการกระทำที่บีบคั้นจิตใจเด็ก หรืออาจบังคับด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การให้ยาเสพติด ให้ดมกาว เป็นต้น หรือบังคับให้หยุดเรียนไปขายของจนดึก บังคับให้ไป ขอดทาน ตลอดจนบังคับให้ขายบริการทางเพศ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้ แม้จะเป็นการทารุณกรรม ทางกายก็ย่อมจะเกิดผลกระทบต่อจิตใจจึงนับได้ว่าเป็นการทารุณต่อจิตใจด้วย

4. การไม่ยอมรับหรือให้ความสนใจแก่เด็ก หมายถึง การปฏิเสธที่จะให้ความอบอุ่น หรือความสนใจแก่เด็ก เช่น บิดามารดาระงับว่าเป็นเด็กพิการ หรือรังเกียจว่าเกิดมาแล้วทำให้ บิดามารดาดอกตำ เป็นต้น จะปฏิเสธว่าไม่ใช่ลูกตนซึ่งเป็นการทำร้ายจิตใจเด็กอย่างรุนแรง

5. การละเมิดสิทธิทางเพศ หมายถึง เด็กที่ยังพัฒนาไม่เต็มที่ ยังต้องอาศัยผู้ใหญ่ปกป้องคุ้มครอง ถูกล่วงเกินทางเพศโดยที่เด็กยังไม่เข้าใจดี ไม่ยินยอม หรือไม่อาจปฏิเสธได้ จาก บุคคลที่ใกล้ชิดในครอบครัวหรือบุคคลอื่น ในลักษณะที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น ปลูกปล้ำขึ้นใจ การละเมิดสิทธิทางเพศนี้มักเกิดขึ้นบ่อยครั้ง โดยบุคคลที่เด็กรัก เคารพ และให้ความเชื่อถือ

สรุปได้ว่าการกระทำทารุณกรรมต่อเด็คนั้น สังคมยังยึดถือว่า สิทธิอำนาจของบิดามารดา นั้นมีมากกว่าสิทธิอำนาจของรัฐ และสิทธิที่เด็กพึงมี แม้ว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่ง

ชาติฉบับที่ 7 และ 8 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัว ตลอดจนให้มีกฎหมายรองรับและคุ้มครองสิทธิเด็ก แต่ข่าวที่ปรากฏตามโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน ย่อมยืนยันชัดเจนว่าสถานการณ์ความรุนแรงในการทารุณกรรมเด็กนั้น มิได้ลดน้อยลงไป แต่กลับมีแนวโน้มลักษณะและระดับของความรุนแรงเพิ่มขึ้น

2.4 สาเหตุการทารุณกรรมเด็ก

สังคมย่อมคาดหวังว่า บิดามารดาผู้ให้กำเนิดบุตร ย่อมจะเอาใจใส่เลี้ยงดูบุตรให้เจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมสืบไป แต่บางครั้งก็หาเป็นเช่นนั้นเสมอไปไม่ บิดามารดาจำนวนไม่น้อยที่เลี้ยงดูบุตรในสภาพที่ไม่เหมาะสม หรือปฏิบัติต่อบุตรในลักษณะทารุณโหดร้าย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในทุกสังคม ทุกเชื้อชาติ และทุกชนชั้นของสังคม จากการศึกษาของ กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุสย์ เรื่อง ปัญหาการทารุณกรรมและการปล่อยปละละเลยเด็ก แนวความคิดและความตระหนักต่อปัญหาของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (2528:76-90) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ทารุณกรรมเด็กมี 4 ประการใหญ่ คือ

2.4.1 ปัจจัยด้านตัวบุคคลหรือบิดามารดา

2.4.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

2.4.3 ปัจจัยด้านเด็ก

2.4.4 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

2.4.1 ปัจจัยด้านตัวบุคคลหรือบิดามารดา

ปัจจัยด้านนี้จะพบว่า บิดามารดาที่ทำทารุณกรรมเด็กนั้น มักจะพบว่ามีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำมาก (Low Self-esteem) มักจะคิดว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไม่มีสมรรถภาพ หรือเป็นคนไม่ดี บุคคลพวกนี้มีความต้องการพึ่งพาผู้อื่นสูง ไม่มีวุฒิภาวะ ปัจจัยด้านตัวบุคคลนี้ประกอบด้วยลักษณะอื่นๆอีก คือ

2.4.1.1 ความผิดปกติทางจิตพยาธิสภาพ อาการซึมเศร้า หรือโรคจิต บิดามารดาของเด็กที่เป็นโรคจิต โรคประสาท มักจะมีพฤติกรรมทารุณกรรมกับบุตรของตนโดยไร้เหตุผล หรือไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ซึ่งได้แก่ การเป็นโรคประสาทในมารดาและบุคลิกภาพแปรปรวนชนิดเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม (Antisocial Personality Disorder) บิดามารดาประเภทนี้ มักจะมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนอย่างเห็นได้ชัด โดยที่คนปกติไม่คาดคิดว่าจะเป็นไปได้ เช่น การใช้เตารีดนวดเด็ก เป็นต้น

2.4.1.2 ปัญญาอ่อน บิดามารดาหรือผู้ปกครองผู้ที่ด้อยในด้านสติปัญญา และมีการศึกษาที่ต่ำ มักจะกระทำทารุณกรรมเด็ก เพราะบุคคลชนิดนี้ไม่สามารถที่จะเรียนรู้ปรากฏการณ์

ต่างๆในสังคมได้ ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานทางชีวภาพและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมมีส่วนให้กระทำการทารุณกรรมเด็กได้ โดยธรรมชาติไม่สามารถที่จะเรียนรู้ด้านวิชาการได้ แต่ในทางปฏิบัติสามารถเลียนแบบหรือรับเอาการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ไว้ (สังวรณ สมบัติใหม่. 2530:10)

2.4.1.3 การเสพสิ่งเสพติด การที่บิดามารดาเสพยาหรือสิ่งเสพติด อันได้แก่ ยาบ้า เฮโรอีน ผิ่น กัญชา จนมึนเมาไม่สามารถควบคุมตนเองได้ มักจะมีพฤติกรรมรุนแรง ทุบตีและกระทำทารุณกรรมต่อบุตรของตนเสมอ

2.4.1.4 การตีการพนัน บุคคลที่ติดการพนันมักจะมีอารมณ์เครียด และอารมณ์เสียบ่อยๆ ในกรณีที่เสียการพนันจึงมักจะกระทำทารุณกรรมบุตร หรือเด็กที่อยู่ในความปกครองของตนเองเสมอ

2.4.1.5 ขาดความรู้และประสบการณ์เลี้ยงดูเด็ก ในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ ได้กล่าวถึงประสบการณ์ในวัยเด็ก จะมีผลโดยตรงต่อลักษณะพัฒนาการและบุคลิกภาพของบุคคลในวัยที่เจริญเติบโต ดังนั้นบิดามารดาที่มีประวัติถูกเลี้ยงดูมาอย่างทารุณ เช่น เคยถูกตีอย่างหนัก ถูกขังในห้องมืด จะมีอารมณ์โกรธรุนแรง ไม่พอใจ อยู่ในจิตใจเสมอ จึงอาจเป็นบุคคลที่ให้ความรักกับเด็กไม่เป็น มีอารมณ์รุนแรงโกรธง่าย ควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ได้ เมื่อเกิดอารมณ์โกรธจึงมักกระทำในสิ่งที่ร้ายแรงเกินกว่าเหตุ หรือบิดามารดาบางคนอาจขาดความรู้ในการเลี้ยงดูอบรมเด็ก เช่น พยายามฝึกเด็กในเรื่องการขับถ่าย ในขณะที่เด็กยังไม่สามารถควบคุมกล้ามเนื้อหูรูดได้ หรือคิดว่าเด็กอายุ 2 ขวบ ควรจะอาบน้ำด้วยตนเองได้ การขาดความรู้ในการเลี้ยงดูเด็กจะก่อให้เกิดผลต่อจิตใจของเด็กเมื่อเด็กนั้นเติบโตขึ้น

2.4.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัวสามารถแยกกล่าวได้ ดังนี้

2.4.2.1 การที่บิดามารดาร่วมกันกระทำต่อเด็ก ในบางครอบครัวซึ่งมีบิดาและมารดาครบ จากการศึกษาจะพบว่า ผู้ที่กระทำทารุณกรรมต่อเด็กนั้นอาจจะเป็นทั้งบิดาหรือมารดาหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้กระทำ โดยอีกฝ่ายที่ไม่ได้กระทำจะนิ่งเฉยไม่ห้ามปราม ปลอ่ยให้มีการทารุณกรรมเด็กเกิดขึ้น อาจเป็นเพราะเห็นด้วยกับการลงโทษ หรือตนเองไม่สามารถจะยับยั้งได้เนื่องมาจากความเกรงกลัว เกรงใจ และตนเองไม่สามารถจะเป็นบิดาหรือมารดาด้วยตนเองอย่างเหมาะสมได้ หรือไม่กล้าห้ามปรามเพราะกลัวการขัดแย้งและอีกฝ่ายจะหนีจากไป

2.4.2.2 การตกเป็นแพะรับบาป ในครอบครัวที่มีปัญหาความขัดแย้งระหว่างสามีภรรยา และมักจะมีการทะเลาะวิวาทกันอยู่เสมอ บางครั้งรุนแรงถึงขนาดทุบตีกัน ในหลายครอบครัวบิดามารดาจะขจัดความขัดแย้งระหว่างกันโดยหันไปกล่าวโทษเด็กซึ่งไม่มีทางได้ตอบหรือหลีกเลี่ยงได้

โดยฝ่ายภรรยาซึ่งอ่อนแอกว่าไม่สามารถจะตอบโต้ฝ่ายชายที่แข็งแกร่งกว่าได้ มักจะหันมาระบายความโกรธแค้นที่เด็กด้วยการลงโทษที่รุนแรง เพื่อชดเชยสภาพกดดันที่อยู่ภายในใจ หรือปล่อยปละละเลยไม่ให้ความสนใจเด็ก ในบางกรณีที่บิดามารดาแยกทางกัน เด็กอาจจะอยู่กับบิดาหรือมารดา เด็กก็อาจจะกลายเป็นแพะรับบาปได้ เนื่องจากการที่ได้เห็นเด็กอยู่ทุกวันทำให้เกิดความรู้สึกเจ็บแค้น ซึ่งซึ่งในเหตุการณ์ที่ผ่านมา จึงกระทำการทารุณต่อเด็กเพื่อเป็นการชดเชย อีกกรณีหนึ่งที่สามารถพบได้คือ การรักลูกไม่เท่ากันโดยเปรียบเทียบว่าลูกอีกคนหนึ่งเป็นเด็กดีอีกคนหนึ่งเป็นเด็กเลว เมื่อเด็กดีนั้นกลัวการลงโทษ จึงเกิดพฤติกรรมสนับสนุนให้บิดามารดาลงโทษเด็กที่คิดว่าเลวมากขึ้น จนกระทั่งถึงขั้นทารุณกรรมด้วยวิธีการต่างๆ

2.4.2.3 ครอบครัวที่มีบิดาเลี้ยงมารดาเลี้ยง จากการศึกษาพบว่า บุคคลซึ่งไม่ใช่บิดามารดาที่แท้จริงของเด็กมักจะทารุณเด็กมากกว่าผู้ที่เป็นบิดามารดาที่แท้จริง สาเหตุเพราะ บิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงไม่มีความสัมพันธ์กับเด็กเท่าบิดามารดาที่แท้จริง และยังพบว่ามีการแข่งขันแย่งชิงความรักรวมทั้งมีความริษยาเข้ามาพัวพันอีกด้วย

2.4.2.4 การที่มีบิดาหรือมารดาลำพังคนเดียว ครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียวเป็นผู้เลี้ยงดูบุตร มักจะพบว่าเด็กจะถูกทารุณหรือปล่อยปละละเลยมากกว่าเด็กที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน ทั้งนี้เพราะบิดาหรือมารดาที่เหลือนอยู่จะต้องจัดการตนเองให้เป็นทั้งบิดาและมารดาในคนเดียวกัน ในบางครั้งอาจจะบกพร่องในเรื่องการเลี้ยงดูก็จะเป็นการปล่อยปละละเลย การทำโทษอาจจะรุนแรง เพราะจะต้องให้เด็ดขาดโดยเร็วเพื่อควบคุมให้อยู่ในภาวะที่ตนต้องการ หรือมักจะระบายความเคียดแค้นที่ตนมีอยู่ให้กับเด็กแทนบิดาหรือมารดา

2.4.2.5 บิดามารดาวัยรุ่น มารดาวัยรุ่นที่มีบุตรมักจะมีปัญหาในการพัฒนาการทั้งตนเองและบุตร และจะมีปัญหามากขึ้นถ้าต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูบุตรเพียงผู้เดียว (อีกฝ่ายละทิ้งไป) ลักษณะเฉพาะของเด็กวัยรุ่นคือ มีความรับผิดชอบต่ำ หนีหั่นพลันเล่น และยังมีนิสัยรักสนุกอยู่ วุฒิภาวะทางจิตใจจึงยังไม่พร้อมที่จะเป็นบิดามารดา โอกาสของการกระทำทารุณกรรมและการทอดทิ้งจึงมีมาก

2.4.2.6 ครอบครัวเดี่ยว ผลจากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา จนถึงยุคปัจจุบันซึ่งเรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้สถาบันครอบครัวซึ่งแต่เดิมอยู่กันแบบครอบครัวขยาย ต้องแยกตัวออกไปเพื่อประกอบอาชีพในแหล่งที่อยู่แห่งใหม่ซึ่งเรียกกันว่า ครอบครัวเดี่ยว การที่เป็นครอบครัวเดียวนั้น ทำให้มีความกดดันต่อการเผชิญปัญหาเศรษฐกิจตามลำพัง ทำให้เด็กกลายเป็นที่รองรับอารมณ์ของบิดามารดา โดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหา โอกาสที่จะถูกตีและถูกทารุณหรือปล่อยปละละเลยก็จะมีมาก แต่ถ้าเป็นครอบครัวขยายโอกาสที่เด็กจะหลบหนีจากความรุนแรงย่อมมีได้

โดยมีที่ป้องกันคือ ปู่ ย่า ตา ยาย จะคอยเป็นผู้ขอร้องให้บิดามารดาเกิดความยำเกรงได้ อันมีผลให้ลดความรุนแรงหรือเกิดความยับยั้งชั่งใจในการลงโทษเด็กไปได้

2.4.2.7 ครอบครัวขยายที่มีปัญหาขัดแย้ง อดีตกาลที่ผ่านมา ครอบครัวขยายจะมีบทบาทให้การสนับสนุนในทักษะเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กและเป็นแหล่งเอื้อเพื่อเจื้อยจนยามคับขัน แต่เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวขยายและครอบครัวเดี่ยวเริ่มมีปัญหาต่อกัน ซึ่งอาจจะสืบเนื่องมาจากการปรับตัวระหว่างคนรุ่นก่อน การรังเกียจเดียดฉันท์คู่สมรส หรือญาติถือสิทธิก้าวท้าววิพากษ์วิจารณ์จนเกิดปัญหาในครอบครัวขยาย สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ที่เป็นบิดามารดาเกิดความกดดันทางจิตใจมากขึ้น อาจจะมีการทารุณหรือปล่อยปละละเลยเด็กในครอบครัวขยายที่มีปัญหาขัดแย้งกันได้

2.4.2.8 ความยากจน ความยากจนเป็นสาเหตุสำคัญที่พบมากที่สุดประการหนึ่งของการกระทำทารุณกรรม เนื่องจากมีผลให้เกิดความกดดันในบิดามารดาได้เป็นอย่างมาก จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์พบว่า ครอบครัวที่ถูกรายงานว่ามักมีการทารุณกรรมหรือปล่อยปละละเลยกับครอบครัวที่ยากจนนั้นมีความสัมพันธ์กันสูง เพราะความยากจนนั้นมักจะก่อให้เกิดผล 3 ประการ ซึ่งจะกลั่นกลายเป็นสาเหตุแห่งการทารุณกรรมเด็กได้ คือ

- ความยากจนทำให้มีการศึกษาต่ำ เป็นผลให้ขาดโอกาสที่จะเลือกงานที่ดีได้ ทำให้เกิดความตึงเครียดจากงานสูง

- ทำให้เกิดความขาดแคลน ในบางครอบครัวจะขาดทั้งที่อยู่อาศัย เงินทอง ตลอดจนของใช้ต่างๆ แม้แต่อาหารที่จะประทังชีพวันต่อวัน

- มักทำให้สุขภาพไม่ดี เพราะเกิดจากความเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือร่างกายไม่แข็งแรง อาจจะมีสาเหตุจากทุพโภชนาการหรือขาดโอกาสในการได้รับการรักษาพยาบาล ปัญหาทางสุขภาพมีผลให้เกิดความตึงเครียดสูงได้เช่นกัน วัลลภ ดังคนานุรักษ์ พบว่า เมื่อยากจนก็จะเกิดความตึงเครียดกดดันในครอบครัว การเลี้ยงดูบุตรก็จะไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เป็นสาเหตุสำคัญของการทารุณกรรมหรือปล่อยปละละเลยเด็ก (วัลลภ ดังคนานุรักษ์. 2527:10-13)

2.4.3 ปัจจัยด้านเด็ก

ปัจจัยด้านเด็กนี้พิจารณาว่า เด็กที่ถูกกระทำทารุณนั้น ในบางกรณีตัวเด็กเองก็มีส่วนทำให้เกิดการทารุณได้ ดังนี้

2.4.3.1 เด็กที่เกิดมาในขณะที่บิดามารดายังไม่พร้อม เช่น ตั้งครรภ์ก่อนแต่งงาน มารดาบังเอิญตั้งครรภ์เพราะการคุมกำเนิดผิดพลาด เด็กเกิดมาในขณะที่ครอบครัวมีปัญหาทาง

เศรษฐกิจ เด็กเหล่านี้จึงเสี่ยงต่อการถูกทารุณกรรม เพราะสภาพจิตใจของบิดามารดายังไม่พร้อมที่จะรับ

2.4.3.2 เด็กที่เกิดมามีน้ำหนักตัวน้อย เกิดก่อนกำหนด เกิดแล้วต้องอยู่ในโรงพยาบาลเป็นเวลานานตั้งแต่เล็กจนอายุ 5-6 เดือน หรือเด็กที่บิดามารดาไม่ได้เลี้ยงเอง จ้างเลี้ยง ในระยะเด็กเล็กแล้วจึงนำกลับมาเลี้ยงเองภายหลัง ความรู้สึกรักใคร่ผูกพันตั้งแต่เล็กๆระหว่างบิดามารดากับเด็กไม่มีการพัฒนาที่ดีไม่เกิดความรักใคร่อย่างแท้จริง เวลาเด็กอกร้องไห้ บิดามารดาทนไม่ ค่อยได้จะมีการลงโทษแรงๆ จนกลายเป็นการทารุณกรรมหรือทอดทิ้งปล่อยให้เด็กร้องไห้จนหลับไปเอง เป็นต้น

2.4.3.3 เด็กที่เกิดมามีความพิการทางกายหรือมีระดับสติปัญญาต่ำ เด็กจะไม่เป็นที่น่าพอใจของบิดามารดา เด็กปัญญาอ่อนจะทำอะไรเรื่องซ้ำ สอนไม่ค่อยจำ ทำให้ดูเป็นเด็กเกียจคร้านไม่ได้ตั้งใจของบิดามารดา หรือเด็กพิการอาจทำให้บิดามารดาคิดว่าเป็นภาระที่ต้องดูแล หรือบิดามารดารู้สึกขายหน้าผิดหวังที่มีบุตรพิการปัญญาอ่อน บางครั้งอาจรู้สึกต้องการให้บุตรตายไปเสียจะได้หมดปัญหา

2.4.3.4 เด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรังไม่แข็งแรง ทำให้บิดามารดาต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษา เสียเวลาในการพยาบาลดูแล บางครั้งจึงทอดทิ้งปล่อยให้ป่วยมากๆเสียก่อน จึงพาไปรักษา หรือ บิดามารดารู้สึกเบื่อหน่ายที่เด็กป่วยบ่อย และตนเองมีภาระกิจที่ต้องทำในอาชีพหรือการมองดูบุตรคนอื่นที่นำรูกนำชื่นใจกว่าดูแลบุตรที่เจ็บป่วยบ่อยๆ ทำให้เกิดความรู้สึกหงุดหงิดโกรธแค้น หึงต่อตัวเด็กเองหรือต่อเคราะห์กรรมของตนเอง

2.4.3.5 เด็กที่ขี้จนมาก เนื่องจากมีความผิดปกติของสมองตั้งแต่แรกเกิด อาจร่วมกับมีภาวะปัญญาอ่อนหรือไม่ก็ได้ เด็กพวกนี้จะเป็นเด็กที่ขี้จนมาก อาจทำข้าวของเสียหาย มีสมาธิสั้น ไม่อยู่นิ่งเฉย ไม่เชื่อฟัง

2.4.4 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

จากการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วทำให้ สภาพแวดล้อมของสังคมเกษตรกรรมได้แปรเปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรม ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ได้ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างเมืองและชนบทที่มีความเหลื่อมล้ำกันอย่างมาก ปริมาณของคนชั้นกลางมีสัดส่วนน้อยลง เนื่องมาจากรายได้ของภาคเกษตรตกต่ำ ปัญหาแรงงานอพยพจากต่างจังหวัดที่เข้ามาแสวงหารายได้ในกรุงเทพฯจึงเพิ่มสูงขึ้น สภาพที่อยู่อาศัยพักพิงจึงไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสม ต้องอยู่กันอย่างแออัดและขาดสุขอนามัย รวมถึงการสื่อสารในยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดความรวดเร็วในการกระจายข่าวสารเท่านั้น แต่ยังสามารถเผยแพร่ความโหดเหี้ยมทารุณต่างๆ

ได้อย่างชัดเจนอีกด้วย หากไม่มีการควบคุมการเผยแพร่อย่างเหมาะสม จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีการทารุณกรรมและปล่อยปละละเลยเด็ก มักจะพบกับสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเลี้ยงดูเด็กโดยพิจารณาจาก

2.4.4.1 สภาพที่อยู่อาศัย มักจะอยู่ในทำเลที่ไม่เหมาะสม เช่น ชุมชนแออัด ใกล้สถานบริการต่างๆ ห้องเช่าแบ่งบนอาคารพาณิชย์ บ้านเช่าในที่ทรุดโทรม เพิงพักคนงานก่อสร้าง เพิงพักตามริมถนน หรือที่หลบนอนตามบริเวณใต้สะพาน เป็นต้น ที่พักอาศัยดังกล่าวจะอยู่ในสภาพที่แออัดยัดเยียด ไม่มีที่พักผ่อนจะมีเฉพาะที่นอน บางบ้านจะผลัดกันนอนคนละเวลา ตลอดจนจะมีแต่เสียงเอะอะ ด่าทอ ทุบตีกัน รอบๆบ้านจะพบแต่สภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมทั้งสภาพที่อยู่อาศัยและสังคม

2.4.4.2 สภาพความกดดัน เป็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้วและมีผลต่อไปที่ครอบครัวจะต้องเผชิญไปเรื่อยๆ แบ่งได้เป็น 3 ประการ คือ

ความกดดันเรื้อรัง เมื่อเกิดขึ้นกับครอบครัวแล้วจะต่อเนื่องไปเรื่อยๆ เช่น การเจ็บป่วยเรื้อรังของบุคคลในบ้าน การติดสารเสพติด ความยากจนหรือด้อยสภาพทางเศรษฐกิจ ทำให้ท้อแท้หมดกำลังใจเพราะความขาดแคลนในปัจจุบันพื้นฐานในการดำเนินชีวิต หรือต้องเป็นบิดามารดาก่อนวัยอันสมควร การตั้งครมณในขณะที่ยังไม่พร้อม ปัญหาต่างๆเหล่านี้ก่อให้เกิดความกดดันเป็นระยะยาวนาน เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการทารุณกรรม

ความกดดันทางสถานการณ์ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อครอบครัว ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ เช่น การตายของสมาชิกในครอบครัว ภาวะหนี้สิน การตกงาน การหย่าร้างของบิดามารดา สถานการณ์เหล่านี้อาจสร้างปัญหาให้กับครอบครัว ถือเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะนำไปสู่ความกดดันและการปฏิบัติต่อเด็กไม่เหมาะสม จนถึงขั้นทอดทิ้งครอบครัว หรือทำให้ครอบครัวต้องล่มสลาย เป็นต้น

ความกดดันเฉียบพลัน หมายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเป็นเหตุให้เกิดการปฏิบัติต่อเด็กอย่างไม่เหมาะสม เช่น ความคาดหวังที่บิดามารดามีต่อบุตร แต่บุตรไม่สามารถตอบสนองตามความต้องการได้ จึงเกิดการลงโทษต่างๆ หรือการทะเลาะวิวาท การต่อสู้กันภายในครอบครัว ย่อมเกิดผลกระทบต่อเด็ก อาจนำไปสู่การทารุณกรรมหรือปล่อยปละละเลยได้

2.4.4.3 อิทธิพลจากสื่อมวลชน สื่อมวลชนที่กล่าวนี้ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ต่างๆสื่อมวลชนเหล่านี้ล้วนมีประโยชน์อย่างมากมาสำหรับผู้ที่จะรู้จักใช้สื่อ แต่กลับเป็นโทษแก่ผู้ที่ไม่รู้จักแยกแยะถึงสิ่งที่ดีหรือไม่ควรถือปฏิบัติ ดังตัวอย่างโทรทัศน์ซึ่งมีรายการต่างๆให้ชม รายการบางรายการมักจะให้ภาพแนวคิดในเชิงลบ เช่น ภาพยนตร์ที่แสดงความโหดเหี้ยมด้วยการฆ่า

ทารุณ ตบตี เตะต้อยกันอยู่ประจำ ผู้ชมก็จะซึมซาบพฤติกรรมต่างๆของภาพยนตร์ไว้จนเห็นเป็น เรื่องธรรมดา และจะนำตัวแบบของการทารุณมาใช้เมื่อมีโอกาส เมื่อบิดามารดา ผู้ปกครองมี ความเครียดหรืออารมณ์โกรธก็จะแสดงพฤติกรรมการทารุณต่างๆที่ได้รับจากสื่อดังกล่าวออกมา ดังนั้นบุตรที่อยู่ใกล้ชิดจึงมีโอกาสที่จะรับการระบายอารมณ์โกรธแค้นจากบิดามารดาได้โดยง่าย

นอกจากนี้บิดามารดาที่ชอบแยกตัวจากสังคม ก็มักจะมีพฤติกรรมกระทำทารุณกรรม บุตรของตนเช่นกัน (วิชา มหาคุณ และ วชิรินทร์ บัจเจกวิญญูสกุล. 2533:45;อ้างอิงมาจาก Stelle. 1968) บิดามารดาที่มีปัญหาด้านบุคลิกภาพ เมื่อเกิดภาวะความกดดันและความขัดแย้ง ภายในครอบครัว บิดามารดาที่อยู่ในสถานการณ์เช่นนี้ มักใช้ความรุนแรงทำโทษเสียสติบุตรเสมอ ครอบครัวที่มีบุตรมากหรือบิดามารดาตกงานก็มักจะใช้ความรุนแรงกับบุตร ในกรณีที่บิดามารดา ไม่ต้องการบุตรคนใดคนหนึ่งอย่างมาก มักจะกระทำทารุณกรรมกับบุตรคนนั้น ในฐานะทางสังคม ของบิดามารดา กล่าวคือ ในกรณีที่บิดามารดาไม่ประสบความสำเร็จในเป้าหมายทางสังคม หรือ ในฐานะทางสังคมต่ำลง เกิดภาวะตึงเครียด และมักจะปฏิบัติต่อบุตรในลักษณะทารุณกรรมทำนอง เดียวกับความเชื่อในเรื่องโชคลาง หากบิดามารดาตกอับหรือล้มละลายหรือได้รับภัยพิบัติใดๆใน ระหว่างที่บุตรคนใดเกิด จะฝังใจเชื่อว่าบุตรคนนั้นนำโชคร้ายมาสู่ตน การปฏิบัติต่อบุตรคนนั้นจึง มักมีลักษณะรุนแรงโหดร้าย เป็นต้น (วิชา มหาคุณ และ วชิรินทร์ บัจเจกวิญญูสกุล. 2533:46)

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า สาเหตุการกระทำทารุณกรรมเด็กของบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองมีหลายสาเหตุ แต่พฤติกรรมการกระทำทารุณกรรมเด็กคงมิใช่เนื่องมาจากสาเหตุใด สาเหตุเดียว หากแต่เชื่อว่าจะต้องมีหลายสาเหตุประกอบกันที่ก่อให้เกิดการกระทำทารุณกรรมเด็ก

2.5 ผลกระทบของเด็กที่ถูกทารุณกรรม

เด็กที่ถูกทารุณกรรมบ่อยๆ ย่อมมีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก ถ้าถูก กระทำทารุณในวัยแรกเกิด ถึงหนึ่งปี เด็กจะเคลื่อนไหวอย่างเชื่องช้า ลักษณะการตอบโต้กับคน รอบข้างพูดช้าหรือไม่พูด ระยะหนึ่งขวบถึงสี่ขวบเด็กจะไม่สนใจสิ่งรอบข้างเท่าที่ควร บทบาทของ บิดาก็เป็นบทบาทที่สำคัญ ได้มีการศึกษาพบว่าบิดาที่เพิกเฉยไม่ดูแล ทอดทิ้งเด็ก ทำให้เด็กขาด การพัฒนาการทางด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ถ้าในระยะนี้เด็กถูกกระทำทารุณทางเพศ เด็ก จะมีความสับสนระหว่างความต้องการทางเพศของตนเอง กับการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ถูกต้องใน ทางเพศสัมพันธ์กับผู้อื่น

ระยะสี่ปีถึงแปดปี การพัฒนาการที่เชื่องช้าของเด็กปรากฏให้เห็นได้ค่อนข้างชัดเจน เด็ก จะสร้างสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ เด็กอาจจะไม่สามารถมีพฤติกรรมตาม บรรทัดฐานทางสังคมที่เหมาะสม เพราะมาจากครอบครัวที่ไม่มีบรรทัดฐานในเรื่องนี้ และมาจาก

ครอบครัวที่เข้มงวดกวดขัน ไม่มีความสุข เด็กจะขาดความรู้สึกเป็นอิสระ หรือไม่สามารที่จะควบคุมหรือจัดการตนเองได้อย่างเหมาะสม

ระยะแปดปีถึงสิบสองปี ระยะนี้เด็กจะแสดงพฤติกรรมที่โรงเรียน เป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและจะเป็นพฤติกรรมที่ติดตัวไปตลอดชีวิต ระยะนี้เป็นระยะก่อนวัยรุ่นซึ่งเป็นระยะที่จะมีพฤติกรรมทางเพศเกิดขึ้นได้ เด็กที่ถูกกระทำทารุณตั้งแต่เด็กเมื่อเป็นวัยรุ่นจะมีหลายบุคลิกภาพ เช่น เป็นคนเก็บตัว เป็นคนที่ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง บางคนหนีออกจากบ้าน อาจคิดฆ่าตัวตายหรือทำร้ายตนเอง ถ้าเป็นเด็กผู้หญิงก็อาจจะมีปัญหาดังครมนอกสมรสได้

การได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรือองค์กรทางสังคม อาจจะช่วยให้เด็กที่ถูกทารุณเหล่านี้กลับมาใช้ชีวิตตามปกติได้ แต่จะต้องได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจจากจิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ เป็นอย่างมาก (สุตสงวน สุธีสร. 2540:12 -13)

จากการศึกษาสามารถสรุปผลกระทบของการทารุณกรรมเด็ก นอกจากจะส่งผลกระทบต่อด้านร่างกายแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและบุคลิกภาพด้านต่างๆ ได้ดังนี้

2.5.1 ด้านบุคลิกภาพของเด็ก เด็กอาจมีปัญหาทางด้านสุขภาพจิต และบุคลิกภาพผิดปกติได้ กล่าวคือ เด็กจะมีความหวาดกลัวหรืออาจจะมีอาการวิตกกังวลสูง ทำอะไรมักจะไม่ประสบความสำเร็จ และยังผลให้เด็กมีความรู้สึกสิ้นหวัง ขาดความมั่นใจ หือแท้ บางรายมีพฤติกรรมทำลายตนเอง หรือการฆ่าตัวตาย เป็นต้น (วิชา มหาคุณ และ วัชรินทร์ บัณฑิตวิทยาสกุล. 2533:51)

ในบทความเรื่องการเลี้ยงดูอบรมเด็ก ของกองสุขภาพจิต กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข (จรัญยา นิตยสุวรรณ. 2537:26-28;อ้างอิงมาจาก วารสารแนะแนว. 2527) ได้กล่าวว่า เด็กที่ถูกทอดทิ้ง ขาดความรักความเอาใจใส่ เด็กถูกลงโทษหรือดูดำดูนแรงเกินเหตุ มักจะทำให้เด็กเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจขึ้นพร้อมกับความแค้น และจะออกมาในรูปของ

- ยอมรับความชิงชังโดยไม่ปริปาก เพราะคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะต่อสู้ แต่จะฝังความรู้สึกลงในจิตใจว่า ตนเองไม่มีค่า เป็นผู้ผิด ผู้แพ้ เด็กเหล่านี้จะนั่งเหม่อลอย น้ำลายไหล ผลกลายเป็นโรคจิต บางคนซ่อนความรู้สึกไว้แล้วแสดงออกกับลูกหลานต่อไป

- เป็นคนก้าวร้าวเกลียดชังโลก พยายามเอาชนะผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นชอกช้ำเหมือนตน ซึ่งเป็นการเรียกร้องแสวงหาความรักความเอาใจใส่จากผู้อื่น ผู้หญิงมักจะแสดงออกมาทางคำสอนไม่ก้าวร้าวเหมือนผู้ชาย

- เด็กชิงชังโลก ชิงชังบิดามารดา เด็กจะออกไปนอกสังคมครอบครัว เปลี่ยนชื่อนามสกุล ศาสนา เมื่อพบบิดามารดาก็ทำเป็นไม่รู้จัก

ในเด็กที่ถูกทารุณทางเพศผลกระทบที่เกิดขึ้น แบ่งตามขั้นตอนอย่างคร่าวๆได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

2.5.1.1 ผลที่เกิดขึ้นทันที ที่เห็นได้ง่ายและชัดเจนก็คือ อาการทางกาย ไม่ว่าจะเป็นเลือดออก ช่องคลอดอักเสบหรือฉีกขาด มีน้อยรายที่สามารถระบุชัดว่าเป็นอาการทางจิตใจอาจจะระบุได้ก็ด้วยการได้แนวทางจากอาการทางกายนั่นเอง หรือมีนั้นก็จากพฤติกรรมหรืออาการทางอารมณ์ เช่น เจ็บขริบ ขี้ม มีความวิตกกังวลสูง หงุดหงิด หรือกราดเกรี้ยว บางรายที่รุนแรงมากอาจคิดอยากตายและพยายามลงมือกระทำด้วย หรือบางรายเด็กอาจจะฝันร้าย ตกใจง่าย และนอนไม่หลับ

2.5.1.2 ผลที่เกิดขึ้นในระยะยาว เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อเด็กใช้กลไกทางจิตหลายๆอย่างปรับตัวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ผลที่เกิดขึ้นจะมีหลายลักษณะที่พบ ได้แก่ เด็กรู้สึกตัวเองถูกทรยศ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำจะเกิดขึ้นมานานหรือผ่านพ้นไปแล้ว ความรู้สึกนี้จะยังเกาะติดอยู่ เป็นความรู้สึกของการไม่ไว้วางใจใคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้กระทำเป็นคนรู้จัก สนิทสนม หรือเป็นญาติผู้ใหญ่ อีกลักษณะหนึ่งคือ การมองตัวเองว่ามีตำราป ต่ำต้อย เด็กที่รู้สึกเช่นนี้จะแยกตัวจากผู้อื่น ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร และไม่มีความสุข กรณีเช่นนี้ อาจนำไปสู่การคิดทำร้ายตนเองหรือฆ่าตัวตายได้ง่าย

ผลกระทบอีกลักษณะหนึ่ง คือ ลักษณะที่เรียกว่า Traumatic Sexualization นั่นคือ มีการพัฒนาทางเพศออกมาผิดปกติ เช่น เด็กอาจกลายเป็นคนสำส่อนทางเพศ มีความคิดสับสนเกี่ยวกับเรื่องเพศ ลักษณะข้อนี้อาจเห็นได้ในเด็กที่ยังเล็ก เช่น การนั่งตกคนไม่เลือก มีท่าที่ไม่ระมัดระวังเรื่องเพศ และชอบสัมผัสอวัยวะเพศของคนอื่น

2.5.2 ด้านคุณภาพของประชากร ผลของการทารุณกรรมได้หล่อหลอมบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ และบั่นทอนศักยภาพในการพัฒนาตนเองของเด็ก เช่น ได้รับการกระทบกระเทือนทางสมองกลายเป็นเด็กปัญญาอ่อน (สังวรณ สมบัติใหม่, 2530:11) หรืออาจจะมีบุคลิกภาพก้าวร้าว และมีปัญหาด้านความประพฤติ และพร้อมที่จะทารุณบุตรหลานต่อไป

2.5.3 ด้านสังคม การทารุณกรรมเด็กนำไปสู่ปัญหาสังคมในระดับที่กว้างออกไป เช่น เด็กที่ถูกกลโหะอย่างรุนแรง จะหนีออกจากบ้าน กลายเป็นเด็กเร่ร่อนง่ายต่อการถูกชักจูงไปสู่ปัญหาอาชญากรรม หรือมีโอกาสในการที่จะกระทำผิดกฎหมายได้สูงมาก และเชื่อว่าเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมมีบุคลิกภาพก้าวร้าว มักจะก่ออาชญากรรมต่อชีวิตร่างกายสูง ซึ่งกระทบ

กระเทือนต่อสวัสดิภาพของสังคมนำไปสู่ความไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (สังวรณั สมบัติใหม่. 2530:11)

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าทุกแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น มีส่วนสัมพันธ์กันในเชิงปฏิบัติต่อกัน สังคมยังยึดถืออยู่ว่าเด็กเป็นสิทธิของบิดามารดา ตามค่านิยมที่พึงปฏิบัติสืบต่อกันมา จึงทำให้เด็กต้องตกอยู่ในอิทธิพลของการเลี้ยงดูจากครอบครัวซึ่งบิดามารดาเคยได้รับประสบการณ์เลี้ยงดูมาเช่นไร ก็จะทำให้ถ่ายทอดประสบการณ์นั้นลงสู่บุตรของตน จึงมีการละเมิดสิทธิเด็กในลักษณะการทารุณกรรมด้วยวิธีการและรูปแบบต่างๆ ดังที่ปรากฏเป็นข่าวอยู่เสมอ ด้านสาเหตุของการทารุณกรรมเด็กนั้น สามารถเกิดได้จากตัวเด็กและตัวผู้ปกครอง ซึ่งส่งผลกระทบถึงการเรียนการสอนในโรงเรียน ทำให้บทบาทของสถาบันการศึกษาและครูต้องเพิ่มขึ้น จากผู้สอนมาเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ คุ้มครอง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมจากครอบครัว ด้วยการกำหนดกิจกรรมที่จะประสานความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และองค์กรต่างๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไข ปรับค่านิยมการเลี้ยงดูเด็กใหม่

3. บทบาทของครู

3.1 ความหมาย

เดวิด (David. 1962:40) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบไว้ว่า การที่บุคคลจะดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ กำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่งนั้นเสมอ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้จะต้องเป็นที่รู้และเข้าใจกันระหว่างบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

โกฟ (Gove. 1965:1968) ได้กล่าวถึงความหมายของบทบาทไว้ว่า เป็นงานที่ต้องกระทำโดยบุคคลบางบุคคล หรือสิ่งของบางอย่างในสถานการณ์ กระบวนการ หรือการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง

ลีวินสัน (Levinson. 1971:11) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ

1. บทบาท หมายถึง ปทัสถาน (Norm) และความคาดหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบ และอื่นๆ ที่มีลักษณะในทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดไว้
 2. บทบาท หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเอง ที่คิดและทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น
 3. บทบาท หมายถึง การกระทำของแต่ละคน ที่กระทำโดยให้ความสำคัญกับโครงสร้างทางสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้นนั่นเอง
- กู๊ด (Good. 1973:502) ได้ให้ความหมายบทบาทไว้ในพจนานุกรม สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละบุคคลภายในกลุ่มที่กำหนด
2. กระบวนการพฤติกรรมของหน้าที่ที่คาดหวัง หรือหน้าที่ที่บุคคลต้องกระทำให้บรรลุผลสำเร็จ ภายใต้สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่กำหนด

จีระพันธุ์ กาญจนจิตรา (2522:20) กล่าวถึงความหมายของบทบาทไว้ว่า อาจแยกพิจารณาได้ 2 ทาง คือ หากพิจารณาด้านโครงสร้างของสังคม (Social Structure) แล้ว บทบาทหมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่างๆ ซึ่งแสดงลักษณะของบทบาทออกมา โดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น และอีกทางหนึ่งคือ พิจารณาด้านการแสดงบทบาทหรือการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) บทบาทหมายถึง ผลเนื่องที่มีแบบแผนของการกระทำที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์แห่งการปฏิสัมพันธ์นั้น

ประพันธ์ สุทรวาส (2522:30-31) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่ปฏิบัติไปตามสถานภาพ ซึ่งบทบาทมี 3 ลักษณะด้วยกันคือ

1. บทบาทที่ถูกกำหนดขึ้น (Prescribed Role) เกิดจากความคาดหวังของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ
2. บทบาทที่ตนเองรับรู้ (Subjective Role) เป็นบทบาทที่ตนเองรับรู้จากตำแหน่งของตนในลักษณะที่มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
3. บทบาทที่บังพฤติกรรมภายนอก (Enacted Role) เป็นบทบาทที่แน่นอนของบุคคลตามที่บุคคลในสังคมได้สร้างขึ้น

คำนึ่ง สุวรรณรัตน์ (2523:116) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่บุคคลอื่นคาดหวังว่า ผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งควรกระทำตามลักษณะตำแหน่งที่ดำรงอยู่นอกจากนี้ บทบาทหมายถึง หน้าที่หรือเงื่อนไขที่ต้องกระทำตามอำนาจที่ได้รับ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2525:58) ได้ให้ความหมายบทบาทไว้ว่า เป็นการประกอบพฤติกรรมตามตำแหน่งซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม หรือตามลักษณะการรับรู้หรือตามที่แสดงจริง บทบาทเป็นผลรวมของสิทธิหน้าที่

โสภา ชูพิกุลชัย และ อรทัย ศรีมนุญย์ (2525:129) ได้ให้ความหมายบทบาทไว้ว่า ทุกตำแหน่งหรือชั้นจะถูกสมาชิกในชุมชนคาดหวังในระดับหนึ่งว่า พฤติกรรมของบุคคลที่มีอยู่ในตำแหน่งนั้นจะต้องทำอะไร มีพฤติกรรมอะไร คือบทบาทของแต่ละบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งนั้นๆ ควรจะมีอะไรบ้างนั่นเอง บางทีอาจจะครอบคลุมในแง่ที่ว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่หรือพันธะของตำแหน่งนั้นๆ

ราตรี แอ่อวม (2531:10) ได้ให้ความหมายบทบาทว่า ควรจะหมายถึงแบบแผนของการแสดงพฤติกรรมตามหน้าที่ ที่บุคคลอื่นคาดหวังในตำแหน่งที่ดำรงอยู่ของบุคคลนั้น

สุพัตรา สุภาพ (2531:59-60) ได้ให้ความหมายบทบาทว่า เป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ (สิ่งที่เป็นอยู่) เป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำ เป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าบทบาท หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่จะประพฤติปฏิบัติ โดยมีเงื่อนไขผูกพันอยู่กับฐานะ ตำแหน่ง หน้าที่ทางสังคม และเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม

ในด้านบทบาทของครู โดยทั่วไปบทบาทที่สำคัญของครู คือ การสอนเพื่อพัฒนาเด็กทางด้านสติปัญญา นอกจากบทบาทโดยตรงของครูแล้ว ครูยังมีบทบาทในด้านการพัฒนาเด็กด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ดังที่สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2525:63) กล่าวว่า บทบาทโดยตรงของครู คือ การสอน อบรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่าง และดูแลสุขภาพนักเรียน ครูเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดนักเรียนจึงสามารถช่วยให้บริการอนามัยได้โดยตรง ตลอดจนสังเกตและรายงานข้อบกพร่องทางด้านสุขภาพอนามัย เพื่อขอความช่วยเหลือหรือขอคำแนะนำจากครูใหญ่หรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2530:289) กล่าวว่า ครูมีอิทธิพลโดยตรงและทางอ้อมต่อภาวะสุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน เพราะเป็นผู้ที่สามารถสังเกตเห็นอาการเริ่มแรกเมื่อนักเรียนมีปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิตได้ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ดังนั้นครูควรได้ทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติหรือบทบาทความรับผิดชอบของตนเองในขั้นต้น เมื่อพบว่านักเรียนมีปัญหาทางสุขภาพ เพื่อเป็นการช่วยเหลือได้ทันเวลาที่ในระยะเริ่มแรก อันจะทำให้ปัญหานั้นๆคลี่คลายลง เพื่อขจัดปัญหาที่ทำให้สุขภาพจิตเสียไปโดยเร็ว การช่วยเหลือหรือรักษาปัญหาสุขภาพจิตได้ถูกวิธีและรวดเร็วมากเท่าใด จะทำให้โอกาสที่จะหายจากอาการผิดปกติดังกล่าวดีมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ สำหรับ จิตตินันท์ (2537:15) กล่าวว่า ครู คือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคมแก่เด็กที่รับช่วงต่อกับบิดามารดา มีบทบาทอย่างสำคัญในการอบรมสั่งสอนเด็ก ทั้งทางด้านวิชาการ การฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปลูกฝังค่านิยม ระเบียบวินัยที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับในสังคมให้แก่เด็ก ครูจะปฏิบัติหน้าที่ได้ดีขึ้นและประสบความสำเร็จในงานสอน ถ้ารู้จักเด็ก เข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของเด็ก ครูจึงเปรียบเสมือนตัวแทนบิดามารดาของเด็กในโรงเรียน มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กได้มาก เป็นแบบให้เด็กถ่ายทอดเลียนแบบได้ดี เพราะใกล้ชิดและคลุกคลีอยู่กับเด็กจึงพบปัญหาต่างๆ เช่น เด็กที่ขาดความรัก ขาดความอบอุ่นในครอบครัว หาก

ได้รับความรักความเห็นใจจากครูก็เป็นการทดแทนความขาดนั้นได้ ถ้าเด็กซึ่งซึ่งครูก็จะขาดความเชื่อถือในตัวครู แคลงใจทุกสิ่งทุกอย่างที่ครูทำและสอน จะกลายเป็นเด็กที่ดื้อดึง เกะกะ เกเร ก้าวร้าว หนีโรงเรียน แยกตัวเองจากเพื่อนฝูง เศร้าซึมและขาดความสุข ครูที่ดีจึงไม่ได้หมายความว่า เป็นผู้ทำการสอนดีแต่เพียงอย่างเดียว แต่ครูผู้สอนจะต้องให้ความสนใจในความรู้สึกของเด็ก สนใจที่จะแก้ปัญหาให้เด็กที่ต้นเหตุ หมั่นสังเกตพฤติกรรมเด็กที่เปลี่ยนแปลง สร้างความมั่นใจให้กับเด็กว่า โรงเรียนเป็นสถานที่พัฒนาและป้องกันเด็กให้ปลอดภัย ครูจะต้องมีบุคลิกภาพเหมาะสม เป็นกันเองกับนักเรียน รักและเมตตาเอาใจใส่อย่างจริงจัง บุคลิกภาพของครูจึงมีความสัมพันธ์กับลักษณะของนักเรียนดังการศึกษาของ ยี (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2524:69; อ้างอิงมาจาก Yee, 1971) พบว่า ถ้าครูที่แสดงความเกลียดชังนักเรียนจะทำให้นักเรียนเป็นคนเฉยเมย ถอยหนี ฉ้อฉลต่อการแก้ปัญหา ก้าวร้าวและปรับตัวไม่ได้ นอกจากนี้ครูควรใช้แรงจูงใจการเสริมแรงที่เหมาะสม และพยายามส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนได้แสดงความสามารถที่เขาเมื่ออยู่ออกมามากที่สุด นอกจากนี้ ครูจะต้องให้ความสนใจและสนใจเด็ก โดยพร้อมที่จะเป็นผู้คุ้มครองป้องกันภัยให้กับเด็กอย่างแท้จริง

3.2 บทบาทของครูด้านการป้องกันการทารุณกรรมเด็กและการช่วยเหลือเด็ก

จากบทบาทของครูดังกล่าว ประกอบกับความใกล้ชิดเด็ก ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยเหลือเด็กได้อย่างดี โดยเฉพาะถ้าสงสัยว่าเด็กนักเรียนถูกทารุณกรรม สำหรับ จิตตินันท์ (2537: 1-9) กล่าวว่า ครูจะต้องพยายามสังเกตพฤติกรรมเด็กอย่างใกล้ชิดด้วยการหาหลักฐาน เพราะเด็กอาจถูกทารุณได้หลายรูปแบบ เช่น ทางร่างกาย ทางจิตใจ หรือถูกล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งอาจจะไม่มีอาการแสดงให้เห็นเลยก็ได้ การล่วงละเมิดทางเพศบางอย่างอาจไม่เหลือร่องรอยให้เห็น เช่น การสำเร็จความใคร่ การเล้าโลม การใช้ปากกับอวัยวะเพศ ถ้ามีข้อมูลทางนิติเวชให้เห็นก็มักจะหายไปในเวลาไม่นาน เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศอาจจะถูกทำร้ายร่างกายด้วย เช่น มีความบอบช้ำบริเวณอวัยวะเพศ ทวารหนักขีดข่วน เป็นต้น ครูสามารถที่จะสังเกตเห็นอาการแสดงและพฤติกรรมของเด็กที่ถูกทารุณกรรมได้ดังนี้

มีบาดแผล ช้ำรอยเดิมหรือเกิดรอยใหม่ เช่น ลักษณะรอยเขียวช้ำ เกิดบาดแผลที่ศีรษะ รอยไม้ รอยเชือก รอยบุหรี่ หรือรอยอาวุธที่มแทง เป็นต้น

เด็กสกปรก มีกลิ่นเหม็น เสื้อผ้าขาดวินและเปื้อน หรือเด็กมีลักษณะขาดสารอาหาร เด็กป่วยนานโดยไม่ได้รับการดูแล

ผลการเรียนต่ำลง หรือมีการเปลี่ยนพฤติกรรมโดยอธิบายไม่ได้ พฤติกรรมก้าวร้าว ชอบแก่งแย่งเพื่อนทำร้ายเพื่อน ทำลายสิ่งของ มีที่ทำไม้อยู่หระ ไม่ผูกพันกับใคร

แสดงพฤติกรรมทางเพศที่ผิดปกติ เช่น เล่นเกมลามก และแสดงท่าทางที่ไม่สมกับวัย ชอบบ่นมาก ขี้ระแวง ไม่ไว้วางใจใคร สำเร็จความใคร่อย่างเปิดเผย ก้าวร้าว และเล่นเกมทางเพศ อย่างไม่เหมาะสม

เด็กไม่อยากกลับบ้าน หรือพ่อแม่กักตัวไว้ที่บ้าน ไม่ยอมให้ไปโรงเรียนเพื่อรอให้ร้องรอยจากการทารุณกรรมเลือนหายไปก่อน

ไม่ร่วมกิจกรรมสังคมที่โรงเรียน และมีเพื่อนที่โรงเรียนไม่กี่คน ไม่ไว้วางใจผู้ใหญ่ โดยเฉพาะญาติใกล้ชิดบางคน

ปวดท้องโดยไม่มีสาเหตุ มีปัญหาการกิน อาจกินจุติธรรมดา หรือเบื่ออาหารมาก

วิ่งหนีออกจากบ้าน พยายามฆ่าตัวตาย ทำร้ายตนเอง ถดถอยกลับไปเป็นเด็กที่อ่อนกว่าอายุจริง ซึมเศร้า แยกตัว มีสัมพันธภาพฝืดกระหว่างเด็กและผู้ใหญ่บางคน และปิดเป็นความลับ

ชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบของห้องและโรงเรียน ไม่ยอมตอบคำถาม นั่งเหม่อลอย ชอบขโมยสิ่งของต่างๆ ผลงานทางศิลปะสับสน สกปรกเลอะเทอะ

จากการที่ครูเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กนักเรียนมากที่สุดในขณะที่อยู่ในโรงเรียน เนื่องจากพบเห็นเด็กอยู่ทุกวัน ตลอดทั้งมีความรู้ในเรื่องการดูแลเด็ก ดังนั้นจึงสามารถที่จะรับทราบเรื่องของเด็กนักเรียนถูกทารุณกรรมได้ 4 ทาง คือ

1. นักเรียนบอกครูโดยตรง จากการที่ครูได้พบเห็นและคลุกคลีอยู่กับนักเรียนเป็นแรมปี จนเกิดความไว้วางใจ เด็กบางคนเมื่อได้รับความทุกข์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ก็ต้องการที่จะหาผู้ระบายความทุกข์ หรือผู้ที่เด็กคิดว่าจะช่วยเหลือตนให้ปลอดภัยได้ เด็กก็จะเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่ตนเองได้รับประสบการณ์มาให้ครูได้รับทราบ

2. บุคคลอื่นมาบอก แม้ว่าครูจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการให้ความรู้แก่นักเรียนก็ตาม แต่ในภาพรวมของบุคคลทั่วไปมักกล่าวว่า ครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กนักเรียน และน่าที่จะปกป้องช่วยเหลือเด็กให้ปลอดภัยได้ดีกว่าบุคคลอื่น ดังนั้นเมื่อพบว่าเด็กถูกทารุณกรรมอย่างรุนแรง จึงได้แจ้งเรื่องราวต่างๆ ให้ครูทราบ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ อาจจะเป็นผู้ปกครองนักเรียน เพื่อนนักเรียน เพื่อนบ้าน ผู้พบเห็น หรือญาติของเด็กนักเรียนเอง เป็นต้น

3. ครูสังเกตเห็นพฤติกรรมเด็ก ตลอดระยะเวลาอย่างน้อย 1 ปีการศึกษาที่เด็กนักเรียนได้มาอยู่กับครู พฤติกรรมต่างๆ ทั้งที่ดีและไม่ดี หรือการเปลี่ยนแปลงในตัวของเด็ก ครูย่อมจะสังเกตเห็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เช่น จากเด็กที่ร่าเริงกลายเป็นเด็กที่ซึมเศร้า หรือมีพฤติกรรม

ก้าวร้าว เป็นต้น ครูจะต้องสังเกตเห็นพฤติกรรมเหล่านี้ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสืบค้นหาสาเหตุที่แท้จริง ตลอดจนแนวทางแก้ไขต่อไป

4. ร่องรอยบาดแผลที่ปรากฏ จะเห็นได้ชัดเจนมากหรือไม่ชัดเจนก็แล้วแต่พฤติกรรมการทารุณ ร่องรอยบาดแผลหรือรอยฟกช้ำที่ปรากฏบนร่างกายเด็ก ย่อมเป็นสิ่งที่แสดงว่า เด็กได้รับการกระทำทารุณมาจากบ้าน เช่น บาดแผลที่ศีรษะแตกบวมโน ร่างกาย ใบหน้าฟกช้ำบวม เกิดร่องรอยเขียวคล้ำ เลือดคั่ง ปากแตก รอยไหม้ตามบริเวณลำตัว เป็นต้น

เมื่อทราบอย่างแน่ชัดว่า เด็กนักเรียนถูกทารุณกรรมมาจากครอบครัว ครูควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1) การฟัง ให้ฟังเด็กพูดอย่างตั้งใจ จริงใจ และมองเด็กด้วยความเห็นใจ เพื่อคำพูดเด็กไว้ก่อนอย่าพยายามแก้ตัวแทนผู้ปกครอง เพราะจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าครูไม่เชื่อถือนำคำพูดและเข้าข้างผู้ปกครอง ในขณะที่รับฟังเรื่องราวจากเด็ก ครูต้องทำจิตใจให้เข้มแข็งอย่าทำให้เด็กร้องไห้ สงบใจรับฟังเรื่องราวจนเด็กเล่าจบ ในการถามเด็กควรใช้คำถามง่าย ๆ ที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็กแต่ละคน ไม่ควรตำหนิหรือประณามคำว่าผู้ปกครองออกมาให้เด็กฟัง

2) การให้กำลังใจ ปลอบโยน เอาใจใส่ดูแลเด็กในขณะที่ติดต่อกับหน่วยงานที่จะพิทักษ์เด็ก บอกให้เด็กสบายใจว่า เรื่องที่เกิดขึ้นนี้จะไม่มีใครตำหนิเด็ก เพราะไม่ใช่ความผิดของเด็ก และเด็กปฏิบัติถูกแล้วที่เล่าเรื่องให้ครูทราบ เพื่อที่ครูจะได้หาทางช่วยเหลือต่อไป

3) การบันทึก หลังจากที่ถูกคุยกับเด็กเสร็จแล้ว ควรที่จะบันทึกเรื่องราวว่าเด็กพูดอะไรในตอนนั้น ต้องตระหนักว่าบันทึกนั้นอาจจะใช้เป็นหลักฐานในวันข้างหน้าได้ การบันทึกต้องบันทึกว่าเด็กประพฤติดังไร เรื่องที่เด็กเล่าขึ้นได้อย่างไร ที่ไหน อาจจะชี้บ่งว่าเด็กรู้สึกอย่างไร ถ้ามีเพื่อนร่วมงานไปร่วมฟังด้วยต้องช่วยกันจำให้ครบถ้วนถูกต้องมากเท่าที่จะทำได้ แต่ต้องเป็นคนที่เด็กไว้วางใจได้ในระดับเดียวกัน มิฉะนั้นแล้วเด็กอาจจะไม่ยอมเล่า หรือเล่าไม่หมดครบถ้วน

4) การให้ความช่วยเหลือ ในการปฏิบัติงานควรหาบุคคลที่จะช่วยทำงาน เพราะการที่ต้องฟังเด็กเล่าเรื่องที่ถูกละเมิดกรรมนั้น อาจจะทำให้เกิดอารมณ์ต่างๆได้ ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือเด็กเป็นไปได้ยากถ้าขาดผู้ช่วยที่ดี เนื่องจากเรื่องนี้ต้องเก็บเป็นความลับจะรู้กันเฉพาะผู้ที่จำเป็นต้องบอกเท่านั้น การพูดคุยกับเด็กจึงต้องหาที่ลับตาคน และเด็กจะต้องใช้ความกล้าหาญและตั้งใจมั่นที่จะบอกครูว่าตนกำลังถูกทำร้าย หรือเคยถูกทำร้าย เด็กอาจจะกลัวเพราะเหตุการณ์นั้นคุกคามเด็กอย่างรุนแรงหรือถูกใครในครอบครัวข่มขู่ ในบางครั้งอาจจะกลัวว่า จะต้องถูกแยกไปจากครอบครัว หรือเกรงว่าครอบครัวจะแตกแยก บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะถูกลงโทษ เพราะความรักที่เด็กมีต่อครอบครัว เด็กบางคนอาจจะไม่เล่าความลับเรื่องที่ถูกละเมิด

กรรม อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตนทุกข์ทรมานไปตลอดวัยเด็ก หรือบางรายอาจตลอดชีวิต แต่ถ้าเด็กตกลงใจว่าจะเล่าให้ผู้ใดได้รับรู้ถึงเหตุการณ์ต่างๆ ย่อมแสดงว่า เด็กเชื่อมั่นว่าตนเองจะต้องปลอดภัยจึงจะเปิดเผยความลับ เมื่อเด็กเลือกครูที่จะเล่าเรื่องถูกทารุณกรรมให้ฟังแล้ว ครูจึงควรอยู่ในฐานะที่จะช่วยสืบสวนให้เด็กได้ โดยการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตแพทย์ หรืออาจต้องไปอยู่กับบิดามารดาอุปถัมภ์ เป็นต้น ถึงแม้ว่าเด็กจะไม่บอกครูโดยตรงให้ช่วยปกปิด หรือให้ช่วยเหลือตน แต่ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ก็จะช่วยให้เด็กปลอดภัยได้

5) การรักษาความลับ ด้วยความไว้วางใจของศิษย์ที่มีต่อครู ทำให้ครูต้องมีรับผิดชอบหนัก โดยเฉพาะเด็กจะขอร้องให้เก็บเรื่องเป็นความลับ เพราะเด็กเชื่อว่าการเก็บความลับได้ จะช่วยให้พ้นจากการถูกกระทำซ้ำ หรือป้องกันไม่ให้ครอบครัวแตกแยก แต่การปิดเป็นความลับนี้หมายถึงว่า เด็กจะต้องทนทุกข์ทรมานในการถูกทำร้ายต่อไป บทบาทของครู คือ ต้องช่วยให้เด็กสามารถแยกให้ออกระหว่าง “ความลับที่ดี” และ “ความลับที่เลว”

ความลับที่ดี หมายถึง เรื่องที่ถ้าไม่เปิดเผย ก็ไม่ทำให้เกิดอันตรายกับใคร เช่น ของที่เด็กคิดจะให้แม่ในวันแม่ แต่จะเก็บให้เป็นความลับไว้ก่อน เป็นต้น

ความลับที่เลว หมายถึง สิ่งที่ถ้าไม่เปิดเผยแล้วย่อมก่อให้เกิดอันตรายกับผู้ใดผู้หนึ่ง เช่น เมื่อเด็กถูกทำร้ายแล้วเก็บเงียบไม่บอกผู้ใหญ่ หรือครู ดังนั้นเด็กที่ถูกทารุณกรรมจึงไม่ควรจะเก็บเป็นความลับต่อไป

ถ้าสรุปได้ว่ามีเหตุที่น่าสนใจหรือน่าห่วงใย ต้องรีบติดต่อไปยังนักสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการสัมภาษณ์อย่างละเอียดและช่วยเหลือต่อไป

6) การพบและสัมภาษณ์บิดามารดา บิดามารดาเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดูเด็กเป็นคนแรกนับแต่เด็กเกิดมา บิดามารดาควรได้รับแจ้งเรื่องเด็กถูกทารุณกรรมโดยเร็วที่สุด เพื่อการแก้ไข แต่อาจจะมีบางกรณีที่ไม่ควรจจะรายงานบิดามารดาทันที เช่น การล่วงละเมิดทางเพศ เพราะอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อการสอบสวน ถ้าให้บิดามารดารู้ตัวก่อนอาจบังคับเด็กให้ให้การปฏิเสธ หรือถอนแจ้งความ จะยิ่งทำให้เด็กต้องเสี่ยงมากขึ้น การสอบสวนควรจะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่า เด็กจะได้รับความคุ้มครองต่อความกดดันดังกล่าวในที่ปลอดภัย และในที่มีผู้ช่วยเหลือดูแลเด็ก

ในกรณีที่บิดามารดาทำทารุณกรรมต่อเด็ก ถึงแม้ว่าบิดามารดาจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองก็ตาม แต่การลงโทษบิดามารดาที่ทารุณบุตรก็จะไม่ช่วยอะไร ทั้งยังอาจเป็นอันตรายต่อเด็กมากขึ้นอีกด้วย ครูจึงควรปฏิบัติต่อบิดามารดาด้วยความเกรงใจ เปิดเผย ชื่อสัตย์

กับบิดามารดาของเด็ก และด้วยความเข้าใจ จึงจะช่วยให้บิดามารดาของเด็กฝ่าฟันความยากลำบากและเปลี่ยนพฤติกรรมได้ เพราะบิดามารดาของเด็กเมื่อทราบว่า บุตรถูกทารุณกรรมอาจจะมีปฏิกิริยาต่างๆกัน เช่น โกรธรู้สึกที่ถูกคุกคาม ขัดเคือง เศร้าใจ อับอาย หรือสำนึกผิด ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวจะทำให้เกิดอารมณ์รุนแรงมาก ครูจึงควรปฏิบัติดังนี้

- นัดพบบิดามารดาพร้อมครูอาวุโส โดยกำหนดเวลาที่บิดามารดาเด็กพอจะว่าง ไม่เร่งรีบจนเกินไป ครูอาวุโสควรจะเป็นบุคคลที่บิดามารดาของเด็กให้ความเคารพนับถือ

- ครูแสดงท่าทางเปิดเผย ชัดตรงกับบิดามารดาของเด็ก และบอกให้เขารู้ว่า ครูเป็นห่วงลูกศิษย์

- ระวังตัวที่จะไม่เสียอารมณ์ ระวังอารมณ์ไม่ได้ หรือใช้คำพูดที่ฟังเหมือนกับว่า ครูกล่าวโทษเขา

- อธิบายให้บิดามารดาของเด็กทราบว่า ครูมีหน้าที่ที่จะต้องแจ้งความ เมื่อพบว่าเด็กถูกทารุณ โดยอาจจะพูดถึงวิธีดำเนินการเกี่ยวกับเด็กที่ถูกทารุณกรรม เพื่อให้บิดามารดาตระหนักถึงระเบียบปฏิบัติของนักวิชาการ และรู้ว่านักสังคมสงเคราะห์จะมาติดต่อพูดคุยด้วย

- บันทึกข้อความที่ได้จากการพบบิดามารดาของเด็กตั้งแต่ยังจำเรื่องได้ดี เพื่อความถูกต้องครบถ้วน และคำถามบางคำถามจากบิดามารดาของเด็กอาจจะเหมาะสำหรับนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ตอบ และควรให้นักสังคมสงเคราะห์ซึ่งรับผิดชอบเป็นผู้สอบสวน ในบางกรณีครูอาจปรึกษากับนักสังคมสงเคราะห์ก่อนว่า ครูควรพบกับบิดามารดาของเด็กพร้อมกับนักสังคมสงเคราะห์หรือไม่ จึงจะเหมาะสมกับสถานการณ์

7) การสืบสวน ระหว่างการสืบสวน ผู้สืบสวนซึ่งอาจหมายถึง นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะสัมภาษณ์เด็กและคนอื่นๆในครอบครัว ตลอดจนบิดามารดาของเด็ก และถ้าเป็นไปได้บุคคลที่ส่งเรื่องให้อาจจะต้องนำเด็กไปให้แพทย์ตรวจด้วย ถ้าพบว่าเด็กถูกทารุณหรือสงสัยว่าถูกทารุณ ก็จะเรียกประชุมปรึกษากัน (Case Conference) ครูมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้การประชุมได้ข้อยุติ รวมทั้งให้ข้อคิดในการดำเนินงานต่อไป (เมื่อยกเว้นบิดามารดาแล้ว ครูเป็นผู้ที่เด็กใช้เวลาด้วยมากกว่าใครๆ ครูที่รู้จักเด็กอย่างดีจึงเป็นผู้ที่มีค่ามากที่สุดต่อการประชุมนั้น ถ้าที่ประชุมตกลงให้จดชื่อเด็กลงในทะเบียนเด็กผู้ต้องการความคุ้มครอง(Child Protection Registration) ก็จะต้องแต่งตั้งนักสังคมสงเคราะห์สำหรับดูแลเรื่องของเด็กนั้นโดยเฉพาะ และให้เป็นผู้สรุปคำแนะนำเกี่ยวกับแผนการคุ้มครองเด็ก

การสืบสวนและการประชุมปรึกษากันอาจได้ผลสรุปต่างๆ เด็กอาจอยู่บ้านต่อไปได้ หรือ

ต้องแยกไปเพื่อความปลอดภัย ถ้าเป็นกรณีหลังก็ต้องจัดการฟื้นฟูสภาพด้วย ซึ่งอาจใช้เวลาเป็นเดือนๆ บางรายก็ทำอะไรให้ไม่ได้ เพราะได้ข้อมูลไม่พอจะให้ออกคำสั่งศาล หรือศาลตัดสินว่ายังไม่เหมาะสมที่จะออกคำสั่งให้ผู้อื่นเลี้ยงดูเด็กแทน ครูอาจรู้สึกขัดเคืองและกังวลในสถานการณ์เช่นนี้ การเฝ้าติดตามอย่างใกล้ชิดและการติดต่อประสานงานกันอย่างดีระหว่างหน่วยงาน นับเป็นเรื่องสำคัญ

การพิทักษ์เด็กย่อมต้องการบุคคลหลายฝ่ายและหลายองค์กร เพราะไม่มีใครเพียงอาชีพเดียวที่จะทำให้แน่ใจได้ว่า สามารถดำเนินการให้หยุดการทารุณกรรมได้ และเด็กจะพ้นอันตรายจากการทารุณครั้งต่อไปหรือไม่ จึงเป็นเรื่องสำคัญมากที่จะต้องร่วมกันทำงานเพื่อให้เด็กได้รับผลที่ดีที่สุด ครูจะต้องได้รับข่าวการสอบสวนอย่างเต็มที่เพื่อให้แน่ใจว่า จะได้ไปเข้าร่วมประชุม หรือไปให้การต่อศาลได้ และเพื่อที่จะสามารถดำเนินการต่อไปอย่างถูกต้อง ครูจะต้องทราบว่า จะเกิดอะไรขึ้นในชีวิตของเด็ก โดยเฉพาะในระหว่างที่มีวิกฤตการณ์เพื่อว่า ครูจะได้สนองความต้องการของเด็กได้ถูกต้องเหมาะสม อาจจำเป็นที่จะต้องต่อรองกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง หรือครูอาจใส่หรืออาจารย์ใหญ่ เพื่อนำเรื่องเข้าที่ประชุมในระดับบริหาร เพื่อมีการรับรู้และร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่อไป

8) การหาผู้ช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ สามารถจะกระตุ้นอารมณ์ผู้ทำงานให้ช่วยเหลือเด็กได้มาก โดยเฉพาะเมื่อบุคคลนั้นรู้จักเด็กเป็นอย่างดี และจะเกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานของครูในด้านการประสานงานกับองค์กรต่างๆ หรืออย่างน้อยที่สุดก็ยังเป็นที่ปรึกษาได้ การได้พูดกับใครสักคนที่ตั้งใจฟังอย่างเห็นอกเห็นใจ จะเป็นการช่วยให้กำลังใจอย่างดีที่สุด และผู้ฟังจะเข้าใจอารมณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากรู้เรื่องเด็กที่ถูกทารุณกรรม ในการปฏิบัติครูอาจจะเลือกคุยกับเพื่อนครูด้วยกัน หรืออาจารย์ใหญ่ หรือนักสังคมสงเคราะห์ หรือศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก เพื่อให้ช่วยแนะนำหรือขอความช่วยเหลือ แต่ด้วยเหตุที่ต้องเก็บเรื่องเป็นความลับจึงไม่ควรเล่าถึงตัวเด็กโดยตรง ควรพูดถึงเฉพาะความรู้สึกของครูเท่านั้น เพราะผลกระทบอารมณ์ในขณะที่ดำเนินการเรื่องเด็กถูกทารุณกรรมมักจะถูกประเมินค่าต่ำกว่าความเป็นจริงไปได้ง่ายๆ เนื่องจากผู้ฟังอาจจะมองว่าเด็กมีพฤติกรรมทางลบก็ได้ นอกจากจะไม่ได้ให้ความช่วยเหลือแล้ว ยังอาจมีเจตคติที่ไม่ดีต่อเด็กอีกด้วย

9) การคุ้มครองและการป้องกัน ในภาระกิจหน้าที่ของครูจึงไม่มีข้อสงสัยเลยว่า ครูย่อมเป็นห่วงที่จะค้นหาศิษย์ที่ตนดูแลอยู่ ซึ่งตกเป็นเหยื่อของการถูกทารุณให้พบ และต้องการทราบว่าควรจะจัดการอย่างไรต่อไปดี ส่วนมากครูจะห่วงต่อไปอีกถึงการป้องกันด้วย เป็นเรื่องที่เศร้าที่พบว่าการกระทำทารุณกรรมในเด็กเป็นวัฏจักร เพราะบิดามารดาที่ทารุณบุตรจะได้รับประสบ

การทารุณกรรมมาก่อน ดังที่ สเตลล์ (วิชา มหาคุณ และ วชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. 2533:45; อ้างอิงมาจาก Stelle. 1968) ศึกษาพบว่า บิดามารดาที่มีพฤติกรรมกระทำทารุณกรรมบุตรของตน เนื่องจากเมื่อครั้งที่ตนเป็นเด็ก เคยถูกทำโทษทางร่างกายที่รุนแรงเสมอ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดบิดามารดาในขณะที่ตนเองอยู่ในวัยเด็ก ประสบการณ์ในวัยเด็กจึงประทับอยู่ในจิตใต้สำนึก และมักจะแสดงต่อบุตรของตนในลักษณะที่รุนแรง คล้ายพฤติกรรมทดแทน แนวทางที่โรงเรียนสามารถป้องกันปัญหาการทารุณกรรมเด็ก สามารถพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กให้สอดคล้องกับพัฒนาการ คือ ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น บิดามารดา ผู้ปกครอง ครู ได้ตระหนักและร่วมมือกันพัฒนาเด็ก เพื่อการหล่อหลอมบุคลิกภาพที่ดีและป้องกันปัญหาการทารุณกรรม

บทบาทของครูเกี่ยวกับการป้องกันเด็กที่ถูกทารุณกรรม อับราฮัมส์ และคนอื่นๆ (Abrahams and others. 1992:229) อธิบายว่า ในโรงเรียนครูมีบทบาทเฉพาะที่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งต้องปฏิบัติงานด้วยคุณธรรม และการที่ครูได้ใกล้ชิดกับเด็กนักเรียนนั้น มีแนวโน้มที่จะค้นหาเด็กที่สงสัยว่าได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง และรายงานเพื่อให้เด็กได้รับการปกป้องคุ้มครองซึ่งเป็นการคุ้มครองตามกฎหมาย ครูมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการป้องกันเด็กที่ถูกทารุณกรรม ดังนี้

1. ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นที่ตีระหว่างครูกับเด็ก เป็นโอกาสที่ครูจะให้คำแนะนำและช่วยเหลือระดับประครองเด็กที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤต และในบางครั้งการช่วยเหลืออาจต้องให้แก่ครอบครัวของเด็กด้วย
2. ครูควรได้รับการส่งเสริมให้มีหลักสูตรป้องกันเด็กที่ถูกทารุณกรรม เพื่อให้การดูแลได้อย่างปลอดภัย และเป็นการฝึกฝนทักษะการให้การป้องกันแก่เด็ก
3. การป้องกันเด็กที่ถูกทารุณกรรมนั้น รวมถึงพฤติกรรมของครูในห้องเรียน รูปแบบการแก้ปัญหาของครูที่ไม่ใช้ความรุนแรง และไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง

ครูในโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนควรช่วยสังเกตร่องรอยแห่งการถูกทำร้ายทารุณที่เด็กมี และหาทางออกให้เด็กอย่างจริงจัง แทนการให้ความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่เพียงอย่างเดียว ควรจะมีการปรึกษาร่วมกันระหว่างครูเกี่ยวกับปัญหาของเด็ก (ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิ. 2532:50) ครูควรมีความตระหนักและรับผิดชอบในการให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่ถูกทารุณกรรมและถูกทอดทิ้ง และครูต้องมีความตระหนักในเรื่องการทารุณกรรมเด็ก (Burgess and Baldwin. 1981:251;citing Drews. 1972) การป้องกันและดูแลเด็กที่ถูกทารุณกรรมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานที่ครูต้องรับผิดชอบ ความรับผิดชอบของครูต่อเด็กนักเรียนมีทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และอีกส่วนหนึ่งต้องรับผิดชอบต่อสวัสดิภาพของเด็ก อาจารย์ใหญ่บางท่านมีความเชื่อในปรัชญาที่ว่า หน้าที่รับผิดชอบต่อนักเรียนจะสิ้นสุดเมื่อหมดเวลาเรียนและเมื่อนักเรียน

ก้าวพ้นประตูไป บางท่านจะรับผิดชอบต่อสวัสดิการทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนไว้ผู้เดียว ซึ่งอาจทำให้ประสิทธิผลของงานลดลง ดังนั้น เจตคติ มุมมองของอาจารย์ใหญ่ที่มีต่อสวัสดิภาพนักเรียนในโรงเรียน จะมีผลต่อแบบแผนการทำงานของครูผู้สอนในชั้นเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการติดต่อประสานงาน การร่วมทำงานอย่างใกล้ชิดกับอาจารย์ใหญ่ หน่วยงานการศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ คุณค่าในตัวบุคคลและวิชาชีพก็เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่ง ที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะดูแลสวัสดิภาพนักเรียนในโรงเรียน นอกจากนี้ครูยังมีบทบาทสำคัญเพราะได้ใกล้ชิดกับนักเรียนและผู้ปกครอง ครูสามารถที่จะรับรู้เรื่องราวของครอบครัวเด็กได้จากข่าวในสังคมท้องถิ่น เพื่อที่จะทราบว่ครอบครัวใดที่ทารุณกรรมและทอดทิ้งเด็ก ครูที่สนใจในสวัสดิภาพของเด็กอาจใช้ความรู้เพื่อทำการส่งต่อเบื้องต้นไปยังองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานบริการสุขภาพในโรงเรียน นักจิตวิทยาโรงเรียน หรือองค์กรภายนอกโรงเรียนอื่นๆ สำหรับครูที่ไม่ได้ทำหน้าที่ส่งต่อเบื้องต้นอาจทำหน้าที่ ตรวจสอบข้อมูลที่เป็นสาเหตุสำคัญเกี่ยวกับเด็กวัยเรียนที่เสี่ยงต่อการถูกทารุณกรรมได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง และรายงานเพื่อให้เด็กได้รับการปกป้องคุ้มครองซึ่งเป็นการคุ้มครองตามกฎหมาย (Hallett and Stevenson. 1980:44-47) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบทบาทของครูนับว่ามีความสำคัญในการป้องกันได้สูงกว่าองค์กรอื่นๆ ในชุมชน ในแง่ที่สามารถเร่งรัดและกระตุ้นให้กลไกทางกฎหมายดำเนินการให้ความคุ้มครอง หรือแยกเด็กออกจากครอบครัวที่ทารุณกรรม (ศูนย์เผยแพร่และช่วยเหลือกฎหมายเด็กและเยาวชน. 2534:87-89)

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทารุณกรรมเด็ก

4.1 เอกสารและงานวิจัยต่างประเทศ

เบนเดอร์ (Steel. 1976 : 20 ;อ้างอิงมาจาก Bender. 1957) ได้ศึกษาเด็กจำนวน 5,000 คน ที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี และมีความผิดปกติทางด้านจิตใจ มีพฤติกรรมก้าวร้าว ทำความผิดและต่อต้านสังคม พบว่า พฤติกรรมต่างๆเหล่านี้เป็นพฤติกรรมเริ่มต้นที่นำไปสู่พัฒนาการของบุคลิกภาพที่ผิดปกติในเด็ก ซึ่งเกิดจากวัยเด็กหรือวัยทารกได้ถูกทอดทิ้ง ถูกทารุณกรรมและได้รับบาดเจ็บจากผู้ใหญ่ ซึ่งส่งผลให้เด็กมีพยาธิสภาพทางร่างกายได้

กิล (สุดสงวน สุธีสร. 2540 : 42 ;อ้างอิงมาจาก Gil. 1973) ได้ศึกษาประชาชนในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 1,520 คน เกี่ยวกับความรู้ในเรื่องการทารุณกรรมเด็กและการให้บริการที่เกี่ยวข้อง ประมาณ 80% ของผู้ตอบ รู้เรื่องการทารุณกรรมเด็กแต่ไม่รู้เรื่องบริการที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยผู้ประสบปัญหา และ 15.9% ยอมรับว่าเคยลงโทษบุตรค่อนข้างรุนแรง และ 0.4% ยอมรับเช่นกันว่า เคยทำร้ายบุตรอย่างรุนแรง 1 ครั้ง 66.4% ต้องการได้รับคำแนะนำและบริการสำหรับบิดามารดาในชุมชน และ 27% ให้ความเห็นว่า บิดามารดาควรถูกจำคุกหรือถูกลงโทษ

ทักเคอร์ (Tucker.1982 : 1252-1256) ในรายงาน Proximate Effects of Sexual Abuse in Childhood ได้ศึกษาเด็กจำนวน 1,037 คน ที่มารับบริการที่คลินิกแนะแนวเด็ก (Guidance Clinic) ของมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้พบว่าเด็กจำนวน 22 คน คิดเป็น 2.7% ของเด็กที่ศึกษามีประวัติการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ในจำนวนนี้ 22 คนเป็นเด็กหญิง และอีก 6 คน เป็นเด็กชาย ที่มีอายุระหว่าง 2.5 -15.5 ปี ที่มารับบริการ ณ คลินิกของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประเมินสภาพปัญหาด้วยการสัมภาษณ์และศึกษาจากประวัติรายงานของเด็ก และบางกรณีจากรายงานของผู้ปกครองเด็ก เครื่องมืออื่นๆที่ใช้ร่วมด้วยคือ Louisville Behavior Checklist จากการศึกษาได้พบว่า เด็กที่มีประวัติถูกล่วงละเมิดทางเพศ จะมีความรู้สึกผิด มีความละอาย มีอาการเศร้า ตีค่าตนเองต่ำ และแยกตัวออกจากสังคม และจากการศึกษาได้พบต่อไปว่า เด็กที่มีประวัติถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยบิดาผู้ให้กำเนิดหรือตัวแทนของบิดา จะมีอาการแสดงออกให้เห็นว่า ปรับตัวไม่ได้รุนแรงกว่าเด็กที่มีประวัติถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยบุคคลอื่นๆ ในจำนวนนี้ได้พบว่ามีมากกว่า 50% ของเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยบิดาหรือตัวแทนของบิดา มีอาการหนักมากจนต้องเข้ารับการรักษาด่วนในโรงพยาบาล เด็กหญิง 2 คน ที่ถูกบิดาและพี่ชายล่วงละเมิดทางเพศมีอาการปรับตัวไม่ได้เห็นได้ชัด หนึ่งในจำนวน 2 คนนี้ มีอาการเข้าชั้นของโรคจิต อายุของเด็กเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศครั้งแรกพบว่า 21 คน ถูกกระทำก่อนอายุ 9 ปี ในจำนวนนี้ 14 คน ถูกกระทำก่อนอายุ 7 ปี เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศที่มีอายุน้อยระหว่าง 2-6 ปี จะมีอาการของความวิตกกังวลปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน และถ้าเด็กที่ถูกกระทำมีอายุมากขึ้นจะมีอาการ แยกตัว ก้าวร้าว และมีพฤติกรรมทำลายตนเองมากกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ

แอนเนท และ คลัส (Anette and Klaus. 1982 : 192-198) ได้ศึกษาครอบครัวชาวเยอรมันตะวันตกจำนวน 570 ครอบครัว พบว่า เด็กที่ถูกบิดามารดาทำทารุณแรงบอยๆนั้น ย่อมมีผลกระทบต่อการพัฒนาการของเด็ก มีการเจริญเติบโตช้า แคร่แกน มีอาการทางประสาท หรือเกิดความวิตกกังวลสูง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มองสังคมในแง่ร้าย ไม่มีความรักให้ผู้อื่นเกลียดชังผู้ใหญ่ มีความรู้สึกที่ถูกบิดามารดาปฏิเสธทอดทิ้ง เข้มงวดกดขี่โหดร้ายทารุณกับตน พฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านบุคลิกภาพ คือ

- เด็กจะมีบุคลิกภาพก้าวร้าว และมีปัญหาด้านความประพฤติ โอกาสที่จะกระทำผิดกฎหมายจึงมีแนวโน้มค่อนข้างสูง
- เด็กจะมีความวิตกกังวลสูง ทำอะไรมักจะไม่ประสบผลสำเร็จ เกิดความรู้สึกสิ้นหวัง ขาดความมั่นใจต่อแท้ บางรายมีพฤติกรรมทำลายตนเอง หรือฆ่าตัวตาย เป็นต้น

มาร์ติน (Newberger. 1982 : 242 ; citing Martin. 1974) ได้ศึกษาด้านพัฒนาการเด็ก จำนวน 42 คน เป็นเวลา 3 ปี พบว่า เด็กกลุ่มที่ศึกษาเป็นเด็กปัญญาอ่อนร้อยละ 33 มีการพัฒนาการล่าช้ากว่าปกติ ร้อยละ 38 เติบโตช้า และมีอาการทางระบบประสาท ร้อยละ 33 และ 34 ตามลำดับ ทางด้านจิตอารมณ์พบว่า เด็กมีอาการกลัว แยกตัว ไม่รวมมือ เมื่อนำเด็กออกจากครอบครัวยังสถานเลี้ยงเด็ก พบว่า เด็กบางคนมีพัฒนาการทางสติปัญญา ภาษา และการเคลื่อนไหวดีขึ้น

ลีวินท์ (Levin. 1983 : 14-20) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ของครู เจตคติและการรายงานเด็ก ที่ถูกทารุณกรรมและทอดทิ้ง งานวิจัยเรื่องนี้ตั้งอยู่บนหลักฐานที่พบว่า บุคลากรในโรงเรียนมักจะ ละเลยไม่แจ้งเหตุ และปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกทารุณกรรมอย่างไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากขาดความเข้าใจต่อปัญหาและไม่รู้ลักษณะอาการของเด็กที่ถูกทารุณกรรม หรืออาจจะสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมแต่ไม่กล้าตัดสินใจช่วยเหลือ เพราะเกรงกลัวบิดามารดา ผู้ปกครอง ตามข้อเท็จจริงพบว่า บิดามารดาร้อยละ 84 ลงโทษเด็กด้วยการเฆี่ยนตี หรือกระทำการอื่น ๆ บนร่างกายของเด็ก Levin ให้แบบสอบถามกับประชากรซึ่งเป็นครูประถมศึกษาจำนวน 209 คน และครูมัธยมศึกษาจำนวน 76 ราย ในรัฐไอโอวา ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า แม้สถิติทางตัวเลขจะบ่งชี้ว่ามีเด็กที่ถูกทารุณกรรมอยู่มาก แต่การแจ้งเหตุมีน้อยเพราะครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ในเรื่อง ลักษณะอาการเด็กที่ถูกทารุณกรรม และการอบรมบุคลากรในโรงเรียนก็ยังไม่พอเพียง นอกจากนั้นครูส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยกับสิทธิอำนาจของ บิดามารดา ผู้ปกครองเด็ก ที่จะลงโทษเด็กที่ร่างกายได้โดยไม่คิดว่าเป็นการทารุณ

กัมส์ และคนอื่นๆ (Gomes and others. 1985 : 503-508) ได้ศึกษาความเครียดด้าน จิตใจอารมณ์ของเด็กที่ถูกกระทำการทางเพศ วัย 4-18 ปี โดยแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เด็กก่อนวัยเรียน อายุ 4-6 ปี จำนวน 30 คน เด็กในวัยเรียน อายุ 7-13 ปี และวัยรุ่น อายุ 14-18 ปี จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้คือ Louisville Behavior Checklist ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเด็กที่มีประวัติการถูกล่วงละเมิดทางเพศ มีความเครียดทางด้านจิตอารมณ์สูงกว่าเด็กทั่วไป และ ความเครียดทางจิตอารมณ์จะปรากฏให้เห็นในรูปพฤติกรรมปัญหาหลายด้าน นอกจากนี้ยังได้พบว่า ในกลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนมีปัญหาด้านพฤติกรรมน้อยกว่าเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า เนื่องจากเด็กก่อนวัยเรียนยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องเพศสัมพันธ์ และกิจกรรมทางด้านเพศสัมพันธ์ เด็กที่พบว่า มีปัญหาด้านจิตอารมณ์และพฤติกรรมมากที่สุด คือ กลุ่มเด็กในวัยเรียน สำหรับเด็กในวัยรุ่น อายุ 14-18 ปีนั้น พบว่า มีปัญหาทางด้านจิตอารมณ์และพฤติกรรมน้อยที่สุดในจำนวน 3 กลุ่ม ผู้วิจัยได้อธิบายว่า เด็กในวัยเรียนซึ่งมีอายุ 7-13 ปีนั้น มีความเข้าใจในเรื่องเพศ

สัมพันธ์ และเข้าใจว่าการกระทำนั้นฝ่าฝืนข้อห้ามสังคม สำหรับกลุ่มเด็กวัยรุ่นนั้นที่พบว่ามีปัญหาน้อยที่สุด ผู้วิจัยอธิบายว่า กลุ่มเด็กวัยรุ่นนั้น มีความเข้าใจในกิจกรรมเพศสัมพันธ์เป็นอย่างดี และการที่เด็กมีเพศสัมพันธ์กับผู้กระทำการนั้น มักเป็นไปในรูปของการยินยอมมากกว่าการถูกบังคับ

โอทส์ และคนอื่นๆ (Oates and others. 1985 : 159) ทำการศึกษาเด็ก 37 คน ที่รับการรักษาในโรงพยาบาล โดยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเด็กถูกทารุณกรรมมีอายุเฉลี่ย 5.5 ปี เปรียบเทียบกับเด็กปกติ 37 คน โดยควบคุมตัวแปรด้านอายุ เพศ เชื้อชาติ โรงเรียน และระดับทางสังคม อายุเฉลี่ย 8.9 ปี ทำการสัมภาษณ์โดยใช้ Piers-Harris Self-Concept Scale เพื่อศึกษาถึงระดับความนับถือตนเอง พบว่า เด็กที่ถูกทารุณกรรมมีจำนวนเพื่อน, กิจกรรมการเล่นกับเพื่อน, ความกระตือรือร้น และความคิดที่มีต่อตนเอง (Self-concept) ต่ำกว่าเด็กปกติ จากผลการวิจัยแสดงว่า แม้การรักษาจะมุ่งที่ตัวเด็กและครอบครัวแล้วก็ตาม ก็ควรจัดให้มีโปรแกรมระยะยาว โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงทักษะในการสร้างสัมพันธ์ภาพ และเพื่อเพิ่มความนับถือตนเองแก่เด็กกลุ่มนี้ด้วย

เพททริเซีย (Patricia . 1985 : 5 -12) ได้ศึกษาปัญหาการทารุณกรรมเด็กในประเทศฮ่องกง ปี 1983-1984 พบว่า จำนวนความสัมพันธ์ของผู้กระทำทารุณเด็กเป็นมารดาร้อยละ 62.8 บิดา ร้อยละ 22.1 ญาติพี่น้อง ร้อยละ 10.7 ประเภทการทารุณเป็นทารุณทางกายร้อยละ 70.3 ถูกทอดทิ้งร้อยละ 8.2 ถูกทารุณด้านอารมณ์ร้อยละ 3.1 ทารุณทางเพศร้อยละ 0.7 และกลุ่มเด็กที่เสี่ยงต่อการถูกทารุณร้อยละ 17.7 อายุเด็กที่พบ มีตั้งแต่อายุน้อยกว่า 3 ปีจนถึงมากกว่า 15 ปี ดังนี้ อายุต่ำกว่า 3 ปี ร้อยละ 11.5 อายุ 3-5 ปี ร้อยละ 24 อายุ 6-8 ปี ร้อยละ 31.6 อายุ 9-11 ปี ร้อยละ 17.7 อายุ 12-14 ปี ร้อยละ 10 และอายุมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 5.2 เป็นเพศชายร้อยละ 55 เพศหญิงร้อยละ 45 แสดงว่า ผู้ที่กระทำทารุณเด็กส่วนใหญ่แล้ว เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กและอยู่ในครอบครัวเดียวกัน โดยเฉพาะมารดาผู้ซึ่งตามหน้าที่แล้ว ควรเป็นบุคคลที่ต้องให้การดูแลและตอบสนองเด็กได้มากที่สุด ส่วนประเภทของการทารุณนั้น พบได้ทุกประเภท และทุกอายุของเด็ก พบได้ทั้งชายและหญิงจำนวนพอ ๆ กัน

บราวน์ และคนอื่นๆ (Browne and others. 1988 : Abstract) ได้ศึกษาครอบครัวที่มีการทารุณเด็ก จำนวน 62 ครอบครัว พบว่า อายุของเด็กที่ถูกทารุณในครอบครัวอยู่ในช่วงอายุ 2 ปีแรก มารดามีอายุเฉลี่ย 26 ปี บิดาอายุเฉลี่ย 30 ปี พบว่าบุคคลที่กระทำทารุณเด็กเป็นมารดา ร้อยละ 30 บิดา ร้อยละ 21 ทั้งบิดามารดา ร้อยละ 9 ส่วนระดับความรุนแรงพบว่า รุนแรงมาก ร้อยละ 17 รุนแรงปานกลาง ร้อยละ 47 และอยู่ในขั้นเสี่ยงต่อการเกิดปัญหา ร้อยละ 36 เพศที่

ถูกทารุณเป็นเด็กชายร้อยละ 61 เด็กหญิงร้อยละ 39 ด้านเศรษฐกิจและสังคมพบว่า เป็นครอบครัวที่ไม่มีงานทำร้อยละ 32 และร้อยละ 53.5 มีฐานะยากจน

ฟรายเออร์ และคนอื่นๆ (Fryer and others. 1988 : 481-490) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบความต้องการ เจตคติและแหล่งที่มาของความรู้ในบุคลากรที่ทำงานด้านคุ้มครองสิทธิเด็ก จำนวน 301 คน จาก 33 รัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา ผลปรากฏว่า บุคลากรที่ทำงานรู้สึกไม่พึงพอใจต่อสภาพการทำงาน การคั่งค้างของงาน และความคาดหวังที่ไม่เป็นจริง พบความสัมพันธ์ของความไม่พึงพอใจสอดคล้องกับจำนวนปีของการทำงาน บุคลากรที่ทำงานส่วนใหญ่มีเจตคติว่า ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือ และมีแนวโน้มหลีกเลี่ยงในการติดต่อกับผู้ประสบปัญหา บุคลากรที่ทำงานด้านคุ้มครองสิทธิเด็กมีส่วนน้อยเท่านั้น ที่พยายามศึกษาและหาทางช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาจริง ๆ โดยค้นคว้าจากวารสารและแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ขณะเดียวกันบุคลากรเหล่านี้มีความต้องการให้จัดการฝึกอบรมเพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และความมั่นใจในการทำงานโดยสมาคมวิชาชีพ และร่วมมือประสานงานกับผู้ร่วมวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

คัฟแมน และคนอื่นๆ (Kaufman and others. 1989 : 141-147) ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจความรู้เรื่องการทารุณกรรมเด็กในบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษานักวิชาการทางการแพทย์ที่ทำงานในโรงพยาบาล ผู้ทำงานในชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จัดบริการสวัสดิการแก่เด็ก และผู้ทำงานเกี่ยวข้องด้านกฎหมาย จำนวน 86 คน ผลปรากฏว่า บุคลากรทางการแพทย์เคยได้ยินเรื่องการทารุณกรรมเด็กมากกว่าผู้ทำงานในชุมชนถึง 3 เท่า ส่วนแหล่งข้อมูลที่ทำให้มีความรู้เรื่องการทารุณกรรมเด็ก คือ วารสาร และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ร่วมงานพบเด็กที่ถูกทารุณกรรมในรอบปีที่ผ่านมาจำนวน 77 คน ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้ให้ข้อสังเกตว่า

-บุคลากรที่ทำงานในชุมชน มีความจำเป็นต้องแสวงหาความรู้เรื่องการทารุณกรรมเด็กมากขึ้น

-อุปนิสัยของปัญหาการกระทำทารุณกรรมเด็ก มีต่ำกว่าความเป็นจริง

ไดทริช และ คนอื่นๆ (Dietrich and others. 1990 : 337-340) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการให้เหตุผลของผู้กระทำทารุณกรรมต่อการทารุณกรรม โดยการสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงดูเด็กที่กระทำทารุณกรรมเด็ก และได้วิเคราะห์ทางสถิติเอาไว้ด้วยเพื่อจะช่วยให้เห็นชัดว่ามีสถานการณ์ใดบ้างที่กดดันผู้เลี้ยงดูเด็ก และมีปฏิสัมพันธ์ด้านใดบ้างที่มีผลให้เขากระทำทารุณกรรมเด็กที่เขาเคยเป็นข้ออ้าง ว่าการกระทำนั้นสมเหตุผลเพียงพอหรือไม่ ในการศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณจากคะแนนด้านต่างๆ จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์ 73 ราย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้กระทำทารุณกรรมเด็กมักเชื่อว่า การกระทำของตนมีเหตุผลเพียงพอ

เพราะเด็กฯแสดงกริยาทำหายเขา และเขาดกอยู่ในภาวะเครียดทางสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังพบว่า การกระทำทารุณกรรมเด็กนั้นเป็นปฏิกิริยาอย่างฉับพลันต่อเหตุการณ์ที่กระตุ้นหรือยั่วอารมณ์โกรธ

เบนสัน และคนอื่นๆ (Benson and others. 1991 : 57-67) ได้ศึกษาเรื่อง การรู้จักสภาพและการตอบสนองของแพทย์ต่อปัญหาการทารุณกรรมเด็ก ในเกาะไอร์แลนด์เหนือและประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นการศึกษาแบบทดลอง ใช้ประชากรไม่เฉพาะเจาะจง โดยใช้ข้อมูลในโรงพยาบาล การศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจของแพทย์ต่อกรณีดังกล่าว ได้รับอิทธิพลจากสถานะชาติพันธุ์ (สีผิวขาว-ผิวดำ) เศรษฐฐานะทางสังคม รวมทั้งระดับการได้รับบาดเจ็บของเด็ก การศึกษานี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบเพื่อทดสอบว่า ความแตกต่างทางสังคมอันมีรากฐานจากศาสนาที่ต่างกัน เช่น โปรเตสแตนต์ – คาทอลิก ในเกาะไอร์แลนด์ ก่อให้เกิดผลต่อการรู้จักสภาพและการตอบสนองต่อปัญหาการทารุณกรรมเด็กของแพทย์ในเกาะไอร์แลนด์หรือไม่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ มีแนวโน้มของการตอบสนองเพียงเล็กน้อยที่ได้รับอิทธิพลจากเศรษฐกิจฐานะและศาสนา ตลอดจนการบาดเจ็บของเด็ก และการวินิจฉัยการทารุณกรรมกับความคิดเห็นที่แสดงถึงสาเหตุของการทารุณกรรมเด็ก แพทย์ในสองประเทศมีส่วนแตกต่างกันในข้อ จำนวน และชนิดของข้อมูลที่แพทย์ต้องการทราบเกี่ยวกับเด็กที่ถูกทารุณกรรม และปัจจัยด้านสาเหตุการทารุณกรรม แต่ทั้งสองประเทศโดยทั่วไปมีความเห็นตรงกันในด้านพฤติกรรมของแพทย์ในการค้นหาข้อมูลเพื่อช่วยการวินิจฉัยการทารุณกรรม

ดูเพอร์ และคนอื่นๆ (Dhooper and others. 1991 : 37-44) ได้ศึกษาเรื่อง เจตคติของสาธารณชนต่อปัญหาเด็กถูกทารุณกรรม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ทางโทรศัพท์ จำนวน 742 คน พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 67 สมรสแล้ว ร้อยละ 20 เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง ส่วนใหญ่ร้อยละ 53 เป็นเพศหญิง ด้านการศึกษาพบว่า ร้อยละ 36 จบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 37 จบระดับมัธยมศึกษา และร้อยละ 27 จบต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 3 ใน 4 รู้ว่าตนมีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องแจ้งหรือรายงานเด็กที่สงสัยจะถูกทารุณกรรมหรือถูกทอดทิ้งให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบ ส่วน 1 ใน 3 เคยพบเหตุการณ์การทารุณกรรมหรือรู้ตัวผู้กระทำการทารุณกรรม และแจ้งหรือรายงานเด็กที่สงสัยจะถูกทารุณกรรมแก่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบ และพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทารุณกรรม ดีกว่าความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทารุณกรรม และส่วนใหญ่คิดว่าผู้ทำการทารุณกรรมเด็กนั้นอาจเป็นพวกผิดปกติ

อับราฮัมส์ และคนอื่นๆ (Abrahams and others. 1992 : 229-236) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ เจตคติ และความเชื่อของครูต่อการทารุณกรรมและการป้องกันการทารุณกรรมเด็ก ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามสำรวจความรับผิดชอบของครูในการป้องกัน การค้นหาเด็กที่ถูกทารุณกรรมและความรู้ของครูต่อปัญหาดังกล่าว โดยมีครูตอบแบบสอบถามกลับมา 568 คน คิดเป็นร้อยละ 34 โดยสุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนประถมศึกษาประจำรัฐ 40 รัฐ กระจายทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 88 เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 30-49 ปี ถึงร้อยละ 75 ส่วนใหญ่ร้อยละ 44 มีประสบการณ์การสอน 11-20 ปี ผลการศึกษาพบว่า ครูส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้ได้รับความรู้เกี่ยวกับเด็กถูกทารุณกรรม ตลอดจนการค้นหาเด็กที่สงสัยว่าถูกทารุณกรรมทั้งการรายงานและการช่วยเหลือเด็กเหล่านั้นค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถามกว่าร้อยละ 74 เคยเผชิญกับเด็กที่สงสัยว่าจะถูกทารุณกรรมในชั้นเรียนของตนมาแล้ว โดยในจำนวนครูเหล่านี้มีครูร้อยละ 90 ที่รายงานเรื่องที่ตนพบให้แก่บุคลากรในโรงเรียนทราบ เช่น อาจารย์ใหญ่ นักสังคมสงเคราะห์ หรือพยาบาล เป็นต้น และมีเพียงร้อยละ 23 เท่านั้น ที่รายงานโดยตรงต่อศูนย์บริการการป้องกันเด็ก แต่โรงเรียนกลับรายงานเด็กที่ถูกทารุณกรรมให้แก่ศูนย์บริการการป้องกันเด็กทราบเพียงร้อยละ 24 นอกจากนี้พบว่า ครูร้อยละ 65 รู้สึกว่าอุปสรรคในการรายงานเด็กที่สงสัยจะถูกทารุณกรรมนั้นมาจาก การที่ครูขาดความรู้ในการค้นหาและวินิจฉัยเด็กถูกทารุณกรรม ส่วนการสำรวจหลักสูตรการสอนเกี่ยวกับการป้องกันเด็กถูกทำร้ายร่างกายนั้น มีครูผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 65 รายงานว่าตนไม่มีหลักสูตรดังกล่าวเอาไว้สอนเด็ก และร้อยละ 97 เห็นว่า หลักสูตรดังกล่าวมีคุณค่า มีความจำเป็น และไม่ มีผลทางลบต่อเด็ก

4.2 เอกสารและงานวิจัยในประเทศ

นพพร นพเจริญกุล (2521 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สุขภาพจิตและการปรับตัวของเด็กหนึ่บ้านที่มารับการรักษา ณ โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ พบว่าสาเหตุประการหนึ่งของการหนีออกจากบ้านของเด็กมาจาก การลงโทษเยี่ยงตีเด็กอย่างรุนแรง เด็กมักถูกบิดามารดา ผู้ปกครอง ลงโทษอย่างรุนแรงเสมอ บางครั้งการลงโทษนั้นขาดเหตุผล ในจำนวนเด็กหนึ่บ้านเหล่านี้ ถูกลงโทษโดยการเยี่ยงตีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80 การเยี่ยงตีที่เด็กให้สัมภาษณ์พบว่ามีทั้งใช้ไม้เรียวธรรมดา ใช้เข็มขัด จนถึงขนาดการเตะ การด่าทอ และตบหน้า วิธีการลงโทษอีกประการหนึ่งที่พบคือ การลงโทษแล้วล่ามโซ่เด็กไว้ หรือมิฉะนั้นก็ลงโทษแล้วไล่ ออกจากบ้าน ทั้งสองแบบนี้คิดเป็นร้อยละ 20 ของเด็กทั้งหมดที่ศึกษา

อำภา เหล่าภักดี (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง มูลเหตุแห่งการกระทำผิดของผู้ต้องขังวัยหนุ่ม ผลการศึกษาพบว่าผู้ชายที่ทำการทรมาน ทำร้ายร่างกายภรรยาได้ ก็จะมีการทรมาน ทำร้ายร่างกายบุตรด้วย เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่บิดาใช้ความรุนแรงต่อมารดานั้น จะมีพัฒนาการสองแบบคือ พฤติกรรมก้าวร้าว หรือบุคลิกภาพเก็บกด และมีแนวโน้มจะหนีออกจากบ้านตั้งแต่เยาว์วัย เด็กผู้หญิงอาจถูกล่วงละเมิดเป็นโสเภณี เด็กผู้ชายอาจกลายเป็นอาชญากร เนื่องจากขาดความรักความอบอุ่น เด็กเหล่านี้จะมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่เยาว์วัย และเด็กผู้ชายก็มักจะใช้ความรุนแรงต่อไปอีกในครอบครัว

กิติพัฒน์ นนทปัทมดลย์ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการทารุณกรรม และการปล่อยปละละเลยเด็ก : แนวคิดและความตระหนักต่อปัญหาของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากนักวิชาชีพจำนวน 5 วิชาชีพ ได้แก่ แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ ครู ตำรวจ อัยการ (รวมทั้งนิติกร หนายความ และผู้พิพากษา) วิชาชีพละ 60 คน รวม 300 คน พบว่าครูมีการยอมรับว่าตนมีหน้าที่เกี่ยวข้องสูงเป็นอันดับสองรองจากตำรวจ ครูเคยได้รับแจ้งหรือขอความร่วมมือให้ช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม คิดเป็นร้อยละ 20 และเคยพบเห็นเด็กที่ถูกทารุณในรอบปีที่ผ่านมาร้อยละ 63.3 โดยทราบอย่างแน่ชัดว่า บิดามารดาเป็นผู้กระทำทารุณกรรมเด็ก ร้อยละ 43.3 ครูยอมรับว่ามีเด็กจำนวนไม่น้อยที่ครูไม่ทันนึกคิดว่าถูกทารุณกรรมร้อยละ 73.3 และมีครูที่ทราบว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายบังคับแจ้งเหตุเพียงร้อยละ 15

วรภรณ์ ดวงจันทร์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นเด็กชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางต่อปัญหาสามีทรมานทำร้ายร่างกายภรรยา : ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กชายในบ้านกรรณา พบว่า เด็กชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางบ้านกรรณา ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือบิดาและมารดาถึงแก่กรรม ในช่วงที่อาศัยอยู่นั้นส่วนใหญ่เด็กจะเห็นการทรมาน ทำร้ายร่างกายระหว่างสามีภรรยาภายในบ้าน รวมทั้งสมาชิกในครอบครัว ญาติพี่น้อง รูปแบบความรุนแรงที่บิดามารดาแสดงเมื่อมีความขัดแย้ง ได้แก่ ผลัก เหยียดตี ตะคอก ชก กระแทบ ฯลฯ และพบว่าเด็กชายเคยถูกทำร้ายร่างกายจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง โดยการ เหยียดตี ตะคอก ผลัก กระแทบ ถึงร้อยละ 69 และส่วนใหญ่เมื่อเด็กชายถูกทำร้ายร่างกายจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง จะหนีออกจากบ้านถึงร้อยละ 54 กระทำโต้ตอบด้วยการด่า หรือต่อสู้ด้วยกำลังร้อยละ 11 นิ่งร้องไห้ หรือนิ่งเฉยๆ ร้อยละ 4 เด็กชายร้อยละ 86.3 หนีออกจากบ้านไปอยู่กับผู้อื่นเสมอๆ เมื่อเด็กเผชิญปัญหาภายในครอบครัว และค่านิยมของการทรมานทำร้ายร่างกายภรรยาโดยสามี ในความคิดของเด็กชายบ้าน

กรุณาคิดว่า เป็นสิ่งปกติไม่ร้ายแรงอะไรในความคิดของเด็กชาย และคิดว่าในอนาคตอาจจะใช้ความรุนแรงด้วยการทุบตีทำร้ายร่างกายภรรยา

สุวนีย์ เกี้ยวกิ่งแก้ว (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาวะทางด้านจิตใจและความล้มเหลวในการปรับตัวของหญิงที่มีประวัติการถูกระงับทางเพศ โดยศึกษาจากผู้ป่วยหญิงที่มีประวัติการถูกระงับทางเพศจำนวน 70 ราย ที่มีอายุระหว่าง 15-35 ปี พบว่าผู้ป่วยหญิงเหล่านี้ถูกระงับทางเพศระหว่างอายุ 5-10 ปี มีจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.43 ถูกระงับทางเพศระหว่างอายุ 11-14 ปี มีจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.15 และหญิงถูกระงับทางเพศเมื่ออายุ 15-18 ปี มีจำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.42 สำหรับผู้ทำประโยชน์ทางเพศจากเด็กและหญิงเหล่านี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.57 เป็นคนรู้จักกัน ร้อยละ 34.29 เป็นญาติ ร้อยละ 27.14 เป็นผู้ที่ไม่รู้จักกันมาก่อน

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจเบื้องต้นของสถานการณ์ ความรุนแรงในครอบครัวในกรุงเทพมหานคร พบว่า หนึ่งในสี่ของการทารุณกรรมภายในครอบครัวจะเป็นการทารุณกรรมบุตรที่อายุระหว่าง 5-10 ปี ลักษณะครอบครัวที่เกิดความรุนแรงส่วนมากเป็นครอบครัวเดี่ยว การใช้ความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นการชกต่อย เตะ ตบ รองลงไปคือการใช้ไม้ของแข็งบางอย่างทุบตี โขกศีรษะด้วยของแข็ง ใช้ของแข็งปาหรือทุบใส่ นอกนั้นใช้สิ่งต่างๆรอบตัวเป็นเครื่องทำร้าย สาเหตุของความรุนแรงที่สำคัญ ได้แก่ เรื่องของอารมณ์ไม่ให้อยู่ เรื่องขู้สาว การดื่มสุรา เล่นการพนัน และบางรายมีประวัติทางจิตมาก่อน ผลงานวิจัยยังพบอีกว่า ผู้ที่ทำร้ายส่วนใหญ่มักเป็นชายมีอายุเฉลี่ย 35 ปี มีการศึกษาระดับต่ำ อาชีพรับจ้างใช้แรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่เคยทำในต่างประเทศ

วิชา มหาคุณ และ วชิรินทร์ บั๊จเจกวิญญูสกุล (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของเด็กถูกทารุณกรรม : มาตรการการป้องกันศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนที่เคยต้องคดี ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาเด็กถูกทารุณกรรมเกิดขึ้นกับทุกชนชั้น สังคม ทุกเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ผลกระทบของเด็กถูกทารุณกรรม มักจะมีปัญหาด้านความประพฤติในเวลาต่อมา และสาเหตุที่สำคัญกรณีที่เด็กถูกทารุณกรรมเนื่องมาจากความประพฤติของเด็กเอง เช่น ฝ่าฝืน ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือสาเหตุจากบิดามารดาทะเลาะวิวาทกันและพาลทุบตีกระทำทารุณกรรมเด็ก พฤติกรรมของเด็กที่ถูกทารุณกรรมพบว่าเด็กที่เคยมีประสบการณ์ถูกระงับทางเพศมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อพี่น้องหรือบุคคลที่ด้อยกว่าในครอบครัวและมีแนวโน้มจะมีพฤติกรรมชอบชกต่อยกับเพื่อนนอกบ้าน และเด็กที่ถูกทารุณกรรมจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อตนเอง ต่อสังคม และประพฤติดันเสียหายเพื่อประชดสังคมสูง ส่วน

พฤติกรรมกระทำความผิดของเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกล่วงละเมิดโดยตรงจากครอบครัว หรือกรณีที่เด็กอยู่ในครอบครัวที่บิดามารดามีปากเสียงได้เถียงกันธรรมดา หรือได้เถียงกันรุนแรง ทุกปีกันนานๆ ครั้ง หรือเกิดขึ้นทุกวัน ปรากฏว่า เด็กมีพฤติกรรมกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ที่สูงสุด คือ ร้อยละ 70

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (2533 : 64-77) ได้เสนอบทความเรื่อง ปัญหาการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกทารุณกรรม ในวารสารต่อต้านยาเสพติด ไว้ว่า ปัญหาข้อขัดข้องในการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกกระทำความทารุณกรรมทางแพ่งในประเทศไทย เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์การคุ้มครองเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางแพ่ง มาตรา 1582 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยละเอียดแล้วจะเห็นว่า หลักการดังกล่าวยังไม่อาจให้ความคุ้มครองเด็กที่ถูกกระทำความทารุณกรรมได้อย่างแท้จริง กล่าวคือ ความล่าช้าในการทำคำร้องขอถอนอำนาจปกครองจะต้องมีการประกาศให้สาธารณชนทราบ และโดยปกติศาลจะสั่งให้ประกาศทางหนังสือพิมพ์ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน ก่อนการไต่สวน สืบพยาน หากมีผู้ใดคัดค้านยิ่งทำให้ระยะเวลาการพิจารณานานออกไปอีก หากเป็นกรณีบิดาหรือมารดากระทำความทารุณกรรมบุตรผู้เยาว์ การที่จะไปร้องขอต่อศาลให้ถอนอำนาจปกครองย่อมต้องใช้เวลานานไม่ทันการ เด็กอาจจะถูกกระทำความทารุณกรรมซ้ำอีกจนอาจถึงแก่ความตายได้ และนอกจากนี้กฎหมายให้อำนาจเฉพาะบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น ที่จะเข้าไปคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกทารุณกรรม กล่าวคือ ต้องเป็นบุคคลหรือญาติที่ชอบด้วยกฎหมาย บุคคลทั่วไปหรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการสงเคราะห์เด็กหามีอำนาจเข้าไปช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำความทารุณกรรมได้ไม่

วรารักษ์ วงศ์กุลพิศาล (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบความรู้และเจตคติของพยาบาลและนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการทารุณกรรมเด็ก โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในแผนกกุมารเวชและหน่วยฉุกเฉิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 153 คน และนักศึกษาพยาบาลปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย จำนวน 172 คน พบว่า ความรู้เรื่องการทารุณกรรมเด็ก เจตคติต่อบทบาทพยาบาล เจตคติต่อด้านกฎหมายโดยส่วนรวมของนักศึกษาพยาบาลและพยาบาลวิชาชีพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเจตคติต่อบทบาททางครอบครัวและสังคมไม่พบว่าแตกต่างกัน และพยาบาลวิชาชีพมีระดับความรู้เรื่องการทารุณกรรมเด็ก เจตคติต่อบทบาททางครอบครัวและสังคม เจตคติต่อบทบาทพยาบาล และเจตคติต่อด้านกฎหมาย จำแนกตามความแตกต่างของอายุ สถานภาพสมรส การมีบุตร และประสบการณ์การทำงาน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สายนตร์ แสงวณิช (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง คดีการทารุณกรรมเด็กในเชียงใหม่ และการหารูปแบบแก้ไขและจัดการทางกฎหมาย โดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามในเรื่องการทารุณกรรมเด็ก ซึ่งได้แก่ จิตแพทย์ ตำรวจ ประชาสงเคราะห์ ผู้พิพากษาคดีเด็กและเยาวชน ผู้พิพากษาสมทบ ผู้รักษาศีลธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 12 ท่าน พบว่าการทารุณกรรมเด็กทั้งด้านร่างกายและทางเพศมีอยู่ทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากญาติพี่น้องและคนรู้จัก และเกิดขึ้นในกลุ่มประชากรที่ยากจน แนวทางการป้องกันนั้น ต้องให้ความรู้แก่บิดามารดาและเด็ก ให้รู้ถึงข้อเสียและอันตรายที่จะเกิดขึ้น สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อมีผู้กระทำผิดควรจะต้องลงโทษอย่างรุนแรง ส่วนกฎหมายที่มีอยู่ในขณะนี้ส่วนใหญ่ดีอยู่แล้ว แต่ควรมีการนำไปบังคับใช้อย่างจริงจัง และควรมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขจากสาเหตุอย่างแท้จริง การหามาตรการป้องกันน่าจะดีกว่าการแก้ไข

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2535 : 583-591) ได้ศึกษาเรื่อง การทารุณกรรมเด็กทางเพศ : รายงานผู้ป่วย 16 ราย โดยศึกษาผู้ป่วยเด็กอายุ 0-15 ปี ที่มารับการรักษาที่หน่วยจิตเวชเด็ก แผนกจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ระหว่าง พ.ศ. 2526-2534 พบว่ามีผู้ป่วย 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.36 ที่ได้รับการลงความเห็นว่าคุณาหรือสงสัยว่าคุณาทางเพศ จากการวิเคราะห์ข้อมูลในผู้ป่วย 16 ราย ที่มีประวัติแน่ชัดว่าคุณากระทำทารุณ พบว่า ผู้ป่วยทุกรายเป็นหญิง มีอายุตั้งแต่ 1 ปี 8 เดือน ถึง 14 ปี ร้อยละ 50 ถูกกระทำทารุณโดยคนในครอบครัว โดยเฉพาะบิดา 2 ใน 3 ถูกกระทำทารุณครั้งแรกเมื่ออายุระหว่าง 8-13 ปี ลักษณะของการกระทำทารุณส่วนใหญ่เป็นการร่วมเพศ (Genital Intercourse) ผู้ป่วยส่วนใหญ่มาพบแพทย์เนื่องจากปัญหาทางร่างกาย โดยที่ผู้ปกครองไม่ได้สงสัยว่ามีสาเหตุจากการถูกทารุณ จากการตรวจสภาพจิตพบว่า เกือบทุกรายมีความผิดปกติทางจิตใจที่พบบ่อยที่สุดคือ อาการซึมเศร้า แยกตัว หวาดกลัว และวิตกกังวล การวิเคราะห์ในแง่ของระบบครอบครัว พบว่า ครอบครัวของผู้ป่วยมีปัญหาทางจิตสังคมหลายประการ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ การหย่าร้าง หรือแยกทางกัน ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี และบิดามารดามีปัญหาทางอารมณ์ ปัญหาเหล่านี้ทำให้ครอบครัวไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกป้องคุ้มครองบุตรให้ปลอดภัย แม้การทารุณเด็กทางเพศจะเป็นปัญหาสุขภาพจิตที่สำคัญอันเนื่องมาจากอุบัติการณ์ที่สูงขึ้น และผลกระทบหลายประการต่อเด็ก แต่ปัญหานี้ก็สามารถแก้ไขและป้องกันได้ แพทย์มีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในการวินิจฉัยตั้งแต่แรกเริ่ม และให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม นอกจากนี้การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย การมีหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวของเด็กที่ถูก

กระทำทารุณ และการให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปจะช่วยให้ปัญหานี้ลดน้อยลง และลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นรุนแรงแก่เด็กและครอบครัวได้

วัลลภ ตั้งคนานุรักษ์ (2537 : 10-13) ได้เขียนบทความเรื่อง “เด็กถูกทารุณ” จากประสบการณ์ทำงานในมูลนิธิเด็ก ได้กล่าวว่า เด็กที่ถูกทารุณกรรมมีสาเหตุปัจจัย 4 ประการ คือ

- 1) ปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลต่อความกดดันในครอบครัว
- 2) ปัญหาทางจิตใจที่คนในครอบครัวระบายความเกลียดชัง ความโกรธไปที่เด็ก
- 3) ปัญหาทางระบบทุนนิยมที่นายจ้างต้องให้แรงงานเด็กอย่างหนักเพื่อรายได้ของตนเอง
- 4) ปัญหาจากการเลี้ยงดูเด็กด้วยเจตคติที่ผิด

ผู้เขียนได้เสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมเด็กไว้ 3 ประการ คือ

- 1) กฎหมายจะต้องเปลี่ยนแปลงที่มาเดิม ให้สอดคล้องทันต่อการป้องกันเด็กจากการถูกทารุณจากครอบครัว โรงเรียน โรงงาน และสังคม
- 2) โรงเรียนซึ่งใช้อำนาจกับเด็กจนกลายเป็นสิ่งที่ชอบธรรม ครูจะต้องตระหนักถึงผลทางจิตวิทยาในการลงโทษเด็กด้วยการตี และยังมีวิธีการอื่นอีกมากในการแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็ก
- 3) ครอบครัว บิดามารดา ควรต้องใช้ความเข้าใจและความรู้ในการเลี้ยงดูเด็ก โดยไม่ใช้อารมณ์และความรุนแรง

อรณี นมรักษ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การทารุณกรรมเด็กในครอบครัว ของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีโรงเรียนสามเสนนอก โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนโรงเรียนสามเสนนอก จำนวน 120 คน สัมภาษณ์บิดามารดา ผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 120 คน และครู จำนวน 120 คน ผลการศึกษาพบว่า การทารุณกรรมเด็กมีอยู่ในระดับรุนแรง และเกิดขึ้นในกลุ่มเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง ปัจจัยเหตุของการทารุณกรรมมีดังนี้

1. ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ปัญหาความยากจน ปัญหาการหย่าร้าง และภูมิหลังประสบการณ์การเลี้ยงดูของผู้ปกครอง
2. ปัจจัยด้านตัวเด็ก ได้แก่ เด็กดื้อและมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ชอบลักขโมย เป็นต้น
3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพที่อยู่อาศัยทั้งด้านกายภาพและสังคม ซึ่งไม่เหมาะสมต่อการเลี้ยงดูเด็ก เป็นผลให้เกิดความกดดันหรือความตึงเครียดทั้งบิดามารดาและเด็ก อีกทั้งอิทธิพลของสื่อมวลชนที่ขาดการควบคุมอย่างจริงจัง เช่น ภาพการทารุณ การเขียนตี

ซึ่งเป็นแบบอย่างให้เกิดการระบายนามณ์จากบิดามารดามาสู่บุตรได้

4. สภาพของเด็กที่ถูกทารุณกรรมแสดงออกให้เห็นได้ชัดทางกาย คือ เกิดบาดแผลและมีร่องรอยของการถูกกระทำทารุณ มีพฤติกรรมก้าวร้าว ผลการเรียนต่ำลง ไม่อยากกลับบ้าน ไม่ร่วมกิจกรรม ซึมเศร้าแยกตัวต่อต้านและไม่ไวใจใคร

5. โรงเรียนและครูมีบทบาทสำคัญที่จะใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือ ในการค้นหาบำบัดแก้ไข และฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กที่ถูกทารุณได้เป็นอย่างดี และสามารถที่จะคุ้มครองป้องกันการทารุณจากครอบครัวได้ด้วยแนวทางสัมพันธ์กับครอบครัวและหน่วยงานต่างๆ มีกระบวนการปฏิบัติการอย่างเป็นระบบของการช่วยเหลือ

6. ปัญหาการทารุณกรรมเด็กนั้น ส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ สำหรับผู้ที่กระทำทารุณกรรมต่อเด็กนั้น ส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ มีอาชีพรับจ้าง และมีภูมิหลังประสบการณ์ได้รับการเลี้ยงดูแบบทารุณมาก่อน

สุดสงวน สุธีสร (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว กรณีการประทุษร้ายทางร่างกายและทางเพศต่อเด็กในสังคมไทย โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามจากประชากรทั่วไป และการสัมภาษณ์ผู้ถูกกระทำและผู้กระทำ ความรุนแรง ผลการศึกษาจากประชากรที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โดยตรง ได้แก่เหยื่อความรุนแรง และผู้ที่เกี่ยวข้องในครอบครัว กำหนดเป็นประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 ราย จังหวัดเชียงใหม่หรือพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน 49 ราย และจังหวัดหนองคายหรือพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน 50 ราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังคงมีความคิดเห็นว่า ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องภายในครอบครัว และความรุนแรงหมายถึง การทะเลาะวิวาท การมีปากเสียง การวางอำนาจ บิดามารดา ยังคงมีกรรมสิทธิ์ในตัวบุตร แต่ไม่เห็นด้วยกับการที่บิดามารดาจะทำอะไรกับบุตรก็ได้ และบุตรมีสิทธิที่จะอธิบาย หรือพูดเมื่อเกิดความไม่เข้าใจกัน ในครอบครัว และบุตรไม่ต้องยอมทุกอย่างเพื่อตอบแทนบุญคุณบิดามารดา สำหรับเรื่องประทุษร้ายทางเพศนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยและไม่ควรเกิดขึ้นในครอบครัว การตีบุตรเพื่อสั่งสอน เพราะต้องการให้บุตรเป็นคนดีมีผู้ไม่เห็นด้วย แต่ผู้เห็นด้วยก็มีจำนวนเกือบจะเท่าๆกัน และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความเห็นในเรื่องการแก้ไขปัญหามารดาด้วยความรุนแรงด้วยการออกกฎหมายให้ครอบครัว คุ้มครองสตรี ผู้เยาว์ ประเด็นของการแก้ปัญหาอยู่ที่การออกกฎหมายและการแก้ไขตนเองของผู้ที่ชอบกระทำการรุนแรง สำหรับการศึกษาจากกรณีศึกษา ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิจัย 2 ลักษณะ คือ ศึกษาเหยื่อผู้ถูกกระทำ จำนวน 4 ราย เป็นเพศหญิงทั้งหมด อายุระหว่าง 13 – 16 ปี และศึกษาผู้กระทำผิดความผิดเอง จำนวน 5 ราย โดยผู้กระทำผิดความรุนแรง

แรงเป็นบิดา มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดี ไม่มีความอบอุ่น บิดามารดาทะเลาะกันเป็นประจำ บุตรไม่ได้รับการเลี้ยงดูหรือดูแลอย่างไม่เหมาะสม ส่วนผู้กระทำความรุนแรงนั้นทั้งหมดเป็นชาย และกระทำต่อเหยื่อที่เป็นหลาน เป็นบุตรบุญธรรม และเป็นบุคคลอื่น สาเหตุของการกระทำ คือ ปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดี และพบว่ามีการเสพสุรามึนเมา จึงได้กระทำผิด

พรฤดี นิธิรัตน์ (2540: 131-152) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการถูกระงับการทารุณกรรมของเด็กในครอบครัว : ศึกษาในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาการถูกระงับการทารุณกรรม 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการทอดทิ้งปล่อยปละละเลย และด้านเพศ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 413 คน เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า มีเด็กร้อยละ 81.8 ถูกระงับการทารุณกรรมจากผู้ปกครอง เด็กถูกระงับการทารุณกรรมด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านการทอดทิ้งปล่อยปละละเลย ร้อยละ 66.1 64.2 และ 40.4 ตามลำดับ แต่ไม่พบการถูกระงับการทารุณกรรมทางเพศ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการถูกระงับการทารุณกรรมของเด็ก คือ ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร และพฤติกรรมการเล่นการพนัน ลักษณะครอบครัว ได้แก่ ประเภทครอบครัว สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจฐานะ ลักษณะส่วนบุคคลของเด็ก ได้แก่ ความเกี่ยวพันระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง ปัจจัยด้านอื่น ๆ ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก สัมพันธภาพในครอบครัว และภาวะวิกฤตในครอบครัว ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เด็กที่มีแนวโน้มต่อการถูกระงับการทารุณกรรม คือ เด็กที่เป็นลูกเลี้ยงหรือลูกบุญธรรม เด็กที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ เด็กที่อยู่กับผู้ปกครองที่มีลักษณะ ดังนี้คือ ประกอบอาชีพใช้แรงงาน การศึกษาดำ มีลูกหลายคน และชอบเล่นการพนัน เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีลักษณะ ดังนี้คือ ครอบครัวเดี่ยว สิ่งแวดล้อม มีความแออัด เศรษฐฐานะต่ำ มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี และครอบครัวที่มีภาวะวิกฤตสูง และมีข้อเสนอแนะว่า การป้องกันการถูกระงับการทารุณกรรมของเด็ก จะต้องสนับสนุน การให้ความรู้เรื่องครอบครัวศึกษา การสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างถูกต้อง และการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองให้แก่เด็ก

สลินดา สิงห์พันธุ์ (2542 : 84-86) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติของแพทย์เพื่อการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกระงับการทารุณกรรม โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นแพทย์ที่ให้การรักษาพยาบาลเด็กที่ถูกระงับการทารุณกรรม ในโรงพยาบาลของรัฐ ขนาด 250 เตียงขึ้นไป เขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 146 คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า แพทย์ที่ให้การ

รักษาพยาบาลเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.4 เป็นกุมารแพทย์ โรงพยาบาลที่แพทย์สังกัดมีนโยบายในการคุ้มครองสิทธิเด็กเพียง ร้อยละ 70 และแพทย์ร้อยละ 80.9 มีความรู้ในการคุ้มครองสิทธิเด็กอยู่ในระดับสูง และร้อยละ 76.4 มีทัศนคติไม่แน่ใจต่อมาตรการทางกฎหมาย และร้อยละ 97.3 มีทัศนคติเห็นด้วยต่อแนวคิดที่ว่า "เด็กมีฐานะเป็นปัจเจกชน" และแพทย์ร้อยละ 88.2 มีการรับรู้บทบาทในขบวนการยุติธรรมมาก นอกจากนี้ยังพบว่า แพทย์มีการปฏิบัติเกือบทุกครั้งที่ในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ที่ถูกกระทำทารุณกรรมเพียงร้อยละ 73.7 เมื่อนำลักษณะพื้นฐานทางประชากร ความรู้ ทัศนคติ และการรับรู้บทบาท ไปหาความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ พบว่า ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการรักษาเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม นโยบายของหน่วยงาน ความรู้ และการรับรู้บทบาทของแพทย์ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

สาธิตา ธิติสุทธิ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมของเด็กที่ถูกทารุณกรรม ผลการศึกษาพบว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมแก่เด็กที่ถูกกระทำทารุณเป็นการแก้ไขปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ เพื่อให้เด็กได้ปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และสามารถกลับสู่สังคม ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากการป้องกันการกระทำทารุณเด็ก ทั้งนี้ เด็กที่ถูกกระทำทารุณทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ หรือการถูกปล่อยปละละเลย ทอดทิ้ง และการกระทำทารุณทางเพศนั้น ย่อมได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ผลกระทบต่อบุคลิกภาพ พฤติกรรมของเด็ก ขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กถูกทารุณกรรม ประกอบด้วย แยกเด็กจากผู้กระทำ หรือจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย เป็นการชั่วคราว การส่งเด็กเข้ารับการรักษายาบาลทางร่างกายและจิตใจ การประชุมทีมงานสหวิชาชีพ เพื่อกำหนดแนวทางการช่วยเหลือ การบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาเด็กโดยอาศัยเครือข่ายการทำงาน และการเตรียมความพร้อมของครอบครัว ก่อนการส่งเด็กกลับ โดยการบำบัดฟื้นฟูครอบครัว ช่วยเหลือสนับสนุนครอบครัว ให้คำแนะนำปรึกษา โดยภาพรวมวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม แก่เด็กที่ถูกทารุณกรรม คือการให้การรักษาเด็กในทุกรูปแบบ ทั้งการบำบัดรักษาทางสุขภาพกาย สุขภาพจิต การพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถเข้าใจสภาพแวดล้อมทางสังคม สามารถสื่อสารติดต่อกับผู้อื่น หรือสังคมภายนอกได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ยังพบว่า ในปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เห็นความสำคัญของการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม ดังเห็นได้จากการนำไปปฏิบัติงาน มีการทำงานเป็นทีมงานสหวิชาชีพ (Multidisciplinary Team) ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กที่ถูกทารุณกรรมได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ซึ่งผู้ศึกษาได้เสนอแนะว่าควรที่จะขยายรูปแบบการ

ทำงาน ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในต่างจังหวัด ที่ปัญหาเด็กที่ถูกทารุณกรรมมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรง สร้างเครือข่ายการทำงานลงชุมชน โรงเรียนควรมีการจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ เกิดทักษะในการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า การทารุณกรรมเด็กจากครอบครัวได้เกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพราะบิดามารดาถือว่าตนมีสิทธิอำนาจเหนือเด็ก และเนื่องจากเด็กไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้ การที่เด็กถูกทารุณกรรมบ่อยครั้งนั้น จะมีผลกระทบถึงพฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านบุคลิกภาพ และเมื่อมีครอบครัวก็จะถ่ายทอดพฤติกรรมเลวร้ายที่ตนได้รับไปสู่บุตรต่อไป ดังนั้นแนวทางหนึ่งที่จะป้องกันปัญหาดังกล่าวมิให้เกิดซ้ำซ้อน โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ใกล้ชิดเด็กรองจากบิดามารดา ผู้ปกครอง ได้แก่ ครู ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ได้คลุกคลีอยู่กับเด็ก จึงสามารถสังเกตความผิดปกติต่างๆที่เกิดขึ้นกับเด็กได้ แต่จากงานวิจัยที่ผ่านมาได้บ่งชี้ว่า โรงเรียนและครูยังปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกทารุณกรรมอย่างไม่ถูกต้อง ขาดความเข้าใจในปัญหาและการปฏิบัติ หรือเมื่อพบเด็กถูกทารุณแล้วครูยังไม่กล้าตัดสินใจช่วยเหลือ อาจเพราะเกรงกลัวอำนาจของบิดามารดา ผู้ปกครองของเด็ก ตลอดจนปัญหายุ่งยากที่จะติดตามมาในภายหลัง ดังนั้นหากครูมีความเข้าใจและตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการป้องกันเด็กจากการถูกทารุณกรรม ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว ย่อมจะเป็นหนทางที่จะช่วยเสริมสร้างประเทศชาติให้น่าอยู่ ช่วยลดปัญหาสังคมต่างๆในปัจจุบันและที่จะติดตามมา ด้วยสิ่ง que เด็กได้รับในวันนี้จะเป็นภาพสะท้อนอนาคตของชาติได้เป็นอย่างดี

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับเจตคติ

การศึกษาเรื่องเจตคติเป็นการศึกษาพฤติกรรมระดับบุคคล (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2529 : 4) เจตคติของบุคคลเรานั้นมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ด้วยการศึกษาอบรมสั่งสอน และสิ่งแวดล้อม ความเจริญทางการศึกษา การคมนาคมติดต่อมีผลให้เจตคติของคนเปลี่ยนแปลงไปได้เป็นอันมาก ทั้งนี้เพราะบุคคลมีโอกาสสังสรรค์และแลกเปลี่ยนตลอดจนเลียนแบบความคิดเห็นกันได้มาก วัฒนธรรมมีการผสมผสานกันมากเท่าใดก็ยิ่งจะทำให้เจตคติของคนเปลี่ยนแปลงไปได้มากเท่านั้น คนที่ขาดการติดต่อกับบุคคลอื่น ดำรงชีวิตอยู่ตามลำพัง เจตคติจะไม่เปลี่ยนแปลง แต่คนที่โลดแล่นไปตามสังคมอย่างกว้างขวางเข้ากลุ่มเข้าพวก หรือเป็นสมาชิกของสมาคมมากแห่งเจตคติจะเปลี่ยนแปลงได้มากเพราะการคบค้าสมาคมติดต่อสังสรรค์โอกาสที่จะมีการถ่ายทอดหรือเลียนแบบความคิดเห็นนั้นเป็นไปได้ง่าย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ทำให้คนมองเห็นโลก

กว้างขึ้น ความรู้สึกเก่าที่ได้รับมาจากครอบครัวหรือที่พบเห็นด้วยตนเองในวัยเด็ก เมื่อกาลเวลาผ่านไปนานๆเข้า ความรู้สึกเฉพาะของตัวนั้นคนส่วนใหญ่อาจไม่เห็นด้วยก็ได้ จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนเจตคติของตนให้สอดคล้องกับสังคมที่ตนเป็นสมาชิก มิฉะนั้นตนจะอยู่ร่วมกับเขาไม่ได้ (อุทัย หิรัญโต. 2529 : 81 – 82) และการที่จะเข้าใจพฤติกรรมของแต่ละบุคคลนั้นควรเริ่มต้นศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (หลุย จำปาเทศ. 2532 : 2) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลมาศึกษา แต่เนื่องจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการหาพฤติกรรมเด็กมีอยู่น้อยมาก การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงต้องอาศัยเทียบเคียงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเสนอเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

5.1 เอกสารและงานวิจัยต่างประเทศ

ลีวินท์ (Levin. 1983 : 14 – 20) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ของครู เจตคติ และการรายงานเด็กที่ถูกทารุณกรรมและทอดทิ้ง พบว่า ครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมีเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็กและทอดทิ้งเด็กแตกต่างกัน

ฟรายเออร์ และคนอื่นๆ (Fryer and others. 1988 : 481 – 490) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบความต้องการ เจตคติ และแหล่งที่มาของความรู้ในบุคลากรที่ทำงานด้านคุ้มครองสิทธิเด็ก จำนวน 301 คน จาก 33 รัฐ ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า จำนวนปีของการทำงานสัมพันธ์กับเจตคติต่อการทำงานด้านคุ้มครองสิทธิเด็ก

5.2 เอกสารและงานวิจัยในประเทศ

พูลผล สุวรรณพัฒน์ (2516 : 55) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงจารีตประเพณีเกี่ยวกับครอบครัวและการสมรสในเขตเทศบาลจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันจะเห็นความสำคัญของเรื่องความสัมพันธ์ของชายและหญิงและเรื่องเพศศึกษาต่างกัน โดยผู้มีการศึกษาสูงกว่าจะเห็นความสำคัญของเรื่องดังกล่าวมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า

บุบผา สีลาบรรพ์ (2518 : 29) ได้ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงค่านิยมของนิสิตครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 180 คน พบว่า นิสิตที่มีระดับอายุมากกว่ามีค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงแตกต่างกันจากนิสิตที่มีระดับอายุน้อยกว่า

ณรงค์ ศรีสนิท (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความรู้และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลาง พบว่า นักศึกษาชายมีเจตคติในทางบวกมากกว่านักศึกษาหญิง นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครมีเจตคติทางบวกมากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาจากภาคอื่นๆ

เรณู เจริญศรี (2525 : 41) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของนักเรียนอาชีวศึกษาปีที่ 3 ในเขต กรุงเทพมหานครเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทักษะคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จรัญญา นิตยสุวรรณ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของนักวิชาการต่อปัญหาการทารุณกรรมเด็กในสังคมไทย โดยศึกษาในนักวิชาการจำนวน 127 คน พบว่า นักวิชาการเพศหญิงจำนวน 95 คน ที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีสถานภาพการสมรส สมรส และมีบุตร มีทัศนคติต่อปัญหาการทารุณกรรมเด็กไปในแนวทางเดียวกันที่จะให้มีการคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็ก

ธนา นิลชัยโกวิท และคนอื่นๆ (2539 : 193) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาสุขภาพจิตของประชาชนเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับปัญหาสุขภาพจิตของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พรฤดี นิธิรัตน์ (2540 : 141 – 145) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการถูกระทำทารุณกรรมของเด็กในครอบครัว พบว่า ผู้ปกครองเพศหญิงและเพศชายกระทำทารุณกรรมต่อเด็กไม่แตกต่างกัน ส่วนลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร และพฤติกรรมการเล่นการพนัน สัมพันธ์กับการกระทำทารุณกรรมเด็กในครอบครัว

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับบทบาท

ครูมีบทบาทในการดูแลนักเรียนทั้งในด้านการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ประสบปัญหา รวมทั้งครูควรจะต้องกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสม ซึ่งครูจะแสดงบทบาทในการดูแลเด็กนักเรียนทั้งในด้านการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมได้ดีหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลหรือปัจจัยพื้นฐานหลายประการ โอเรม (สุริศา ล่ำมช้าง. และไปรงภา อัครชิโนเรศ. 2541 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Orem. 1991) กล่าวว่าปัจจัยพื้นฐานนั้นเป็นปัจจัยเฉพาะที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการดูแลตนเองและความต้องการการดูแลตนเองทั้งหมด นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับความสามารถในการดูแลตนเอง และความ ต้องการการดูแลตนเองไม่ได้เป็นแบบเชิงเหตุเชิงผล แต่เป็นการอธิบายว่า การพิจารณาความสามารถในการดูแลตนเองและความต้องการการดูแลตนเองทั้งหมด จะต้องคำนึงถึงปัจจัยพื้นฐานต่างๆร่วมด้วย เช่น อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และประสบการณ์ที่สำคัญในชีวิต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยส่วนบุคคลมาศึกษา แต่เนื่องจากการวิจัยเกี่ยวข้องกับการทารุณ

กรรมเด็กมีอยู่น้อยมาก การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงต้องอาศัยเทียบเคียงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเสนอเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

6.1 เอกสารและงานวิจัยต่างประเทศ

ลิวินท์ (Levin. 1983 : 14 – 20) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ของครู เจตคติ และการรายงานเด็กที่ถูกทารุณกรรมและทอดทิ้ง พบว่า ครูที่มีอายุมากจะแสดงบทบาทในการรายงานเด็กที่ถูกทารุณกรรมและทอดทิ้งสูง และครูที่มีภูมิฐานะต่างกันมีบทบาทในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมแตกต่างกัน

วิลเลียม (Williams. 1993 : 3633) ได้ศึกษาในกลุ่มลูกจ้างและผู้บริหาร จำนวน 336 คน พบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานที่แตกต่างกัน จะมีการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2 เอกสารและงานวิจัยในประเทศ

อรุณ ศรีวรรณชาติ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ขวัญของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 225 คน ที่มีอายุมาก (45 ปีขึ้นไป) มีการปฏิบัติงานด้านบริหารสูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อย (ต่ำกว่า 45 ปี)

ชินวรรณ บุญยเกียรติ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในกลุ่มครูและผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 735 คน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วันเพ็ญ ตั้งสะสม (2532 : 118) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสถานพยาบาลส่วนบุคคล ความสามารถในการปฏิบัติงาน และภาวะผู้นำที่มีต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของหัวหน้าสถานีอนามัย พบว่า สถานภาพสมรสมีผลในการจำแนกผลการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของหัวหน้าสถานีอนามัย ผู้ที่มีสถานภาพโสดทำงานได้ดีกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสอื่น

สมชาย อำพันทอง (2532 : 99) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศ ภูมิฐานะ และประสบการณ์ ต่างกัน มีระดับพฤติกรรมที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปลายมาศ ขุนภักดี (2533 : 75) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป พบว่า อายุของหัวหน้าฝ่าย

เวชกรรมสังคมโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงาน

สุเมธ ทิพย์ชาติ (2533 : 74 – 76) ได้ศึกษาการปฏิบัติงาน การรับรู้บทบาท การให้บริการสาธารณสุขของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย พบว่า จำนวนบุตรในความอุปการะมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการให้บริการสาธารณสุข

สุทธาทิพย์ หวังสีศิริเพชร (2535 : 84) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของพยาบาลวิชาชีพ หัวหน้าฝ่ายเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลสวนกุหลาบภาคกระทรวงสาธารณสุข พบว่า อายุของพยาบาลวิชาชีพในฝ่ายเวชกรรมสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานด้านนิเทศ

ดรุณี คุณศรี (2541 : 138) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานค้นหาผู้ป่วยวัณโรคของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานค้นหาผู้ป่วยวัณโรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เฉลิมขวัญ ศรีสุวรรณ (2541 : 138) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของผู้ขับขี่จักรยานยนต์ที่ได้รับบาดเจ็บ ณ ห้องฉุกเฉินและอุบัติเหตุโรงพยาบาลตำรวจ พบว่า ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุไม่แตกต่างกัน

สุธิตา ลุ่มช้าง และโปรงนภา อัครชินเวศ (2541 : 53 – 55) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการดูแลเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี พบว่า ปัจจัยด้านผู้ปกครอง ได้แก่ ระดับการศึกษา และรายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทของผู้ปกครองในการดูแลเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุ สถานภาพสมรส อาชีพ มีความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้ปกครองในการดูแลเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สลินดา สิงห์พันธุ์ (2542 : 78 – 86) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติของแพทย์เพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม พบว่า คุณลักษณะพื้นฐานของแพทย์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม ส่วนตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ตัวแปรที่มีลักษณะเด่นที่มีผลต่อเจตคติและบทบาทที่น่าจะนำมาศึกษา โดยอาศัยเทียบเคียงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเสนอเป็นแนวทางในการวิจัย เพื่อ

ให้ได้ข้อสรุปด้านเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษา มีดังนี้

1. เพศ การศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า เพศชายมีเจตคติและบทบาทมากกว่าเพศหญิง หรือเพศหญิงมีเจตคติและบทบาทมากกว่าเพศชายนั้น มีผลการศึกษาเท่าๆกัน ดังนั้น เพศจึงไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่ามีผลต่อเจตคติและบทบาทหรือไม่
2. อายุ การศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า อายุมีผลต่อเจตคติและบทบาท แต่มีการศึกษาบางส่วนระบุว่า อายุไม่มีผลต่อเจตคติและบทบาท ดังนั้น จึงไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่า อายุมีผลต่อเจตคติและบทบาทหรือไม่
3. สถานภาพสมรส การศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า สถานภาพสมรสมีผลต่อเจตคติและบทบาท และพบว่าสถานภาพสมรสไม่มีผลต่อเจตคติและบทบาท มีผลการศึกษาเท่าๆกัน ดังนั้น สถานภาพสมรสจึงไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่ามีผลต่อเจตคติและบทบาทหรือไม่ เช่นเดียวกับเพศและอายุ
4. จำนวนบุตร การศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า จำนวนบุตรมีผลต่อเจตคติและบทบาท และมีการศึกษาบางส่วนระบุว่า จำนวนบุตรไม่มีผลต่อเจตคติและบทบาท มีผลการศึกษาเท่าๆกัน ดังนั้น จึงไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่า จำนวนบุตร มีผลต่อเจตคติและบทบาทหรือไม่
5. ภูมิลำเนา การศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า ภูมิลำเนาไม่ผลต่อเจตคติ แต่ก็ยังมีการศึกษาอื่นๆพบว่า ภูมิลำเนาไม่มีผลต่อเจตคติ แต่ในส่วนของภูมิลำเนาไม่ผลต่อบทบาทหรือไม่ นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าพบแต่ ภูมิลำเนาไม่ผลต่อบทบาทเท่านั้น ส่วนการศึกษาว่าภูมิลำเนาไม่ผลต่อบทบาทนั้น ผู้วิจัยยังไม่พบรายงานการศึกษาดังกล่าว
6. วุฒิการศึกษา การศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า วุฒิการศึกษามีผลต่อเจตคติและบทบาท แต่ก็ยังมีการศึกษาบางส่วนพบว่า วุฒิการศึกษาไม่มีผลต่อเจตคติและบทบาท ดังนั้น วุฒิการศึกษาจึงไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่ามีผลต่อเจตคติและบทบาทหรือไม่
7. ประสบการณ์ในการสอน การศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า ประสบการณ์ในการสอนมีผลต่อเจตคติและบทบาท และพบว่าประสบการณ์ในการสอนไม่มีผลต่อเจตคติและบทบาท มีผลการศึกษาเท่าๆกัน ดังนั้น ประสบการณ์ในการสอนจึงยังไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่า มีผลต่อเจตคติและบทบาทหรือไม่
8. ตำแหน่งหน้าที่ การศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า ตำแหน่งหน้าที่มีผลต่อเจตคติและพบว่า

ตำแหน่งหน้าที่ไม่มีผลต่อเจตคติ มีผลการศึกษาเท่าๆกัน แต่ในส่วนของตำแหน่งหน้าที่มีผลต่อบทบาทหรือไม่ นั่นเท่าที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าพบแต่ตำแหน่งหน้าที่มีผลต่อบทบาท ส่วนตำแหน่งหน้าที่ไม่มีผลต่อบทบาทนั้น ผู้วิจัยยังไม่พบรายงานการศึกษาดังกล่าว

อาจสรุปได้ว่า ตัวแปรเพียงตัวแปรเดียวไม่อาจชี้ให้เห็นว่า มีเจตคติและบทบาทที่แตกต่างกันได้อย่างชัดเจน จึงควรศึกษาร่วมกันระหว่างตัวแปรอื่นๆ ซึ่งอาจทำให้พบผลแตกต่างที่ชัดเจน ดังนั้นตัวแปรด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิฐานะ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่ จึงเป็นตัวแปรที่น่าสนใจที่จะศึกษาในกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่จะเป็นข้อมูลแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการดูแลช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม อีกทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการทารุณกรรมเด็ก ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิฐานะเดิม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่ มีความสัมพันธ์กับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครูประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศหญิงและเพศชาย จำนวน 12,727 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครูประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2543 ทั้งเพศหญิงและเพศชาย จำนวน 405 คน โดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2540 : 71 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1973:725) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ยามานะ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 388 คน
2. สุ่มตัวอย่างเขตที่ตั้งโรงเรียน ซึ่งมีทั้งหมด 50 เขต ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างเขตที่ตั้งโรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2540 : 77) โดยวิธีจับสลากมาร้อยละ 25 ได้จำนวนเขตที่ตั้งโรงเรียนเท่ากับ 13 เขต
3. สุ่มตัวอย่างจำนวนโรงเรียน จากแต่ละเขตที่ตั้งโรงเรียน 13 เขต ที่สุ่มได้ ผู้วิจัยสุ่มเลือกโรงเรียนโดยวิธีจับสลากมา ร้อยละ 25 ได้จำนวนโรงเรียนประมาณ 32 โรงเรียน จากจำนวนทั้งหมด 111 โรงเรียน
4. สุ่มตัวอย่างครู จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 32 โรงเรียน ตามสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามานะ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จะได้ครูเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 405 คน รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน เขตที่ตั้งโรงเรียน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียนและเขตที่ตั้งโรงเรียน

ลำดับที่	โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่ตั้ง	จำนวนครู (ประชากร)	จำนวนครู (กลุ่มตัวอย่าง)
1.	เขตพระนคร		
	วัดมกุฏกษัตริยาราม	24	8
	วัดพระเชตุพน	11	3
	ราชบพิธ	26	8
2.	เขตดุสิต		
	วัดราชผาติการาม	13	4
	สุโขทัย	35	11
	วัดธรรมมาภิรตาราม	34	11
3.	เขตบางซื่อ		
	วัดสร้อยทอง	44	14
	วัดมัชฌันติกการาม	37	12
4.	เขตจตุจักร		
	วัดเทวสุนทร	33	11
	รัตนโกสินทร์สมโภช	33	11
5.	เขตบางกะปิ		
	วัดเทพศิลา	79	26
	สุเหร่าวังใหญ่	13	4
	บ้านบางกะปิ	167	55
6.	เขตคลองสาน		
	วัดสุทธาราม	36	12
	วัดทองธรรมชาติ	18	6
7.	เขตจอมทอง		
	วัดศาลาครืน	19	6
	วัดสี่สุก	58	19
	วัดยายร่ม	34	11

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่ตั้ง	จำนวนครู (ประชากร)	จำนวนครู (กลุ่มตัวอย่าง)
8.	เขตดลิ่งชัน วัดชัยพฤกษ์มาลา ชุมทางดลิ่งชัน วัดอินทราวาส วัดช่างเหล็ก	37 24 18 19	12 8 6 6
9.	เขตราษฎร์บูรณะ วัดบางปะกอก วัดแจรงร้อน	82 39	27 13
10.	เขตห้วยขวาง พระราม ๙ กาญจนาภิเษก	31	10
11.	เขตหลักสี่ ทุ่งสองห้อง เคหะทุ่งสองห้องวิทยา 2	23 36	7 12
12.	เขตบางแค วัดพรหมสุวรรณสามัคคี วัดราษฎร์บำรุง หมู่บ้านเศรษฐกิจ	44 70 48	14 23 16
13.	เขตบางบอน บ้านนายเหวียน วัดบางบอน	22 36	7 12
รวม	32 โรงเรียน	1,243 คน	405 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ เจตคติต่อการ
 ทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม ประกอบด้วย
 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

1.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และ ตำแหน่งหน้าที่

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามชนิดเติมข้อความให้ สมบูรณ์และ ชนิดเลือกตอบมีทั้งหมด 7 ข้อ

1.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลที่ สร้างขึ้นนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ และรองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง คุณหญิง สำหรับ จิตตินันท์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () และเติมข้อความลงในช่องว่าง..... ซึ่งตรงกับ ลักษณะเฉพาะของท่าน ตามความเป็นจริงในปัจจุบันให้ครบถ้วน

1. เพศ

() หญิง

() ชาย

2. อายุ ปี

3. สถานภาพสมรส

() โสด

() สมรส () มีบุตร.....คน () ไม่มีบุตร

- () ม่าย () มีบุตร.....คน () ไม่มีบุตร
 () หย่าร้าง () มีบุตร.....คน () ไม่มีบุตร
 () แยกกันอยู่ () มีบุตร.....คน () ไม่มีบุตร
4. ภูมิลำเนาเดิม
5. วุฒิการศึกษา
 () ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี
 () ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 () ระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า
6. ประสบการณ์ในการสอน
 () ประสบการณ์ 1-5 ปี
 () ประสบการณ์ 6-10 ปี
 () ประสบการณ์ 11-20 ปี
 () ประสบการณ์ 20 ปีขึ้นไป
7. ตำแหน่งหน้าที่
 () ครูประจำชั้น
 () ครูอื่นๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก

2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

2.1.1 ศึกษาานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก

2.1.2 ศึกษาแบบสอบถามวัดเจตคติของครูที่มีต่อการทารุณกรรมเด็กตามแนวคิดของ ลีวินท์ (Levin. 1983)

2.1.3 สร้างแบบสอบถามเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็กให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 69 ข้อ

2.2 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.2.1 แสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และรองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง คุณหญิง สำหรับ

จิตตินันท์ ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้จากข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับ คำนียามศัพท์เฉพาะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.2.2 หาความเชื่อมั่น นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงประจักษ์และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 40 ข้อ ไปทดลองใช้ กับครูในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย โรงเรียนบดินทรเดชา บางกรวย โรงเรียนวัดชลอ โรงเรียนวัดโชติการาม โรงเรียนวัดผาง โรงเรียนวัดประสาธ และโรงเรียนปากเกร็ด จำนวน 100 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่ม ตัวอย่าง จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับจากคะแนน สูงสุดมาถึงคะแนนต่ำสุด แล้วคัดครู 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ จากนั้น จึงนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t -test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามเจตคติต่อการ ทารุณกรรมเด็ก จำนวน 30 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.75 – 11.07

2.2.3 คำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติต่อการทารุณกรรม เด็ก เฉพาะ 30 ข้อ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha – Coefficient) (พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 125) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติต่อ การทารุณกรรมเด็กเท่ากับ 0.8463 ซึ่งมีค่าสูงเพียงพอที่จะนำแบบสอบถามนี้มาใช้ในการศึกษา ค้นคว้าได้

2.2.4 ลักษณะของแบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก เป็น แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อจะได้ทราบความคิดเห็น ความเข้าใจของครูที่มีต่อการ ทารุณกรรมเด็ก เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด
เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นบางส่วน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด

ตัวอย่างแบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก

คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ และใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด
เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นบางส่วน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0.	<u>เจตคติ</u> การที่เด็กถูกทารุณกรรมซ้ำๆ จะมีผลกระทบต่อพัฒนา การของเด็ก.....					
0.	เพราะเด็กยังเยาว์วัย ไม่เข้าใจ ในเหตุผล จึงจำเป็นต้อง ดุดำ และลงโทษ เมื่อเด็ก กระทำผิด.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังต่อไปนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังต่อไปนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน

ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังต่อไปนี้			
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.49 ถือว่า มีเจตคติเห็นด้วยกับการทารุณกรรมเด็ก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 ถือว่า มีเจตคติก่อนข้างไม่เห็นด้วยกับการทารุณกรรมเด็ก

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 5.00 ถือว่า มีเจตคติไม่เห็นด้วยกับการทารุณกรรมเด็ก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

3.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

3.1.1 ศึกษาานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

3.1.2 ศึกษาแบบสอบถามวัดบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมตามแนวคิดของ อับราฮัมส์ เคซี และดาโร (Abraham, Casey, and Daro :1992)

3.1.3 สร้างแบบสอบถามบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 38 ข้อ

3.2 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

3.2.1 แสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ และรองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง คุณหญิง สำนหิ จิตตินันท์ ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้จากข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.2.2 หาความเชื่อมั่น นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 37 ข้อ ไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย โรงเรียนบดินทรเดชา บางกรวย โรงเรียนวัดชลอ โรงเรียนวัดโชติการาม โรงเรียนวัดฝาง โรงเรียนวัดประสาธ และโรงเรียนปากเกร็ด จำนวน 100 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดมาถึงคะแนนต่ำสุด แล้วคัดครู 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t -test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม จำนวน 30 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.75 – 9.72

3.2.3 คำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม เฉพาะ 30 ข้อ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha – Coefficient) (พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 125) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมเท่ากับ 0.9282 ซึ่งมีค่าสูงเพียงพอที่จะนำแบบสอบถามนี้มาใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้

3.2.4 ลักษณะของแบบสอบถามบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อจะได้ทราบการแสดงบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่

ปฏิบัติเป็นประจำ	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของท่านที่ปฏิบัติเป็นประจำ
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของท่านที่ปฏิบัติบ่อยครั้ง
ปฏิบัติบางครั้ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของท่านที่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
ปฏิบัติน้อยครั้ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของท่านที่ปฏิบัติน้อยครั้ง
ไม่เคยปฏิบัติเลย	หมายถึง ข้อความนั้นเป็นพฤติกรรมที่ท่านไม่เคยปฏิบัติเลย

ตัวอย่างแบบสอบถามบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของท่าน ขอให้ท่านพิจารณาว่าข้อความนั้นเป็น

จริงหรือตรงกับพฤติกรรมที่ท่าน ควรปฏิบัติ หรือ ได้ปฏิบัติอยู่ มากน้อยเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ต้องการเพียงข้อละเครื่องหมายเดียว ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของท่านที่ปฏิบัติเป็นประจำ
 ปฏิบัติบ่อยครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของท่านที่ปฏิบัติบ่อยครั้ง
 ปฏิบัติบางครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของท่านที่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
 ปฏิบัติน้อยครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของท่านที่ปฏิบัติน้อยครั้ง
 ไม่เคยปฏิบัติเลย หมายถึง ข้อความนั้นเป็นพฤติกรรมที่ท่านไม่เคยปฏิบัติเลย

ลำดับ	ข้อความ	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติบางครั้ง	ปฏิบัติ น้อยครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติเลย
0.	<u>บทบาท</u> เด็กในความรับผิดชอบของ ครูขาดเรียนหลายวัน ครู ควรหาสาเหตุการขาดเรียน นั้น					
0.	เมื่อเด็กทำผิดขั้นร้ายแรง ครูควรลงโทษเด็กด้วยการ ตี					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังต่อไปนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังต่อไปนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	ให้	5	คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติน้อยครั้ง	ให้	2	คะแนน

ไม่เคยปฏิบัติเลย	ให้	1	คะแนน
2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังต่อไปนี้			
ปฏิบัติเป็นประจำ	ให้	1	คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติน้อยครั้ง	ให้	4	คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	ให้	5	คะแนน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.49 ถือว่า แสดงบทบาทน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 ถือว่า แสดงบทบาทปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 5.00 ถือว่า แสดงบทบาทมาก

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินงานเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ขอนหนังสือส่งจากผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาเขตทุกเขต แล้วขอนหนังสือส่งจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาเขตทุกเขต ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร แต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แจกแบบสอบถามให้ครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องที่ละฉบับ คัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

วิธีจัดการกับข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยสังคมศาสตร์ SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้การคำนวณ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ข้อมูลด้านเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทของครูในการป้องกัน และช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม แจกแจงเป็น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์การตัดสินระดับคะแนนเฉลี่ย ได้รับความเห็นชอบจาก อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางกุมารจิตเวช

เกณฑ์กำหนดระดับเจตคติ แบ่งเป็น 3 ระดับ

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.49 ถือว่า มีเจตคติเห็นด้วยกับการทารุณกรรมเด็ก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 ถือว่า มีเจตคติค่อนข้างไม่เห็นด้วยกับการทารุณกรรมเด็ก

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 5.00 ถือว่า มีเจตคติไม่เห็นด้วยกับการทารุณกรรมเด็ก

เกณฑ์กำหนดระดับบทบาท แบ่งเป็น 3 ระดับ

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.49 ถือว่า แสดงบทบาทน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 ถือว่า แสดงบทบาทปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 5.00 ถือว่า แสดงบทบาทมาก

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติพื้นฐาน

3.1.1 ค่าร้อยละ

3.1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)

3.1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

3.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.1 การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของแบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็กและบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม แล้วทดสอบด้วยสถิติค่าที่ t -test (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 132)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ	t	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาของการแจกแจงแบบที
	$\bar{X}_H$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน ค่าคะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน ค่าคะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มสูงหรือต่ำซึ่งมีจำนวนเท่ากัน

3.2.3 การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบัค (Cronbach's Alpha - Coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 125)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน ค่าผลรวมคะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน ค่าคะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับเจตคติของ

ครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

3.3.2 วิเคราะห์หาค่าทำนายความสำคัญสัมพัทธ์และสหสัมพันธ์พหุคูณของ ตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอ
สัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายต่างๆ ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
P	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ
R	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
Beta	แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์
X_1	แทน เพศ
X_2	แทน อายุ
X_3	แทน สถานภาพสมรส
X_4	แทน ภูมิลำเนาเดิม
X_5	แทน จำนวนบุตร
X_6	แทน วุฒิการศึกษา
X_7	แทน ประสบการณ์ในการสอน
X_8	แทน ตำแหน่งหน้าที่
Y_1	แทน เจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก
Y_2	แทน บทบาทของครูในการป้องกัน และช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้การคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้สถิติคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
4. วิเคราะห์หาค่าทำนายความสำคัญสัมพัทธ์และสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าเสนอเป็น 5 ตอน ตามลำดับดังนี้

- ตอนที่ 1. จำนวนและร้อยละของครูโรงเรียนประถมศึกษา
- ตอนที่ 2. ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก
- ตอนที่ 3. ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษา
- ตอนที่ 4. ผลการศึกษาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม
- ตอนที่ 5. ผลการวิเคราะห์หาค่าทำนายความสำคัญสัมพัทธ์และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1. จำนวนและร้อยละของครูโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามตัวแปร

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ได้จากครูโรงเรียนประถมศึกษา มาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของครูโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ

สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	หญิง	326	80.5
	ชาย	79	19.5
	รวม	405	100.0
2. อายุ (ปี)	ต่ำกว่า 30	62	15.3
	31 – 40	81	20.0
	41 – 50	163	40.2
	50 ขึ้นไป	99	24.4
	รวม	405	100.0
3. สถานภาพสมรส	มีครอบครัว	252	62.2
	อื่นๆ	153	37.8
	รวม	405	100.0

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
4. จำนวนบุตร (คน)	ไม่มีบุตร	149	36.8
	มีบุตร 1	85	21.0
	มีบุตร 2	129	31.9
	มีบุตรมากกว่า 2	42	10.4
	รวม	405	100.0
5. ภูมิลำเนาเดิม	กรุงเทพมหานคร	165	40.7
	อื่นๆ	240	59.3
	รวม	405	100.0
6. วุฒิการศึกษา	ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	24	5.9
	ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	362	89.4
	ระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า	19	4.7
	รวม	405	100.0
7. ประสบการณ์ใน การสอน (ปี)	1 – 5	75	18.5
	6 – 10	27	6.7
	11 – 20	105	25.9
	20 ขึ้นไป	198	48.9
	รวม	405	100.0
8. ตำแหน่งหน้าที่	ครูประจำชั้น	300	74.1
	ครูอื่นๆ	105	25.9
	รวม	405	100.0

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.5 มีอายุ ระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมา อายุ มากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.4 เมื่อจำแนกตามสถานภาพการสมรส พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส มีครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 62.2 โดยมีบุตร 2 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ใน กรุงเทพมหานคร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.7 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 89.4 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการสอน 20 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 48.9 รองลงมาคือ ประสบการณ์ 11 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.9 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ มีตำแหน่งหน้าที่ เป็น ครูประจำชั้น ถึงร้อยละ 74.1

ตอนที่ 2. ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติของครูต่อการทำธุรกรรม

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทำธุรกรรม เด็ก เป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ การทำธุรกรรมทางร่างกาย การทำธุรกรรมทางจิตใจ และการละเมิดสิทธิทางเพศ มาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติของครูต่อการทำธุรกรรมทาง

ร่างกาย การทำธุรกรรมทางจิตใจ และการละเมิดสิทธิทางเพศ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติต่อการทรมานทางร่างกาย การทรมานทางจิตใจ และการละเมิดสิทธิทางเพศ

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ	การทรมานทางร่างกาย		การทรมานทางจิตใจ		การละเมิดสิทธิทางเพศ	
				$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
1. เพศ	หญิง	326	80.5	3.9052	.3441	3.6288	.4976	4.0261	.5446
	ชาย	79	19.5	3.8772	.3295	3.6941	.4706	4.0475	.5065
	รวม	405	100.0	3.8998	.3400	3.6416	.5970	4.0302	.5369
2. อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	62	15.3	3.8992	.3596	3.5296	.5682	4.0040	.5645
	31 - 40	81	20.0	3.9870	.3637	3.7593	.5151	4.1790	.4829
	41 - 50	163	40.2	3.9028	.3073	3.6595	.4715	4.0598	.5255
	50 ขึ้นไป	99	24.4	3.8237	.3461	3.5859	.4613	3.8763	.5468
	รวม	405	100.0	3.8998	.3400	3.6416	.4976	4.0302	.5369
3. สถานภาพสมรส	มีครอบครัว	252	62.2	3.8875	.3329	3.6344	.4886	4.0109	.5422
	อื่นๆ	153	37.8	3.9199	.3515	3.6525	.5137	4.0621	.5282
	รวม	405	100.0	3.8998	.3400	3.6416	.4976	4.0302	.5369
4. จำนวนบุตร (คน)	ไม่มีบุตร	149	36.8	3.9060	.3527	3.6499	.5151	4.0923	.5161
	มีบุตร 1	85	21.0	3.8941	.2893	3.6020	.4273	3.9647	.5277
	มีบุตร 2	129	31.9	3.9163	.3324	3.6718	.5141	4.0349	.5623
	มีบุตรมากกว่า 2	46	10.4	3.8381	.4107	3.5992	.5245	3.9286	.5361
	รวม	405	100.0	3.8998	.3400	3.6416	.4976	4.0302	.5369

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ	การพหุคูณกรรมทางร่างกาย		การพหุคูณกรรมทางจิตใจ		การละเมิดสิทธิทางเพศ	
				$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
5. ภูมิฐานะเดิม	กรุงเทพฯ	165	40.7	3.9118	.3207	3.6859	.4614	4.0515	.5102
	อื่นๆ	240	59.3	3.8915	.3531	3.6111	.5199	4.0156	.5550
	รวม	405	100.0	3.8998	.3400	3.6416	.4976	4.0302	.5369
6. วุฒิการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	24	5.9	3.8542	.3638	3.8125	.5209	3.08542	.5848
	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	362	89.4	3.8972	.3438	3.6169	.4964	4.0359	.5371
	ปริญญาโทหรือสูงกว่า	19	4.7	4.0053	.1992	3.8947	.3897	4.1447	.4355
	รวม	405	100.0	3.8998	.3400	3.6416	.4976	4.0302	.5369
7. ประสบการณ์สอน (ปี)	1-5	75	18.5	3.9027	.3964	3.5289	.5427	4.0500	.5710
	6-10	27	6.7	4.0130	.2957	3.8333	.5661	4.1667	.4440
	11-20	105	25.9	3.9271	.3300	3.6905	.5150	4.0976	.5343
	20 ขึ้นไป	198	48.9	3.8687	.3254	3.6322	.4513	3.9684	.5319
	รวม	405	100.0	3.8998	.3400	3.6416	.4976	4.0302	.5369
8. ตำแหน่งหน้าที่	ครูประจำชั้น	300	74.1	3.9102	.3308	3.6478	.4647	4.0308	.5218
	ครูอื่นๆ	105	25.9	3.8700	.3649	3.6238	.5838	4.0286	.5804
	รวม	405	100.0	3.8998	.3400	3.6416	.4976	4.0302	.5369

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยของเจตคติต่อการทารุณกรรมทางร่างกาย และการทารุณกรรมทางจิตใจ โดยจำแนกตามตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนา วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่ ใกล้เคียงกัน และมีค่าเฉลี่ยของเจตคติต่อการละเมิดสิทธิทางเพศสูงที่สุด กล่าวคือ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยต่อการทารุณกรรมทั้งทางร่างกาย จิตใจ และการละเมิดสิทธิทางเพศ

ตอนที่ 3. ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบสอบถามบทบาทของครู เป็น 2 ด้าน คือ บทบาทในการป้องกันเด็กจากการถูกทารุณกรรม และบทบาทในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม มาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ	บทบาทในการป้องกันเด็กจากการถูกทารุณกรรม		บทบาทในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม	
				$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
1. เพศ	หญิง	326	80.5	3.6532	.4999	3.5198	.6191
	ชาย	79	19.5	3.5905	.5249	3.5871	.6228
	รวม	405	100.0	3.6410	.5048	3.5330	.6204
2. อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	62	15.3	3.3539	.5705	3.3759	.6366
	31 – 40	81	20.0	3.5810	.4885	3.3759	.5633
	41 – 50	163	40.2	3.6846	.4422	3.5875	.5982
	50 ขึ้นไป	99	24.4	3.7980	.4968	3.6115	.6714
	รวม	405	100.0	3.6410	.5048	3.5330	.6204
3. สถานภาพสมรส	มีครอบครัว	252	62.2	3.6949	.4503	3.5553	.6108
	อื่นๆ	153	37.8	3.5521	.5742	3.4962	.6361
	รวม	405	100.0	3.6410	.5048	3.5330	.6204
4. จำนวนบุตร (คน)	ไม่มีบุตร	149	36.8	3.5567	.5839	3.5250	.6431
	มีบุตร 1	85	21.0	3.6235	.4492	3.5792	.5853
	มีบุตร 2	129	31.9	3.6936	.4446	3.4597	.6025
	มีบุตรมากกว่า 2	46	10.4	3.8137	.4291	3.6923	.6456
	รวม	405	100.0	3.6410	.5048	3.5330	.6204

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ	บทบาทในการป้องกันเด็กจากการถูกรุกรานกรรม		บทบาทในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม	
				$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
5. ภูมิฐานะเดิม	กรุงเทพฯ	165	40.7	3.7091	.4365	3.6224	.6043
	อื่นๆ	240	59.3	3.5941	.5428	3.4715	.6250
	รวม	405	100.0	3.6410	.5048	3.5330	.6204
6. วุฒิมัธยมศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	24	5.9	3.8235	.4832	3.7500	.6524
	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	362	89.4	3.6318	.5087	3.5206	.6178
	ปริญญาโทหรือสูงกว่า	19	4.7	3.5851	.4262	3.4939	.6097
	รวม	405	100.0	3.6410	.5048	3.5330	.6204
7. ประสบการณ์สอน (ปี)	1-5	75	18.5	3.4071	.5951	3.3877	.6668
	6-10	27	6.7	3.5664	.4533	3.5670	.6005
	11-20	105	25.9	3.6359	.4918	3.5275	.5827
	20 ขึ้นไป	198	48.9	3.7424	.4504	3.5862	.6200
	รวม	405	100.0	3.6410	.5048	3.5330	.6204
8. ตำแหน่งหน้าที่	ครูประจำชั้น	300	74.1	3.7014	.4659	3.5482	.6218
	ครูอื่นๆ	105	25.9	3.4683	.5704	3.4894	.6167
	รวม	405	100.0	3.6410	.5048	3.5330	.6204

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยบทบาทในการป้องกันเด็กจากการถูกทารุณกรรม โดยจำแนกตามตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนา วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่ ใกล้เคียงกัน และมีค่าเฉลี่ยบทบาทในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม จำแนกตามตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่แสดงบทบาททั้งในด้านการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับเจตคติของการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของตัวแปรแต่ละตัวมาหาความสัมพันธ์กัน โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย แบบเพียร์สัน ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล (X) กับเจตคติของการทารุณกรรมเด็ก (Y₁) และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม (Y₂) ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	เพศ	อายุ	สถานภาพสมรส	จำนวนบุตร	ภูมิลำเนา	วุฒิการศึกษา	ประสบการณ์	ตำแหน่ง	เจตคติ	บทบาท
เพศ	1.0000	-.1274*	-.1137*	.3091	.1165*	.0187	-.1211*	.2633***	-.0032	-.0050
อายุ		1.0000	.3174***	.4830***	-.1880***	-.1015*	.7763***	-.2126***	-.0961	.2308**
สถานภาพสมรส			1.0000	.5257***	-.0035	-.1077	.3445***	-.0852	-.0457	-.1031*
จำนวนบุตร				1.0000	-.0924	-.1623***	.3927***	-.0847	-.0360	.1017*
ภูมิลำเนา					1.0000	-.0066	-.2185***	-.0255	-.0482	-.1280**
วุฒิการศึกษา						1.0000	-.0649	.0397	.0684	-.0857
ประสบการณ์ในการสอน							1.0000	-.2747***	-.0446	.1994**
ตำแหน่งหน้าที่								1.0000	-.0412	-.1378**
เจตคติ									1.0000	.3801***
บทบาท										1.0000

*P < .05

**P < .01

***P < .001

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล กับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

เจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก (Y_1) ไม่มีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิฐานะ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่

บทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา (Y_2) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .05, .01, .01, .01 และ .01 กับ สถานภาพสมรส (.1031) จำนวนบุตร (.1017) ภูมิฐานะ (.1280) ตำแหน่งหน้าที่ (-.1378) ประสบการณ์ในการสอน (.1994) และอายุ (.2308) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ และสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ และทดสอบนัยสำคัญ โดยใช้ t-test และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 6 และ ตาราง 7

ตาราง 6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก

ตัวแปร	Beta	t	R	R ²	F
เพศ	.0084	.185			
อายุ	- .0591	-2.070			
สถานภาพสมรส	- .0323	- .741			
จำนวนบุตร	- .0217	.981			
ภูมิฐานะเดิม	- .0549	-1.508	0.1586	0.0252	1.27760
วุฒิกการศึกษา	.0650	1.238			
ประสบการณ์ในการสอน	.0144	.589			
ตำแหน่งหน้าที่	- .0543	1.308			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า ตัวแปรทั้ง 8 ตัว ไม่ส่งผลต่อเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก

ตาราง 7 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อบทบาทในการป้องกัน และช่วยเหลือของครู
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	Beta	t	R	R ²	F
เพศ	.0742	1.145			
อายุ	-.0951	2.318*			
สถานภาพสมรส	.0325	.519			
จำนวนบุตร	-.0099	-.311	0.2796	0.07819	4.1984***
ภูมิลาเนาเดิม	.1021	-1.955			
วุฒิการศึกษา	-.0972	-1.290			
ประสบการณ์ในการสอน	.0002	.006			
ตำแหน่งหน้าที่	-.1281	-2.150*			

*P< .05 **P< .01 ***P< .001

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า ตัวแปรทั้ง 8 ตัวส่งผลต่อบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 7.8 ($R^2 = .07819$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F = 4.1984$) โดยมี อายุ (Beta = .0951) และตำแหน่งหน้าที่ (Beta = .1281) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ครูที่มีอายุมากจะแสดงบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมในระดับมาก และครูที่ดำรงตำแหน่งครูประจำชั้นจะแสดงบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมในระดับมาก ส่วนครูที่ดำรงตำแหน่งครูพิเศษ หรือครูระดับผู้บริหารจะแสดงบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมน้อย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาต่อไป โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอย ด้วยวิธีการ Stepwise เพื่อหาตัวทำนายที่ส่งผลดีที่สุด ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 แสดงตัวแปรที่สามารถทำนายบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม
โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise

ตัวแปร	Beta	t	R	R ²	F
อายุ	.1164	4.761***	.2308	.0533	22.6665***

*** P< .001

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 ตัวแปรที่ดีที่สุดที่สามารถทำนายบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 5.3 ($R^2 = .0533$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 ($F = 22.6665$) และมีอายุ มีค่าน้ำหนักความสำคัญ ($Beta = .1164$)

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเจตคติของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อการทารุณกรรมเด็ก
2. เพื่อศึกษาบทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล กับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม
4. เพื่อหาคำแนะนำนักวิจัยสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ที่มีต่อเจตคติของครูต่อการทารุณกรรม และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรเป็นครูระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 12,727 คน
2. กลุ่มตัวอย่างเป็นครูระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 405 คน ตามสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2540: 71 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1973:725) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้
ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 388 คน
ขั้นที่ 2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างเขตที่ตั้งโรงเรียน ซึ่งมีทั้งหมด 50 เขต ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยวิธีจับสลากมาร้อยละ 25 ได้จำนวนเขตที่ตั้งโรงเรียนเท่ากับ 13 เขต

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างจำนวนโรงเรียนจากแต่ละเขตที่ตั้งโรงเรียน 13 เขตที่สุ่มได้ ผู้วิจัยสุ่มเลือกโรงเรียนโดยวิธีจับสลากมาร้อยละ 25 ได้จำนวนโรงเรียนประมาณ 32 โรงเรียน จากจำนวนทั้งหมด 111 โรงเรียน

ขั้นที่ 4 สุ่มตัวอย่างครูจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 32 โรงเรียน ตามสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จะได้จำนวนครูเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 405 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
2. แบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก
3. แบบสอบถามบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ขอนหนังสือนำส่งจากผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาเขตทุกเขต และขอนหนังสือนำส่งจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาเขต ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร แต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แจกแบบสอบถามให้ครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ระหว่างเดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม 2543 รวมทั้งสิ้น 405 ฉบับ

3 ผู้วิจัยเก็บแบบรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง ได้ข้อมูลกลับคืนมาร้อยละ 100 และปรากฏว่าแบบสอบถามทุกฉบับที่ครูตอบนั้นเป็นแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ คือ ครูตอบครบทุกข้อ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามเหล่านั้นมาตรวจให้คะแนน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยสังคมศาสตร์ SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้การคำนวณ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ
2. ข้อมูลด้านเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้สถิติคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
4. วิเคราะห์หาค่าทำนายความสำคัญสัมพัทธ์และสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลกับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล กับ เจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก พบว่า
เจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก (Y_1) ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่
2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล กับ บทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า
บทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู (Y_2) มีความสัมพันธ์กับ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการสอน และอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .05, .01, .01, .01 และ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.1031, 0.1017, 0.1280, 0.1378, 0.1994 และ 0.2308 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรอื่นๆที่เหลือได้แก่ เพศ

วุฒิการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.0050, 0.0857 ตามลำดับ

3 ตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ที่ส่งผลต่อเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

ตัวแปรที่ส่งผลต่อบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ อายุ และตำแหน่งหน้าที่ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของ บทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู ได้ร้อยละ 7.8

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ความสัมพันธ์ของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล กับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการช่วยเหลือของครู จากการวิจัยพบว่า

1.1 เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศหญิงและเพศชาย สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ทัดเทียมกัน อาจมีโอกาสดูแลเด็กที่ถูกทารุณกรรมได้เท่า ๆ กัน เพราะสถานที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเหมือนกัน การเข้าสู่ตำแหน่งครูทั้งเพศหญิงและเพศชาย ล้วนแต่เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะคล้ายกัน กล่าวคือ ครูจะมีลักษณะของความเป็นบิดามารดา ชอบแสดงความเห็นใจ ชอบช่วยเหลือ และชอบกิจกรรมที่จะนำมาซึ่งความสงบสุขของสังคม นอกจากนี้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงถึงร้อยละ 80.5 จึงเป็นไปได้ที่จะมีความคิด ความรู้สึกที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงพบว่าครูทั้งสองเพศ มีเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็กไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรฤดี นิธิรัตน์ (2540 : 141-142) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการถูกระงับการทารุณกรรมของเด็กในครอบครัว พบว่า ผู้ปกครองเพศหญิงและเพศชายกระทำทารุณกรรมต่อเด็กไม่แตกต่างกัน

1.2 อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่บุคคลจะใช้เหตุผลในการคิด และการกระทำ ต้องอาศัยประสบการณ์และการเรียนรู้ บุคคลจะเกิดการเรียนรู้ได้นั้น จะต้องมีความวุฒิภาวะและความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมด้วย (ประภาเพ็ญ สุวรรณ . 2526 : 250-251) อายุซึ่งเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของวุฒิภาวะ และความพร้อมทางด้านร่างกาย อีกทั้งครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่

อายุระหว่าง 41-50 ปี และมากกว่า 50 ปี ถึงร้อยละ 70 จากวัยที่ใกล้เคียงกัน จึงเป็นไปได้ที่จะมีความคิด และความรู้สึกที่ไม่แตกต่างกัน จึงทำให้อายุไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วราภรณ์ วงศ์กุลพิศาล (2534 : 54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรู้ และเจตคติของพยาบาลและนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการทารุณกรรมเด็ก พบว่า เจตคติต่อการทารุณกรรมเด็กของพยาบาลวิชาชีพไม่แตกต่างกันตามอายุ และสอดคล้องกับการศึกษาของ สลินดา สิงห์พันธุ์ (2542 : 78) พบว่า อายุของแพทย์ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติในการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม

1.3 สถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก ทั้งนี้

อาจเนื่องมาจากปัญหาเด็กถูกทารุณกรรม ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและรุนแรงขึ้นทุกปี ในฐานะที่ครูเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็ก จึงมีการสัมมนาอบรมเรื่อง การทารุณกรรมเด็ก ให้กับครูทั่วประเทศ โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ยังมีโอกาสเรียนรู้สาเหตุ ผลกระทบของปัญหา การช่วยเหลือเด็กได้กว้างขวางมากขึ้น ครูที่มีสถานภาพสมรสคู่ มีประสบการณ์ตรงในการดูแลบุตร และนักเรียนในชั้นเรียน ส่วนครูที่มีสถานภาพโสด มีโอกาสดูแลเด็กนักเรียนในชั้นเรียน และสภาพสังคมไทยซึ่งมีความผูกพันระบบเครือญาติแน่นแฟ้น ทำให้ครูสถานภาพโสด มีโอกาสได้พบเห็นดูแลบุตรหลานใกล้ชิดเช่นกัน จึงทำให้แม้มีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน แต่มีโอกาสรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร และประสบการณ์ดังกล่าว จึงทำให้สถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สลินดา สิงห์พันธุ์ (2542 : 79) พบว่า สถานภาพสมรสของแพทย์ ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ที่ถูกกระทำทารุณกรรม

1.4 จำนวนบุตร ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก ทั้งนี้อาจ

เนื่องมาจากครูส่วนใหญ่มีบุตร จึงทำให้ไม่เกิดความแตกต่างกันมาก และวิชาชีพครู เป็นอาชีพที่ต้องคลุกคลีกับเด็กอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ในการเลี้ยงดูบุตรหลาน และความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กนักเรียนในชั้นเรียนของครูแต่ละคน จึงไม่น่าที่จะแตกต่างกัน ดังนั้น จึงอาจส่งผลให้จำนวนบุตร ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วราภรณ์ วงศ์กุลพิศาล (2534 : 54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรู้และเจตคติของพยาบาล และนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการทารุณกรรมเด็ก พบว่า เจตคติต่อการทารุณกรรมเด็กของพยาบาลวิชาชีพ ไม่แตกต่างกันตามจำนวนบุตร

1.5 ภูมิลำเนา ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก ทั้งนี้อาจเนื่องมา

จากครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ได้ย้ายถิ่นฐานหรือมาพักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นระยะเวลานานตามตำแหน่งและหน้าที่ จึงได้รับข้อมูลข่าวสาร หรือพบเห็นสถานการณ์ทางด้านการทารุณกรรมเด็กเป็นประจำ ที่มีผลต่อการเกิดเจตคติตามแนวคิดของ ฟอสเตอร์ (Foster . 1952 : 119) ที่ว่าเจตคติเกิดจากการได้พบเห็น ค้นเคย สัมผัส ที่บุคคลมีต่อบุคคล หรือสถานการณ์ และการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็น เป็นประจำดังกล่าวก่อให้เกิดเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็กไม่แตกต่างกันดังนั้น จึงพบว่า ความแตกต่างระหว่างภูมิสำเนา ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตติดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมชาย อำพันทอง (2532 : 97) ได้ศึกษา ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย พบว่า ระดับเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ไม่ขึ้นอยู่กับภูมิสำเนาอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

1.6 ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูส่วนใหญ่ในการศึกษานี้ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ประมาณร้อยละ 90 จึงเป็นไปได้ที่จะมีความคิด ความรู้สึกที่ไม่แตกต่างกัน อีกทั้งครูมีโอกาสดำเนินการรับสัมมนาอบรมเรื่อง การทารุณกรรมเด็ก และข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งปัจจุบันมีรายงานข่าวเด็กถูกทำทารุณกรรมบ่อยครั้งขึ้น จึงทำให้เจตคติของครูที่เกิดจากการเรียนรู้ดังกล่าว ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา

1.7 ประสบการณ์ในการสอน ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน ระหว่าง 11-20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป ประมาณร้อยละ 75 จึงเป็นไปได้ที่จะมีความคิด ความรู้สึกที่ไม่แตกต่างกัน มีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร จากสื่อต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน เจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ดังกล่าว จึงไม่แตกต่างกัน และประสบการณ์ในการสอนของครู อาจไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็กที่ถูกทารุณกรรม แต่เป็นประสบการณ์ในการสอนตามหลักสูตร ที่กระทรวงศึกษากำหนด จึงทำให้ประสบการณ์ในการสอน ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วราภรณ์ วงศ์กุลพิศาล (2534 : 54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรู้ และเจตคติของพยาบาลและนักศึกษาพยาบาล ที่มีต่อการทารุณกรรมเด็ก พบว่า เจตคติต่อการทารุณกรรมเด็กของพยาบาลวิชาชีพ ไม่แตกต่างกันตามประสบการณ์การทำงาน

1.8 ตำแหน่งหน้าที่ ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูส่วนใหญ่ในการศึกษานี้ เป็นครูประจำชั้น คิดเป็นร้อยละ 74 จึงเป็นไปได้ที่จะมีความคิด ความรู้สึกที่ไม่แตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่า เจตคติของครูได้รับอิทธิพลมาจากการเรียนรู้

และสิ่งแวดล้อม ทั้งครูประจำชั้น และครูอื่น ๆ อันได้แก่ ครูพิเศษ ครูระดับผู้บริหาร ได้รับการฝึกอบรมมาจากสถาบันการศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการจัดดำเนินการประถมศึกษาเช่นเดียวกัน และต่างก็อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน คือปฏิบัติงานในโรงเรียนเช่นเดียวกัน จึงทำให้ครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็กไม่แตกต่างกัน

2. ความสัมพันธ์ของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล กับ บทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู จากการวิจัยพบว่า

2.1 เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โดยธรรมชาติแล้วเพศหญิงและเพศชาย จะมีความแตกต่างกันโดยพื้นฐาน แต่ในวิชาชีพครูแล้ว ครูจะมีลักษณะของความเป็นปิตามารดา ชอบแสดงความเห็นใจ ชอบช่วยเหลือและชอบกิจกรรมที่จะนำมาซึ่งความสงบสุขของสังคม การปกป้องและช่วยเหลือเด็กในความรับผิดชอบ เป็นบทบาทโดยตรงของครู (สำหรับ จิตตินันท์. 2537 : 15) จึงเป็นไปได้ที่จะแสดงบทบาทในการป้องกัน และช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชินวรรณ บุญเกียรติ (2530 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการทำงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 อายุ มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ครูที่มีอายุน้อย จะแสดงบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมน้อย ส่วนครูที่มีอายุมาก จะแสดงบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก อายุที่เพิ่มขึ้นได้สะสมประสบการณ์ของชีวิต และการปฏิบัติงาน มีวุฒิภาวะในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เผชิญอยู่ได้ จึงทำให้ครูที่มีอายุต่างกัน แสดงบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศรีวรรณชาติ (2529 : บทคัดย่อ) พบว่า กลุ่มผู้บริหารจำนวน 225 คน ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติงานด้านบริหารสูงกว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปี และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุทธาทิพย์ หวังศิริเพชร (2535 : 84) พบว่า อายุของพยาบาลวิชาชีพในฝ่ายเวชกรรมสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ด้านนิเทศ

2.3 สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีสถานภาพการสมรส มีลักษณะของความเป็นปิตามารดาสูง ประกอบกับประสบการณ์ตรงในการดูแลบุตร อีกทั้งได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากคู่สมรส มีที่ปรึกษาในการดำเนินชีวิต ส่วนครูที่มีสถานภาพโสด ไม่มีแรงสนับสนุนทางสังคมจากคู่สมรส และที่ปรึกษา จึงทำให้แสดงบทบาทในการป้องกัน และช่วยเหลือ

เหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วันเพ็ญ ตั้งสะสม (2532 : 118) พบว่า สถานภาพสมรสมีผลในการจำแนกผลการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของหัวหน้าสถานีอนามัย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กองแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข (2524 : 204) พบว่า สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

2.4 จำนวนบุตร มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีบุตรจะมีประสบการณ์ตรงในการดูแลปกป้องช่วยเหลือบุตร ได้สังเกตพัฒนาการของเด็กอย่างใกล้ชิด เกิดความตระหนักต่อบทบาทของบิดามารดา ที่ตนพึงมี อีกทั้งได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม จากคู่สมรสและบุตร จึงทำให้แสดงบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม แตกต่างจากครูที่ไม่มีบุตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุเมธ ทิพย์ชาติ (2533 : 74-76) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการรับรู้บทบาทการให้บริการสาธารณสุข ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ประจำสถานีอนามัย พบว่า จำนวนบุตรในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการให้บริการสาธารณสุข

2.5 ภูมิลำเนา มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ลักษณะการเลี้ยงดูบุตรของคนไทย ในเมืองและชนบท จะมีพื้นฐานความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน อีกทั้งครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีภูมิลำเนามาจากทุกจังหวัดของประเทศ แม้ว่าครูส่วนใหญ่จะได้ย้ายถิ่นฐาน หรือมาพักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นระยะเวลาตามตำแหน่งและหน้าที่ก็ตาม แต่ลักษณะการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันอันเป็นแบบอย่างที่ดีดัดมาตั้งแต่เยาว์วัยนั้นยังคงมีอิทธิพลต่อบุคคล จึงพบว่า ความแตกต่างระหว่างภูมิลำเนา มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลีวินท์ (Levin . 1983 : 14-20) พบว่า ครูที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีบทบาทในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมแตกต่างกัน และผลการศึกษาของ สมชาย อัมพันทอง (2532 : 99) ได้ศึกษาความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย พบว่า ระดับพฤติกรรมที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ขึ้นอยู่กับภูมิลำเนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 การศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้น ไม่ได้ศึกษาทางด้านสุขภาพจิต หรือไม่มีในหลักสูตรระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ที่ครูโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษามา อีกทั้งปรากฏการณ์การทารุณกรรมเด็กในประเทศไทย ได้

ค่อย ๆ สะสมมาและปรากฏให้เห็นอยู่เสมอทางสื่อต่าง ๆ ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ต่างก็ประสบกับปัญหาดังกล่าว เท่าเทียมกัน จึงพบว่า บทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม ไม่สัมพันธ์กับการศึกษาที่ต่างกัน นอกจากนี้ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2522 : 75) ได้ให้ข้อคิดว่า ความรู้อย่างเดียว ไม่ได้เป็นข้อยืนยันที่ว่า บุคคลจะปฏิบัติตามสิ่งที่ตนรู้เสมอไป สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมชาย อำพันทอง (2532 : 99) พบว่า ระดับพฤติกรรมที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่ขึ้นกับระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เฉลิมขวัญ ศรีสุวรรณ (2541 : 138) พบว่า ผู้ขับขีรถยนต์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุไม่แตกต่างกัน

2.7 ประสบการณ์ในการสอน มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การพบกับปัญหาเด็กที่ถูกทารุณกรรม ที่แตกต่างกันตามจำนวนปีในการสอน และรวมทั้งอาจจะแตกต่างกันตามโรงเรียนที่ครู ได้มีโอกาสไปประจำตำแหน่ง การมีประสบการณ์ที่มาก จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงพบว่า ประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สลินดา สิงห์พันธุ์ (2542 : 80) พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานของแพทย์ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ที่ถูกระงับทารุณกรรม และ สมชาย อำพันทอง (2532 : 100) ได้ศึกษา ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย พบว่า ระดับพฤติกรรมที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับจำนวนปีในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และ วิลเลียม (Williams . 1993 : 3633) ศึกษาในกลุ่มลูกจ้างและผู้บริหาร จำนวน 336 คน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน จะมีการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2.8 ตำแหน่งหน้าที่ สัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีตำแหน่งเป็นครูประจำชั้น มีโอกาสได้พบกับเด็กในความรับผิดชอบ มีโอกาสใกล้ชิดเด็ก ได้สังเกตพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงของเด็กอยู่เสมอ ในขณะที่ครูอื่น ๆ อันได้แก่ ครูพิเศษ ครูระดับผู้บริหาร อาจมีโอกาสนในการใกล้ชิดเด็ก หรือสังเกตพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงของเด็กน้อยกว่า จึงพบว่า ตำแหน่งหน้าที่ สัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สลินดา สิงห์พันธุ์ (2542 : 80) พบว่า ตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกระงับ

ทารุณกรรม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ตรุณี คุณศรี (2536 : 92) ที่พบว่า ตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานค้นหาผู้ป่วยวัณโรค อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3 ตัวแปรที่ส่งผลต่อเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา

ตัวแปรที่ส่งผลต่อบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู ได้แก่ อายุ และตำแหน่งหน้าที่ สามารถร่วมกันอธิบาย ความแปรปรวนของบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือ ได้ร้อยละ 7.8 (ดังแสดงในตาราง 7)

3.1 ตัวแปรอายุ ส่งผลต่อบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู โรงเรียนประถมศึกษา ทั้งนี้ เนื่องมาจาก อายุ มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการ และประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต ซึ่งจะส่งผลถึงการตัดสินใจ ที่จะแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล (สุธิตา ล่ำมช้าง และ โปรง นภา อัครชินเรศ. 2541 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Orem. 1991) กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีอายุที่เพิ่มขึ้น ได้สะสมประสบการณ์ของชีวิตและการทำงาน มีวุฒิภาวะมากขึ้น ย่อมมีการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดี และมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง ในการแสดงบทบาทตามตำแหน่งหน้าที่ ที่ดำรงอยู่ ดังที่ อรุณ ศรีสุวรรณ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาขวัญของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 225 คน ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติงานด้านบริหารสูงกว่าผู้มีอายุต่ำกว่า 45 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เจริญ ขวัญสำราญ (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาสมรรถภาพในการทำงานด้านบริหาร พบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และมีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีสมรรถภาพในการทำงานด้านบริหารสูงกว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และอายุต่ำกว่า 40 ปี และ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2532 : 2) ศึกษาความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงาน ของครูในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้ชาย ครูที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นกลุ่มครูที่มีพฤติกรรมการทำงานในระดับต่ำ และ ลีวินท์ (Levin . 1983 : 14-20) ได้ศึกษาการรับรู้ของครู เจตคติ และการรายงานเด็กที่ถูกทารุณกรรมและทอดทิ้ง พบว่า ครูที่มีอายุมาก จะแสดงบทบาทในการรายงานเด็กที่ถูกทารุณกรรมและทอดทิ้งสูง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปลายมาศ ขุนภักดี (2533 : 75) พบว่า อายุของหัวหน้าฝ่ายเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ด้าน นิเทศ

3.2 ตัวแปรตำแหน่งหน้าที่ ส่งผลต่อบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู

โรงเรียนประถมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก ตำแหน่งหน้าที่ของครู โดยเฉพาะ ตำแหน่งหน้าที่ของครูประจำชั้น ซึ่งมีโอกาสใกล้ชิดกับเด็ก ครูจะรู้จักเด็กดี เข้าใจเด็ก และเป็นผู้ที่ช่วยเหลือเด็กได้มากที่สุด (สำหรับ จิตตินันท์. 2537 : 15) เนื่องจากครูเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำและอบรมเด็ก นอกจากจะมีบทบาทในการเป็นผู้นำแบบอย่างที่ดีแก่เด็กแล้ว บทบาทที่สำคัญของครู คือ หมั่นสังเกตพฤติกรรมความผิดปกติของเด็กในความดูแล และคอยเป็นที่ปรึกษาให้แก่เด็ก ช่วยให้เกิดกำลังใจ ป้องกันปัญหาที่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น และร่วมแก้ปัญหาของเด็กที่เกิดขึ้นแล้ว ซึ่งบทบาทดังกล่าว จะกระทำได้อย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น ถ้าครูอยู่ในตำแหน่งที่ได้ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ดังที่ สลีนดา สิงห์พันธุ์ (2542 : 79) ได้ศึกษาการปฏิบัติของแพทย์ เพื่อการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม พบว่า แพทย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.4 เป็นกุมารแพทย์ ร้อยละ 18.1 เป็นแพทย์ทั่วไป และอีกร้อยละ 5.5 เป็นสูตินารีแพทย์และศัลยแพทย์ ซึ่งในการปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม ผู้ปฏิบัติจำเป็นต้องมีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กอย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถเข้าใจปัญหา และหาทางช่วยเหลือได้ถูกต้อง ดังนั้น ตำแหน่งจึงมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ที่ถูกกระทำทารุณกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดร.ณิ คุณศรี (2536 : 92) พบว่า ตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับ ผลการปฏิบัติงานค้นหาผู้ป่วยโรค อย่างเป็นนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า อายุ และตำแหน่งหน้าที่ ส่งผลต่อบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมได้ โดยเฉพาะ อายุ เป็นตัวทำนายที่ส่งผลดีที่สุดต่อบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ควรจะพิจารณาในการจัดครูประจำชั้นเด็กประถมศึกษา โดยคำนึงถึง อายุ และ วุฒิภาวะของครู ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันเด็กจากการถูกทารุณกรรม และช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม มิให้ถูกกระทำทารุณกรรมซ้ำอีก

2. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ควรจะมีการกระจายของตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ให้มีระดับสมดุลกัน มิฉะนั้นแล้ว อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบความสัมพันธ์กัน ระหว่างตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล กับ เจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก ในขณะที่ตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิฐานะ ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่กลับมีความสัมพันธ์กับบท

บาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการทารุณกรรมเด็กจึงควรศึกษาจากพฤติกรรมกระทำมากกว่าศึกษาจากเจตคติเพียงอย่างเดียว

3. เนื่องจากการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม จะสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมจะต้องมีการร่วมมือจากหลายฝ่ายและหลายระดับ ตั้งแต่ครูระดับผู้บริหาร จนถึงครูประจำชั้น อีกทั้งบุคลากรอื่นๆจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยทำงานเป็นแบบสหวิชาชีพ จึงควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อย้ำเตือนความเข้าใจ หรือกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมให้กับครูและนักวิชาชีพอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

4. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อจำกัดของงบประมาณที่ใช้ในการศึกษา ถ้าสามารถเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น จะสามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก เมื่อศึกษาถึงความแตกต่างตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ทำให้คิดว่า อาจมีปัจจัยอื่นที่ผู้วิจัยยังศึกษาไม่ครอบคลุม ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทารุณกรรมเด็ก เช่น ประสบการณ์ในการพบเห็น แนวทางในการเลี้ยงดูเด็ก หรือการรับรู้ต่อปัญหา เป็นต้น

2. การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัด ทำให้ศึกษาข้อมูลเฉพาะวิชาชีพครูระดับประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ถ้าเป็นไปได้ควรมีการศึกษาเรื่องเดียวกันในประชาชนกลุ่มวิชาชีพอื่น ที่มีโอกาสพบปัญหาการทารุณกรรมเด็ก เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน ผู้ดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์ โดยอาจศึกษาความรู้ เจตคติ และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้กับบทบาท และเจตคติกับบทบาท เป็นต้น

3. ควรศึกษาปัญหาการทารุณกรรมในผู้สูงอายุ เนื่องจากปัจจุบันแนวโน้มอุบัติการณ์ของปัญหาการทารุณกรรมไม่เพียงเกิดกับเด็กเท่านั้น แต่ในสตรีและผู้สูงอายุมีอุบัติการณ์เกิดมากขึ้นเช่นกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. ปัญหาการทารุณกรรม และการปล่อยปละละเลยเด็ก : แนวความคิด และความตระหนักต่อปัญหาของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528. อัดสำเนา.
- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. สุขภาพจิตในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2524.
- _____. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ศรีเดชาการพิมพ์, 2527.
- _____. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศรีเดชาการพิมพ์, 2528.
- คำเนิง สุวรรณรัตน์. บทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- จรรย์ยา นิตยสุวรรณ. ทัศนะของนักวิชาการต่อปัญหาการทารุณกรรมเด็กในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537. อัดสำเนา.
- จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. ทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรม การวัด การพยากรณ์ และการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2538.
- จีรพันธ์ กาญจนจิตรา. สังคมวิทยามนุษยวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.
- เจริญ ขวัญสำราญ. สมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- เฉลิมขวัญ ศรีสุวรรณ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของผู้ขับขี่จักรยานยนต์ที่ได้รับบาดเจ็บ ณ ห้องฉุกเฉิน และอุบัติเหตุโรงพยาบาลตำรวจ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อัดสำเนา.
- ชินวรรณ บุญยเกียรติ. การปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (แก้ไขและปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2520.

ฐานิต อิศรเสนา. รายงานสรุปผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง ครูกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาป้องกัน บำบัดฟื้นฟูสภาพเด็กถูกทอดทิ้งและถูกกระทำทารุณ. กรุงเทพฯ : ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ฐานิต อิศรเสนา และ คนอื่นๆ. การคุ้มครองเด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กถูกกระทำทารุณ และเด็กถูกละเมิดสิทธิในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ณรงค์ ศรีสนิท. ความรู้และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลาง.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2524. อัดสำเนา.

ดรุณี คุณศรี. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานค้นหาผู้ป่วยวัณโรคของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536. อัดสำเนา.

ดวงใจ กสานติกุล. " การทารุณกรรมผู้เยาว์," จุฬาลงกรณ์เวชสาร. 28(3): 313-325 ; 2527.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. จิตวิทยาสังคมขั้นสูง. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาจิตวิทยาสังคมขั้นสูง. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2521. อัดสำเนา.

ธนา นิลชัยโกวิท และ คนอื่นๆ. "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาสุขภาพจิตของประชาชนเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร," วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 41(3) : 191-202 ; 2539.

ธวัชชัย แสงจักร์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาเรื่องสิทธิหน้าที่พลเมืองในสังคมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการขบวนการกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2525. อัดสำเนา.

นคร พจนนพงษ์ และ พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา. ประมวลกฎหมายอาญา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ , 2535.

นพพร นพเจริญกุล. สุขภาพจิตและการปรับตัวของเด็กที่บ้านที่มารับบริการรักษา ณ โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2521. อัดสำเนา.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.(แก้ไขและปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล , 2540.

- นุบผา ลีลาบรรพ์. การเปลี่ยนแปลงค่านิยมของนิสิตมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัดสำเนา.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. การสอนสุขศึกษาทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ: การวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย. (แก้ไขและปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พีระพัฒนา, 2526.
- ประสงค์ ตูจินดา. “พ่อแม่ร้างแกฉัน,” ชีวิตและสุขภาพ. 9(60) : 64-65 ; 2534.
- ปลายมาศ ขุนภักดี. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533. อัดสำเนา.
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. การศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากข่าวหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2531.
- _____. การสำรวจเบื้องต้นของสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2533.
- พรฤดี นิธิรัตน์. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการถูกระงับทำทารุณกรรมของเด็กในครอบครัว : ศึกษาในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540. อัดสำเนา.
- พูลผล สุวรรณพัฒน์. อิทธิพลของการศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงจารีตประเพณีเกี่ยวกับครอบครัวและการสมรส ในเขตเทศบาลจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2516. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (แก้ไขและปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ราตรี แอ่อวม. บทบาทของผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.
- เรณู เจริญศรี. ทัศนคติของนักเรียนอาชีวศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525. อัดสำเนา.
- ลัดดา กิติวิภาค. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.

- วรารณณ์ ดวงจันทร์. การศึกษาความคิดเห็นเด็กชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางต่อปัญหา
สามัญที่ทำความร้ายร่างกายภรรยา : ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กชายในบ้านกรรณว. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530. อัดสำเนา.
- วรารณณ์ วงศ์กุลพิศาล. การศึกษาเปรียบเทียบความรู้ และเจตคติของพยาบาล และนักศึกษา
พยาบาลที่มีต่อการทารุณเด็ก. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2534. อัดสำเนา.
- วีระชัย บัวผัน. ทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534. อัดสำเนา.
- วิชา มหาคุณ และ วัชรินทร์ บัณฑิตวิญญูสกุล. ผลกระทบของเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม: มาตรการ
การป้องกันแก้ไขศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนที่เคยต้องคดี. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.
- วัชรินทร์ บัณฑิตวิญญูสกุล. “ มาตรการป้องกันการทารุณกรรมเด็กที่สังคมคาดหวัง, ” บทบันทึก.
45 : 67 ; 2532.
- วันเพ็ญ ตั้งสะสม. อิทธิพลของสถานพยาบาลส่วนบุคคล ความสามารถในการปฏิบัติงาน และ
ภาวะผู้นำที่มีต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ของหัวหน้าสถานีอนามัย. วิทยานิพนธ์
วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532. อัดสำเนา.
- วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์. เด็กถูกทารุณ สดุดีเด็กฯ : หนังสือแถลงงานของมูลนิธิเด็ก. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.,
2537.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. เจตคติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา , 2531.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. ความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร.
ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.
อัดสำเนา.
- ศูนย์เผยแพร่และช่วยเหลือทางกฎหมายเด็กและเยาวชน. แนวทางในการป้องกันแก้ไขการละเมิดสิทธิ
เด็กในประเทศไทย. เอกสารประกอบการฝึกอบรมอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิเด็กรุ่นที่ 2. ณ.
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, พฤษภาคม 2534.
- ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิ. ปัญหาการทารุณกรรมเด็ก. รายงานการสัมมนาเด็กไทย : ทิศทางการ
พัฒนา. ณ. ห้องประชุมงบประมาณอาคารบี รัฐสภา, มีนาคม 2532.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ส่งเสริมวิชาการ , 2525.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. ทฤษฎีและปฏิบัติทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2529.

สมเกียรติ สุริยะกุล. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิธีสอนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และใช้คู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2527. อัดสำเนา.

สมชาย อำพันทอง. ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532. อัดสำเนา.

สมบูรณ์ ชิตพงศ์. เทคนิคการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

สลินดา สิงห์พันธุ์. การปฏิบัติของแพทย์เพื่อการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542. อัดสำเนา.

สังวรณ์ สมบัติใหม่. “ Battered Child Syndrome : ปัญหาการทารุณกรรมเด็ก,” วารสารสวนปรุง. 3 : 5-32 ; 2530.

สาธารณสุข,กระทรวง. กองแผนงาน. วิจัยประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าวสาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขใน 20 จังหวัด ของโครงการประชากร. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2524.

สายันตร์ แสงวนิช. คดีการทารุณกรรมเด็กในเชียงใหม่ : การหารูปแบบแก้ไขและจัดการทางกฎหมาย. วิทยานิพนธ์ รศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , 2535. อัดสำเนา.

สายสุรี จุติกุล. เมืองไทยในปี 2560 : อนาคตเมืองไทยในสองทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ : บริษัท เอช.เอ็น.กรุ๊ป จำกัด , 2539.

สาริกา อิติสุทธิ. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมของเด็กที่ถูกทารุณกรรม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2542. อัดสำเนา.

สำหรับ จิตตินันท์, คุณหญิง. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ควบคู่กับการมีส่วนร่วมในการค้นหา ป้องกัน บำบัดฟื้นฟูสภาพ เด็กถูกทอดทิ้ง และถูกกระทำทารุณ. กรุงเทพฯ : ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

_____. รายงานสรุปผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ควบคู่กับการมีส่วนร่วมในการค้นหา ป้องกัน บำบัดฟื้นฟูสภาพเด็กถูกทอดทิ้ง และถูกกระทำทารุณ. กรุงเทพฯ : ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

สุชา จันทรเฒ. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช , 2524.

สุดสงวน สุธีสร. รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว กรณีการประทุษร้ายทางร่างกายและเพศต่อเด็กในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. , 2540.

สุทธาทิพย์ หวังสีศิริเพชร. รายงานการวิจัย : ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของพยาบาลวิชาชีพ หัวหน้าฝ่ายเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลในส่วนภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2535.

สุธิตา ล้ามช้าง และ โปร่งนภา อัครชินนเรศ. รายงานการวิจัย : การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการดูแลเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี. เชียงใหม่ : ม.ป.ท., 2541.

สุพัทธรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2531.

สุเมธ ทิพย์ชาติ. การปฏิบัติงาน การรับรื้อพบทางทการให้บริการสาธารณสุข ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัยในจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533. จัดสำเนา.

สุนีย์ เกียวกิ่งแก้ว. เอกสารคำสอนวิชาการพยาบาลจิตเวชชุมชน. เชียงใหม่ : หน่วยพิมพ์ออฟเซต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.

_____. รายงานการศึกษาค้นไขของโรงพยาบาลสวนปรุงเรื่อง สภาวะทางด้านจิตใจและความล้มเหลวในการปรับตัวของหญิงที่มีประวัติการถูกกระทำทางเพศ. เชียงใหม่ : ม.ป.ท., 2531.

โสภา ชูพิกุลชัย และ อรทัย ชื่นมนุชย์. ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สูตรไพศาล, 2525.

หลุย จำปาเทศ. จิตวิทยาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

อรุณ ศรีวรรณชาติ. ขวัญของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. จัดสำเนา.

อุทัย หิรัญโต. สังคมวิทยาประยุกต์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์ , 2529.

อำภา เหล่าภักดี. สาเหตุแห่งการกระทำผิดของผู้ต้องขังวัยหนุ่ม. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2523. จัดสำเนา.

อัมพล สุอำพัน. “ ความสัมพันธ์ของกุมารแพทย์กับการกระทำทารุณทางเพศในเด็ก , “ จุฬาลงกรณ์เวชสาร. 28(3) : 303-312 ; มีนาคม 2527.

_____. จิตเวชเด็กสำหรับกุมารแพทย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ , 2530.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. "การทารุณกรรมเด็กทางเพศ : รายงานผู้ป่วย 16 ราย," จุฬาลงกรณ์เวชสาร. 36(8) : 583-591 ; สิงหาคม 2535.

อรณี นมรักษ์. การทารุณกรรมเด็กในครอบครัวของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีโรงเรียนสามเสนนอก. วิทยานิพนธ์ พศ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539. อัดสำเนา.

Adams, Tucker. "Proximate Effects of Sexual Abuse in Childhood : A Report on 28 Children," The American Journal of Psychiatry. 139(10) : 1252-1256 ; 1982.

Allport, G.W. Attitude : Handbook of Social Psychology Worcester. Mass : Clark University Press, 1935.

Anastasi, Anne. Psychological Testing. 6th ed. New York : McMillan Company, 1988.

Anette, Engfor and Klaus A. Schneewind. " Causes and Consequences of Harsh parent punishment," Child Abuse and Neglect. 6 : 192-198 ; 1982.

Benson, D.E. and others. " Physician's recognition and response to child abuse : Northern Ireland and The U.S.A.," Child Abuse and Neglect. 15 : 57-67 ; 1991.

Browne, K. and S. Saqi. Child abuse : the educational perspective. England : Basil Backwell Limited, 1988.

Burgess , A.W. and B.A. Baldwin . Crisis intervention theory and practice : A clinical Handbook. Engle Wood Cliffs : Prentice – Hall , 1981.

"Children Care and Protection Act, 1987," Government Printer. 54 : 2 ; 1987.

Coleman, J.C. Abnormal Psychology and Modern Life. 5th ed. Minois : Scott, Foresman and Co., 1976.

David, K. Human Relation at Work. New York : McGraw-Hill Book Company , 1962.

Department of Justice. Child Abuse Prevention Handbook. California , 1982.

Dhooper, S.S. and others. " A statewide study of the public attitudes toward child abuse," Child Abuse and Neglect. 15 : 37-44 ; 1991.

Dietrich, D. and others. " Some factors influencing abuser's justification of their child abuse," Child Abuse and Neglect. 14 : 337-340 ; 1990.

Evatt, Elizabeth. A guide to Family Law. Australia : George Baber Publisher, 1986.

Fontana, V.T. The Maltreatment Syndrome in Children. 2nd ed. Springfield : Thomas , 1962.

- Foster, C.R. Psychology for Life Adjustment. Chicago : American Technical Society , 1952.
- Fryer, G.E. and others. " The child protective service worker : a profile of needs,attitudes, And utilization of professional resources, " Child Abuse and Neglect. 12 : 481-490 ;1988.
- Gelles , R.J. Child Abuse. Boston : Little , Brown and Company , 1982.
- Gil, D.A. Holistic Perspective on Child Abuse and Its Prevention Paper Presented at The Conference on Research on Child Abuse. New York : National Institute of Child Health and Human Development, 1974.
- Gilford, Joy Paul. Fundamental Statistics in Psychology and Education. New York : McGraw-Hill Book Company, 1950.
- Gomes, Schwartz and others. " Severity of Emotional Distress Among Sexually Abuse Preschool, School-Age, and Adolescent Children," Hospital and Community Psychiatry. 36 (5) : 503-508 ; 1985.
- Good, C.V. Dictionary of Education. New York : McGraw – Hill Company, 1973.
- Gove, Philip Bobcock. Webster's Third New International Dictionary. Springfield : G and C Merriam Company, 1965.
- Hallett, C. and O. Stevenson. Child abuse : Aspect of interpersonal co-operation. London : George Allen and Unwin, 1980.
- Hoff, L.A. People in crisis : Understanding and helping. London : Addison-Wesby Publishing Company, 1984.
- Kaufman, K. and D. Courey. " Munchausen syndrome by Proxy : A survey of Professional's Knowledge," Child Abuse and Neglect. 13 : 141-147 ; 1989.
- Kagan, Jerom and Hareman Ernest. Psychology. 8 th ed. New York : Harcourt Brace and Company, 1995.
- Kempe, C.H. and others. The Battered Child Syndrome. Springfield : Thomas, 1962.
- Kendler, Howard H. Basic Psychology. California : W.A. Benjamin, Inc., 1974.
- Leff, J.R. Psychological process of child bearing. New York : Chapmen and Hall, 1991.
- Leventhal, J.M. and others. " Identification during the pospartum period of infants who are at high risk of child maltreatment," The Journal of Pediatrics. 481-487 ; 1989.

- Levin, Patricia G. "Teacher's Perceptions, Attitudes, and Reporting of Child Abuse/Neglect," Child Welfare. 42 (1) : 14-20 ; 1983.
- Levinson, D.J. Selected Reading and Project Psychology. New York : Rando House, Inc., 1971.
- Millor, G.K. " Theoretical framework for nursing research in child abuse and neglect," Nursing Research. 30 : 78-83 ; 1979.
- Nadine, Abrahams and others. " Teacher's Knowledge, Attitudes, and Beliefs about Child Abuse and Its Prevention," Child Abuse and Neglect. 16 : 229-238 ;1992.
- National Youth Bureau. Child Abuse and Neglect. p.19. Second Asian Regional Conference, 8-13rd February, 1988.
- Newberger, C.M. Child Abuse. Boston : Little, Brown and Company, 1982.
- Newcomb, Theodore M. Social Psychology. New York : The Dryden Press, Inc., 1950.
- Norata, Bahari. Some Facts About Child Abuse. Proceeding of the 4th. ASEAN. Forum on Child and Adolescent Psychiatry, Kuala Lumpur 7-11 March, 1983. Malasia : Malasian Psychiatric Association, 1983.
- Oates, K.R. and others. " Self-esteem of abuse children," Child Abuse and Neglect. 9 : 159 ; 1985.
- Patricia, I.P. " Child abuse (Clinical review)," Journal of Pediatrics Obstetrics and Gynaecology. 5-12 ; November/December, 1985.
- Schmitt, B.D." What Teacher Need to Know About Child Abuse and Neglect," In Reading in Early Childhood Education. Chicago : The Dushlikin Publishing Group, Inc., 1979.
- Steel, B.F. Child Abuse and Neglect. United States of America : J.B. Lippincott Company, 1976.
- Symonds, P.M. Therapy Personality an Interdisciplinary Approach. Toronto : D. Van Nostmurd to, Inc., 1965.
- Triandis, Harry C. Attitude and Attitude Change. New York : John Willey and Sons, Inc., 1971.

- Williams, Albert Edward. "Motivation assessment in organizations : The application of Importance-performance analysis," Dissertation Abstract International. 53(10) : 3673-3674; 1993.
- William, J. Mc Guire. The Handbook of Social Psychology. Massachusettes : Addison-Wesley, 1969.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

หนังสือขอความร่วมมือ

แบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

1. ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง คุณหญิง สำนักร์ จิตตินันท์ ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม ๑๐๑๒/ ๗๔๔๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท ๒๓ กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๒๘ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และรายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องด้วย นางสาวราณี อาษาเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร" โดยมี อาจารย์ ดร.นันทา สุริยง และ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตให้ครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ตอบแบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๕๓

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวราณี อาษาเจริญ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และจะกรุณามีหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๖๖๔-๑๐๐๐ ต่อ ๕๗๒๖, ๕๖๔๖

โทรสาร. ๒๕๘-๔๑๑๕

70/193 Nanthicha 1, Bangkrual-Sainoy Avenue.

Bangbauthong, Nonthaburi, 11110, Thailand.

April 22, 1999.

Mrs. Patricia G. Levin,

725 Manor Dr., Iowa City, IA 52240.

Dear Madam,

I am writing this line to ask a great favour of you. I feel quite sure that you will help me willingly. I am graduate studies in Srinakarinwirot University, Thailand, and I am working hard for the thesis about Child Abuse. I am interested in your research "Teacher's Perceptions, Attitudes, and Reporting of Child Abuse / Neglect," that printed in Journal of Child Welfare League of America, Vol LXII, Number 1, January-February, pp. 14-20, 1983. I want to ask for the questionnaires of your research. I know these questionnaires will help me much. I do hope you will be so kind as to lend me its. You may rest assured that your questionnaires will be kept as best as mine, and that its will most useful for Thai children. Kindly sent it to the above address as soon as possible the under mentioned. Thinking you in anticipation.

I am,

Very respectfully yours,

Rana Archacharoen

(Miss Rane Archacharoen)

Dear Miss Archacharoen,
I am enclosing my
questionnaire. I wish you good
luck on your study. Please send
me the results when you are finished.

Sincerely,

Pat Levin
3 Fairview Knoll NE
Iowa City, Ia 52240

INVOICE

Date: May 4, 1999

To: Miss Ranee Archacharoen
70/193 Nanthicha 1, Bangkrual-Sainoy Avenue
Bangbauthong, Nonthaburi, 11110, Thailand.

Dear Miss Ranee:

The following items have been mailed to you as requested from Dr. Deborah Daro:

Principal/Teacher Survey for Child Abuse

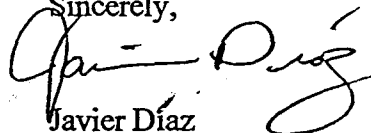
Thank you for your interest in Prevent Child Abuse America, formerly The National Committee to Prevent Child Abuse(NCPCA). Please contact us if we can be of further assistance.

For Donations please make check or money order payable to:

Prevent Child Abuse America

Attn: Research Center

Sincerely,

Javier Díaz

Research Analyst

Prevent Child Abuse America

200 S. Michigan Ave.

Suite 1700

Chicago, IL 60604-2404

แบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็กและบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นสามส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วยแบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก จำนวน 30 ข้อ

ส่วนที่ 3 ประกอบด้วยแบบสอบถามบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม จำนวน 30 ข้อ

ส่วนที่ 1

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () และเติมข้อความลงในช่องว่าง ซึ่งตรงกับลักษณะเฉพาะของท่าน ตามความเป็นจริงในปัจจุบันให้ครบถ้วน

1. เพศ
 - () หญิง
 - () ชาย
2. อายุ ปี
3. สถานภาพสมรส
 - () โสด
 - () สมรส มีบุตร คน () ไม่มีบุตร
 - () ม้าย มีบุตร คน () ไม่มีบุตร
 - () หย่าร้าง มีบุตร คน () ไม่มีบุตร
 - () แยกกันอยู่ มีบุตร คน () ไม่มีบุตร
4. ภูมิลำเนาเดิม
5. วุฒิการศึกษา
 - () ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี
 - () ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 - () ระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า
6. ประสบการณ์ในการสอน
 - () ประสบการณ์ 1 - 5 ปี
 - () ประสบการณ์ 6 - 10 ปี
 - () ประสบการณ์ 11 - 20 ปี

() ประสบการณ์ 20 ปีขึ้นไป

7. ตำแหน่งหน้าที่

() ครูประจำชั้น

() ครูอื่นๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ 2

แบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรม
โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ และใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด
เห็นด้วย หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่
ไม่แน่ใจ หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นบางส่วน
ไม่เห็นด้วย หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	"รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" เป็นสุภาษิตไทยที่ควรใช้ในการเลี้ยงเด็ก					
2	เพราะเด็กยังเยาว์วัย ไม่เข้าใจในเหตุผล จึงจำเป็นต้องดุดำและลงโทษ เมื่อเด็กทำผิด					
3	การที่เด็กถูกทารุณกรรมซ้ำๆ จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาการของเด็ก					
4	ข้าพเจ้าคิดว่าการลูบคลำอวัยวะเพศหรือก้นหรือหน้าอกของเด็ก ไม่เป็นการทารุณกรรมทางเพศ					
5	ข้าพเจ้าคิดว่าเด็กที่มีพี่น้องเคยถูกทำทารุณกรรมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ย่อมเสี่ยงต่อการถูกทารุณกรรมเช่นกัน					
6	ผู้ใกล้ชิดกับเด็กมีโอกาสละเมิดทางเพศต่อเด็กซ้ำๆได้เป็นเวลานานๆ					
7	เมื่อเกิดปัญหาการทารุณกรรมเด็กในโรงเรียน เพื่อรักษาภาพพจน์ของโรงเรียน ไม่ควรให้อื้อฉาว					
8	การเขียนตีเด็กอย่างรุนแรงจนเป็นรอยขีด ไม่เป็นการทารุณกรรมเด็ก					

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
		อย่างยิ่ง				อย่างยิ่ง
9	ผู้ที่ทำทารุณกรรมเด็ก อาจเป็นผู้ที่เราไม่ถึง					
10	ข้าพเจ้าคิดว่า พ่อแม่ที่มีลูกเพศไม่ตรงที่ตนต้องการ อาจทำ ทารุณกรรมด้านจิตใจเด็ก					
11	ข้าพเจ้าคิดว่าปัญหาของเด็กที่ถูกทารุณกรรม เป็นปัญหาเร่ง ด่วนที่ต้องให้ความช่วยเหลือ					
12	การตวาดเด็กให้กลัวซ้ำๆ ถือเป็นการทารุณกรรมเด็กด้าน อารมณ์					
13	เด็กโตที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไม่มีโอกาสจะถูกทำร้าย ..					
14	ถ้าเด็กมีบาดแผลบริเวณหลัง เป็นรอยไหม้จากถูกบุหรี่จี้ หรือ เป็นตำแหน่งที่เด็กทำร้ายตนเองไม่ได้ ข้าพเจ้าคิดว่าเด็กถูก ทารุณกรรม					
15	การปล่อยปละละเลยเด็ก ถือเป็นการทำทารุณกรรมเด็ก					
16	เมื่อพบเด็กถูกทำร้าย ข้าพเจ้าเต็มใจช่วยเหลือเด็กทุกวิถีทาง ..					
17	ข้าพเจ้าคิดว่าพ่อแม่ในสังคมชั้นสูง จะไม่ทารุณกรรมลูก					
18	การส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ช่วยป้องกันปัญหา การทารุณกรรมเด็กได้					
19	การเขียนดีของพ่อแม่ถือว่าทำด้วยความรักเพื่อให้ลูกเป็นคนดี					
20	เป็นเรื่องปกติที่พ่อแม่ผู้ปกครอง สามารถบังคับให้เด็กทำตาม ความต้องการของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของเด็กได้ ..					
21	เด็กวัยก่อนเรียนถูกทำร้ายร่างกายได้ง่าย เพราะปกป้อง ตนเองไม่ได้					
22	ในสถานะที่มีปัญหาในครอบครัว เด็กมีโอกาสถูกทำร้ายได้ มากกว่าปกติ					
23	การล่วงเกินทางเพศต่อเด็กเพียงครั้งเดียว ก็ถือว่าการ ทารุณกรรมต่อเด็ก					
24	เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองด้านความปลอดภัย ทางร่างกาย และจิตใจตามกฎหมาย					

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
25	เป็นไปได้ที่ครูจะกระทำทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก					
26	การที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ปลอมให้เป็นเด็กเร่ร่อน จรจัด ขอดทาน เป็นการทารุณกรรมเด็ก					
27	การทารุณกรรมเด็กทางด้านร่างกายซ้ำๆครั้งต่อไป จะ รุนแรงขึ้นจนถึงขั้นทำให้เด็กเสียชีวิตได้					
28	การไม่แสดงความรัก ไม่เอาใจใส่เด็ก ก็เป็นการทารุณกรรม เด็กแบบหนึ่ง					
29	ครูที่ชอบด่าทอเด็กอย่างรุนแรง ประจานเด็กต่อหน้าเพื่อนๆ เป็นการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กอีกรูปแบบหนึ่ง					
30	พ่อบุชปากลูกจนปากบวมเหงือกซ้ำ เพื่อไม่ให้ลูกพูดคำหยาบ เป็นการรังแก ไม่ถือเป็นการทำร้ายลูก					

ส่วนที่ 3

แบบสอบถามบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของท่าน ขอให้ท่านพิจารณาว่าข้อความนั้นเป็นจริงหรือตรงกับพฤติกรรมที่ท่าน**ควรปฏิบัติ** หรือ**ได้ปฏิบัติ**อยู่มากน้อยเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ต้องการเพียงข้อละเครื่องหมายเดียว ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของท่านที่ปฏิบัติเป็นประจำ
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของท่านที่ปฏิบัติบ่อยครั้ง
ปฏิบัติบางครั้ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของท่านที่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
ปฏิบัติน้อยครั้ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของท่านที่ปฏิบัติน้อยครั้ง
ไม่เคยปฏิบัติเลย	หมายถึง ข้อความนั้นเป็นพฤติกรรมที่ท่านไม่เคยปฏิบัติเลย

ลำดับ	ข้อความ	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติบางครั้ง	ปฏิบัติ น้อยครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
1	ด้วยจรรยาบรรณของครู ข้าพเจ้ารายงานเมื่อสงสัยหรือแน่ใจว่า เด็กถูกทำร้าย					
2	ข้าพเจ้าเอาใจใส่และรับฟังปัญหาเด็กในความรับผิดชอบทุกเรื่อง					
3	ข้าพเจ้าสอนเด็กให้รู้วิธีป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ					
4	ถ้ามีโอกาส ข้าพเจ้าได้แนะนำพ่อแม่เด็กถึงผลเสียของการลงโทษ ลูกอย่างรุนแรง					
5	ข้าพเจ้าประชุมผู้ปกครองให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการแก้ ปัญหาด้วยความรุนแรง					
6	ข้าพเจ้าจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเลี้ยงดู เด็กที่ต้องแก้อุปการ					
7	ข้าพเจ้าสนับสนุน/จัดประชุมครู แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผล กระทบของการลงโทษเด็กด้วยการเฆี่ยนตี					
8	ข้าพเจ้าไม่ได้สอบถามหาสาเหตุปัญหาของเด็ก ที่อยู่นอกความ รับผิดชอบของข้าพเจ้า					

ลำดับ	ข้อความ	ปฏิบัติเป็น	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่เคย
		ประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	น้อยครั้ง	
9	ข้าพเจ้าสังเกตอาการแสดงและพฤติกรรมของเด็กในชั้นเรียน ขณะที่ข้าพเจ้าปฏิบัติงานในโรงเรียน					
10	เมื่อพบว่าเด็กมีรอยขีดตามตัว ข้าพเจ้าสอบถามเด็กถึงสาเหตุของรอยขีดตามตัวเด็ก					
11	ข้าพเจ้าไม่กระตุ้นเด็กที่หลีกเลี่ยงการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรม					
12	เมื่อพบว่าเด็กปวดท้องบ่อยๆโดยไม่มีสาเหตุ ข้าพเจ้าเชิญพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กร่วมปรึกษาถึงปัญหา					
13	ข้าพเจ้านหาทางช่วยเหลือครอบครัวของเด็กที่ถูกทารุณกรรม					
14	ข้าพเจ้าเป็นแบบอย่างการแก้ปัญหาด้วยการ <u>ไม่</u> ใช้วิธีการที่รุนแรง					
15	เมื่อเด็กมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม ข้าพเจ้าไม่ได้ค้นหาสาเหตุ					
16	เมื่อผลการเรียนของเด็กต่ำลง ข้าพเจ้าเชิญพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กร่วมปรึกษาหาสาเหตุ					
17	ข้าพเจ้าไม่พูดคุยกับผู้ปกครองของเด็กที่มีปัญหาในห้องเรียน					
18	ข้าพเจ้านหาสาเหตุการขาดเรียนของเด็กในความรับผิดชอบ					
19	เมื่อสังเกตว่าเด็กซึมเศร้า เหงื่อลอย ข้าพเจ้าให้ความสนใจและพูดคุยกับเด็ก เพื่อหาสาเหตุ					
20	ข้าพเจ้าให้กำลังใจและปลอบโยนเด็กที่ถูกทารุณกรรมจากครอบครัว					
21	ข้าพเจ้าไม่ได้ช่วยเหลือเด็กในความรับผิดชอบเมื่อพบว่ามียารอยการถูกทำร้าย ถูกทุบตี					
22	ข้าพเจ้าพูดประชดเด็กที่ทำผิดให้เกิดความอาย จะได้ไม่ทำผิดอีก					
23	ข้าพเจ้าร่วมหามาตรการแก้ไขครู ที่ชอบลงโทษเด็กด้วยการเขียนตี					
24	ข้าพเจ้านหาสาเหตุของการฝ่าฝืนกฎระเบียบโรงเรียน ของเด็กในความรับผิดชอบ					
25	ข้าพเจ้าใช้วิธีการรุนแรงลงโทษเด็ก เมื่อมีความจำเป็น					
26	ข้าพเจ้าส่งต่อเด็กไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อสงสัยว่าเด็กถูกกระทำทารุณกรรม					

ลำดับ	ข้อความ	ปฏิบัติเป็น	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
		ประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	น้อยครั้ง	
27	ข้าพเจ้าหาทางให้เด็กได้มีอาหารกลางวันรับประทาน เมื่อพบว่าเด็ก ไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน					
28	ข้าพเจ้าลงบันทึกพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหา เนื่องมาจากการ ทารุณกรรม					
29	ข้าพเจ้ารายงานผู้บริหารโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีที่ สงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรม					
30	ข้าพเจ้ายินดีไปเป็นพยานในศาล กรณีที่เด็กถูกกระทำทารุณกรรม ...					

ภาคผนวก ข
คุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.89	16	3.45
2	3.43	17	5.63
3	6.30	18	2.22
4	2.99	19	5.61
5	2.20	20	2.84
6	4.25	21	5.49
7	4.57	22	8.72
8	4.81	23	4.94
9	11.07	24	1.75
10	4.26	25	2.94
11	1.91	26	2.02
12	7.84	27	5.50
13	5.58	28	8.25
14	3.52	29	7.02
15	2.61	30	9.90

ค่าความเชื่อมั่น = 0.8463

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามบทบาทในการป้องกัน และช่วยเหลือของครู

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	6.74	16	8.73
2	2.86	17	2.93
3	7.21	18	4.81
4	6.23	19	4.52
5	7.97	20	7.56
6	6.82	21	8.43
7	6.58	22	2.32
8	4.95	23	4.64
9	2.73	24	7.24
10	3.10	25	4.37
11	1.75	26	3.97
12	8.73	27	5.89
13	9.72	28	6.22
14	5.66	29	9.08
15	5.32	30	6.21

ค่าความเชื่อมั่น = 0.9282

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวราณี อาชาเจริญ
วัน เดือน ปีเกิด	25 ตุลาคม 2505
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	70/193 หมู่บ้านนนทিকা โครงการ 1 ถ.บางกรวย – ไทรน้อย ตำบลบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11110
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พยาบาลวิชาชีพ 6 โรงพยาบาลบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2524	มัธยมศึกษาปีที่ 6 (วิทย์ – คณิต) โรงเรียนอัมพรไพศาล จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2532	พยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นสูง วิทยาลัยพยาบาลชลบุรี
พ.ศ. 2533	วิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2538	นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2543	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็กและบทบาทในการป้องกัน
และช่วยเหลือของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ราณี อาชาเจริญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2544

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเจตคติต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิฐานะ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่ กับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็น ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2543 จำนวน 405 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับ ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก และแบบสอบถามบทบาทของครูในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

ผลการศึกษาพบว่า

1. ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีเจตคติไม่เห็นด้วยต่อการทารุณกรรมเด็ก และครูแสดงบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมอยู่ในระดับสูง
2. เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิฐานะ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และตำแหน่งหน้าที่ มีความสัมพันธ์กับเจตคติของครูต่อการทารุณกรรมเด็ก อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิฐานะ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการสอน และอายุ มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกัน และช่วยเหลือของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .05, .01, .01, .01 และ .01 ตามลำดับ
4. อายุ และ ตำแหน่งหน้าที่ สามารถทำนายบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือของครู โดยร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของบทบาทในการป้องกันและช่วยเหลือได้ร้อยละ 7.8

A STUDY OF TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS CHILD ABUSE AND ROLES
OF TEACHERS IN PREVENTION AND ASSISTANCE IN BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION ELEMENTARY SCHOOL

AN ABSTRACT
BY
RANEE ARCHACHAROEN

Presented in partial fulfilment of the requirements for the Master of
Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
March 2001

The purpose of this research were to study the attitudes towards child abuse and roles of prevention and helping of elementary school teachers in Bangkok and to examine the variables of personal data's impact upon the roles of prevention and helping child abuse. The subjects were 405 elementary school teachers in Bangkok. The research instrument was the questionnaire. The data were analyzed by Pearson product moment correlation and the multiple regression analysis.

The results of study were as follows :

1. The teachers' disagree with child abuse and the roles of prevention and helping were at the high level.
2. There was no statistically significant relationship between sex, age, marital status, number of children, location, education, teaching experience, position and teachers' attitudes towards child abuse.
3. There was statistically significant relationship between marital status, number of children, location, position, teaching experience, age and the roles of prevention and helping at .05, .05, .01, .01, .01 and .01 level.
4. Age and position significantly predicted teachers' roles of prevention and helping child abuse at .001 level with 7.8 %